

Romantik İmgeler

MASAL OKULU

PERİLER BİZİMLE

MUSTAFA DENİZLİ

HÜLYA NUTKU

CÜMBÜŞLÜK SOKAĞI

MESERET VE ŞÜKRAN

HÜR EFE

Merhaba

Miras olarak edindiğimiz tarihle, kültürle ve içinde bulunduğumuz coğrafya tarafından biçimlendik. Uzun bir zaman dilimini kapsayan bu oluşum sürecinde biriktirdik ve biriktirdiklerimize dönüştük. Akdenizli kimliğimiz, Ege Bölgesi'nden gelip geçen tüm medeniyetlerin izleri ve Kuvayimilliyeye geleneğiyle, Mustafa Kemal Atatürk'ün yolunda edindiklerimiz, bizi biz yapan en belirgin özelliklerimiz oldu. Böylesi bir kültürel miras üzerinde, geçmiş ile günümüz arasında bağ kuran ve ortak belleğimizi yansıtan müzelerimiz ön plana çıkıyor. Bizler de kimliğimizi ülkemize olduğu kadar tüm dünyaya yansıtan müzelerimizin üzerine titriyoruz. Kendimizi şanslı sayıyoruz ki kentlilik bilincinin oluşumu ve kentli kimliğinin inşa edilmesinde mihenk taşlarından birisi olan müzeler, nitelik ve nicelik bakımından şehrimize zenginlik katıyor.

Konak Belediyesi bünyesinde yer alan müzelerimizi yeniden biçimlendirdik. Genç kuşakların, soluk aldıkları yerleşimin nasıl bir tarihe ve kimliğe sahip olduğunu öğrenmesi ve şehrimiz ziyaretçilerinin İzmir hakkında daha doyurucu bilgi edinmesi için uzman bir ekip müzelerimiz üzerine eğildi. Sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum ki müzelerimiz şimdi daha da belirgin hale geldi.

Müzelerimizi aktardığımız dergimizin bu sayısında, yüzlerce yıldır aramızda olan “periler” de anlatacaklarımız arasında. İzmir'in uluslararası spor dünyasına armağan ettiği bir değerimizi de taşıdık sayfalarımıza. Aklıyla, kalbiyle hep aramızda olan Mustafa Denizli, 38 yıl aradan sonra yeniden evine döndü ve artık fiziken de şehrinde. Namıyla söylersek “Büyük Mustafa” ile İzmir üzerine gerçekleştirdiğimiz söyleşiye anılar ışık tuttu.

Sanatçılarımız ve yaratıcı hemşehrilerimiz hakkında da ayrı bir parantez açıyoruz. Ülkemiz tiyatro dünyasına nice öğrenci yetiştiren, sanat yolunu aydınlatan hocamız Prof. Dr. Hülya Nutku'yu sonsuz yolculuğuna uğurladığımız bu süreçte, sanat yolunda ilerleyen insanlarımız ile yaptığımız röpotajlarımızda ortaya çıkan hikayeler, ilham verir nitelikte.

Her yanıyla renkli ve canlı olan İzmir'imizin Havra Sokağı'nı, “Cümbüşlük Sokak” diye niteliyordu, unutulmaz edebiyat insanı Tarık Dursun K. Havra Sokağı'nda, onun bu deyişinin izini sürdük. Kemeraltı'nın çekim merkezi olan bu sokağımızın az ilerisinde yer alan Şükran Oteli'ne ve şimdi artık hatıralarda kalan Meserret Oteli'ne dair anılar ve birbirinden ilgi çekici konular, KNK dergimizin KIŞ 2021 sayısında.

Dergimizin, kültür ve sanat ile her gün daha da zenginleşen İzmir'imize yeni katkılar sunması isteğimle, esenlikler dilerim.

Abdül BATUR
Mimar
Konak Belediye Başkanı

8 MASAL
OKULU

12 BEREKET VE
BARIŞ OKULU

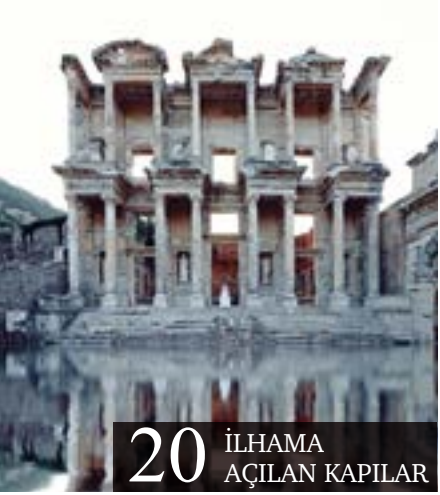

16 İLK KURTARMA
KAZISI

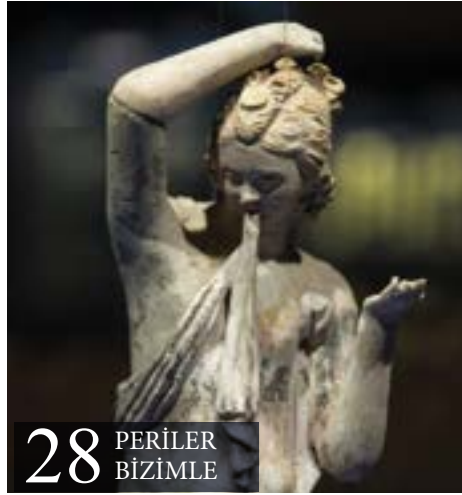

64 HÜLYA
NUTKU

i ç i n d e k i l e r

20 İLHAMA
AÇILAN KAPILAR

28 PERİLER
BİZİMLE

32 İLHAM PERİLERİNİN
EVİ

68 NOTALARDA
BARIŞ GÜVERCİNLERİ

70 DENİZ
CAN

72 9/8 LİK
HEYECAN

40 ROMANTİK
İMGELER

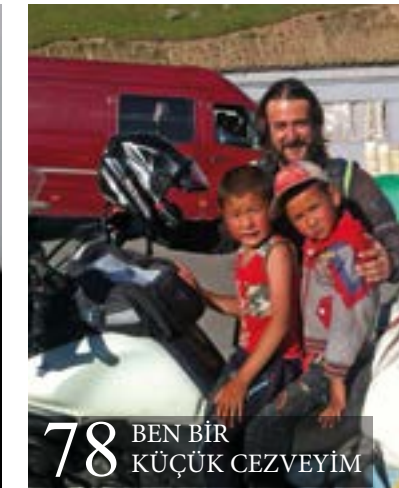
50 MUSTAFA
DENİZLİ

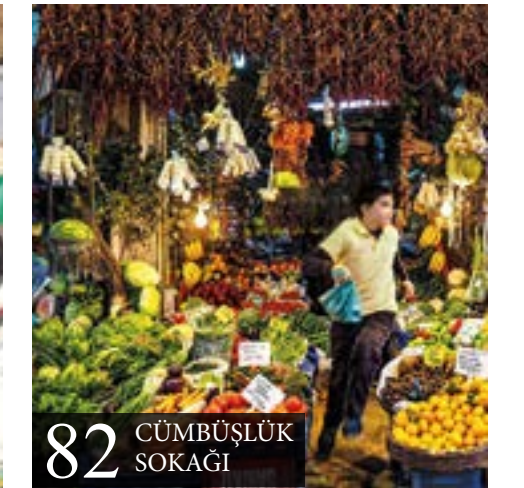
56 TASARIMIN HIZLA
DANSI

76 DÜŞLER

78 BEN BİR
KÜÇÜK CEZVEYİM

82 CÜMBÜŞLÜK
SOKAĞI

KNK 2021 Kış

Konak Belediyesi
Adına Sahibi
ABDÜL BATUR
Mimar
Konak Belediye Başkanı

Yayın Koordinatörü
OZAN YAYMAN
(Sorumlu Yazı İşleri Müdürü)

Editör
İPEK YAŞAR
TEODORA HACUDİ

Görsel Tasarım
BİRGÜL ARICA

Halkla İlişkiler
EMİNE KALABALIK

Kültür Sanat
ABDULLAH TUNALI

Hukuk Danışmanı
MİNE GENÇ

Kapak fotoğrafı: YALIM VURAL
2.3. Sayfa Fotoğrafı: MEHMET HAKİ ÇILGIN

Yönetim Yeri: İzmir Konak Belediyesi
Dokuz Eylül Meydanı No:6 Basmane / İZMİR
Tel: +90 232 484 53 00
www.konak.bel.tr
knkdergi@konak.bel.tr
Fatih Ofset Matbaa Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
5627/1 No:6 Bornova -İzmir
Tel: 232 4311140

Yayın Türü: Yerel Süreli - Üç ayda bir yayımlanır, para ile satılmaz
Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Baskı Tarihi: KASIM 2021

88 MESERET VE
ŞÜKRAN

98 HÜR
EFE

102 BİR KİTAP
BİR TANITIM

**Sıla
TOPÇAM**

Tiyatrocu - Masal Anlatıcısı - Oyuncu

**Efe
ELMAS**

Tiyatrocu - Yazar- Eğitmen

İzmir'in mitolojisiyle öne çıktığı ve içinde masallar barındırdığı gerçeğinden hareketle kurulan Sıla Masal Okulu ilk mezunlarını verdi. Okulun, masalların büyülü dünyasında imgelerle çoğalmak, düşler peşinde yol almak ve kök salmaya dair bir müfredatı var.

*Bir Varmış
Bir Yokmuş
Bir Masal Okulu
Varmış*

Masalların müzikten çok daha evrensel olduğu söylenir. Her yaşa, her coğrafyaya ve her zevke hitab eder masallar. Çocukluğumuzun kuytu limanlarıdır, kendimizi ve dünyamızı masallarla tanırız. Sadece çocukluk dünyamızda değil, büyüdüğümüzde de bizimle yol arkadaşlığı yapar. Özellikle de soğuk kış geceleri güzel bir masal dinlemeye bayılırız, ateş başı ise masalların olmazsa olmazıdır. Yazılı edebiyatın yükselişe geçmesiyle, modern zaman evlerimizde kendi odalarımıza çekildiğimizde masallar da yavaş yavaş şehirleri terk etmeye başladı. Köylerde, anlatılagelen masallar şehirlerde birer nostaljiye dönüştü. Bir dönem masalların unutulması endişesi, köklerimizden yitirmeme telaşı, masal derlenmesi ile insanlığı biraz olsun sakinleştirdi. Masal artık kitabın içinde duruyordu ve artık çok önemli bir şeyi yitirdiğini anlamamız biraz zaman aldı. Masallar anlatıldıklarında masal olurlar ve anlatıcısından bağımsız olarak bir masalı düşünmek

çok zordur. Masallar edebi eserler değildir, onlar çok uzun zamandır dilden dile, nesilden nesile aktarılan anlatımlardır ve bu aktarımda, çatıda büyük değişimler olmasa anlatımı renklendiren ve derinleştiren öğeler anlatıcıların ruhundan geçer ve dinleyenlere ulaşır.

MASAL ANLATICILIĞI

Günümüzde masal anlatıcılığı artık şehirlerde de yaygın olarak karşımıza çıkıyor. Masallarla, mitlerle ilgili sempozyumlar, festivaller ve şenlikler düzenleniyor. Masal anlatıcılığı alanında eğitimler veriliyor ve özellikle de “storytelling” adı altında her türlü anlatım inceleniyor. Hitabet becerimizi insanlık olarak yeniden kazanmaya çalışıyoruz, onu en uygun şekilde kullanmak istiyoruz. Tabi ki burada her anlatımın masal olmadığını bilmemizde fayda var. Ancak her ne olursa olsun anlatan, dinleyen ve hikaye olduğunda birbirimizle iletişimimiz ve

etkileşimimiz daha fazla oluyor. Geleneksel olarak masal anlatıcılığı usta-çırak ilişkisi içinde öğrenilir, usta masallarını çırağına aktarır ve bir süre sonra bayrağı o devralırdı. Şu anda pek çok usta-çırak ilişkisine dayanan meslek gibi anlatıcılık da yönünü farklı bir şekilde çizmiş bulunmakta. Pek çok farklı eğitmenen ya da alandan aldığımız eğitimler ve deneyimlerle kendi hayat deneyimimizi birleştirip yolumuza o şekilde devam ediyoruz.

MASAL SAHNEDE

Sıla Masal Okulu 2019 yılında kurulduğunda, masal anlatıcılığı ile sahne sanatları alanını birleştirmek üzere yola çıktı. İlk programı 9 ay süren Performatif Anlatıcılık Sanatı Eğitimi oldu. Anlatıcılık hayatımızın her alanında bizimle birlikte olan bir olgu. İş görüşmelerimizle, ailemizle iletişimimizde, mesleki hayatımızda, üretkenliğimizin olduğu sanat dallarında, kendimizi bir başkasına ifade ederken, topluluk karşısındaki

sunumlarımızda, sahneye bir şeyler anlatmak için çıktığımız her anda. Anlatıcı olmak, hayatın içine karışmak ve oradan edindiğimiz deneyimleri kendi süzgecimizden geçirip ifade etmek anlamına geliyor. Bu sebeple Sıla Masal Okulu’nda disiplinlerarası bir eğitim veriliyor. Eğitmenlerimiz arasında Sıla Topçam, Efe Elmas, Evrim Ölçer Özünel, Ayten Ögütçü, Sertaç Koyuncu ve Ezgi Tatar yer alıyor. Sahne çalışmaları ise masal okulunun temelini oluşturuyor. Sahneye çıkmaktan endişe edenler, topluluk karşısında olunca eli ayağına dolaşanlar ya da kendini sahnede çok daha iyi ifade edenler için bulunmaz bir oyun alanı sunuyor. Bedensel çalışmalar, doğaçlama, bedenritim ve konuşma dersleri ile sahne sanatları ile bağını kuruyor. Masal yazma, sembol dili, dramatik metnin yapısı, kişisel hikayelerimiz çalışmaları ile kendimizi ve anlatılarımızı anlamakta çok daha derinlere iniyoruz. Sinema, kukla, çocuklara masal anlatımı gibi çalışmalarla ise farklı anlatım biçimleri ve bakış açıları ile kendi özgün ve biricik doğamızı buluyoruz.

KÖK SALMAK İÇİN

Masal anlatmak, bizim köklerimizden gelen bir beceri. Konuşmak, hikayeler anlatmak hepimizin gündelik hayatta yaptığımız şeyler ancak hatırlamamız gereken bir diğer şey yazılı kültür içinde doğmuş olduğumuz. Zihinlerimizin bu şekilde yavaş yavaş şekil değiştirdiği, imgelerimizin yerinde kelimeler, tam konuşacakken ezberlediğimiz şeye geri dönme isteği, dinleme becerimizin yavaş yavaş

kaybolması, hayal gücümüzü renklendiren etmenlerin hayatımızda azalması söz konusu. Yetişkin dünyamızın içinde oyuna ve kendimizi dinlemeye çok az zaman ayırdığımız düşünüldüğünde köklerimizden gelen becerilerimizi hatırlamak için ufak bir desteğe ihtiyacımız oluyor ve bizimle birlikte aynı düşü kuran yol arkadaşlarımızla ilerlemenin de verdiği mutluluk tarifsiz oluyor.

İLK MEZUNLAR

Sıla Masal Okulu ilk mezunlarını verdi, bu dönem yeni yol arkadaşlarını bekliyor. Çalışmalarımız çevrimiçi olarak ve Alsancak Kadim Lisan ve Alsancak Sanat’ta gerçekleşiyor. Masallarıyla, mitleriyle bu güzel şehrimiz İzmir’de bir masal okulu olması, onun güzel doğasına sihir katıyor. Bu sihrî birlikte yaşatalım, masallar hayatımızın her alanında bizimle olsun.

Şimdi de İzmir’in mitlerini değerli Sembol Dili eğitmenimiz Efe Elmas’tan dinleyelim;

SMYRNA...

Nice defa yıkıldı nice defa tekrar kuruldu; en görkemli tapınak, Efesli Artemis bu bereketli topraklarda yükseldi, on binlerce yıl toprağın annesine seslendiler. Bu tapınağın dünyanın yedi harikasından biri olduğu söylenir. Bu şehri kuranlar doğanın gizemine sahip olanlardı. Amazon kadınları; atları kadar vahşi, dolu dizgin, kadim bir ezgiyle, yüreklerinde ayın gizemiyle girdiler İzmir’e. İzmir’i ilk kuranlar, Magna Mater’in kızı Kraliçe Smyrna’dır. Halikarnas Balıkcısı bize bu anıyı harika anlatır. İzmir yeniden yıkıldığında,

bu sefer Büyük İskender yeniden kurar. Agora tepelerinde rüyaya daldığında Nemesis, Tanrıça görünmüştü ona. Yeni şehri nasıl kuracağını, nerede kuracağını anlatmıştı. Ve İzmir bir daha kuruldu.

MASALSI ŞEHİR

İlyada ve Odyssea gibi öncü bir destanın Homeros tarafından İzmir’de yazıya geçirilmesi tesadüf değildir. Tarihçi Herodot’un İzmir için söylediği, “Onlar kentlerini bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzü ve en güzel iklimlerinde kurdular” sözü de bu masalsı şehir için anlamlıdır. Ayrıca Narkissos efsanesi de Karaburun’da geçer. Narkissos, Nehir Tanrısı Kephissus ile Su Perisi Leiriopie’nin oğludur ve çok yakışıklı bir genç delikanlıdır. Ekho isimli bir kız bu gence aşık olur ama genç yüz vermez. Bu aşka karşılık alamayan Ekho bir mağarada ölür, kemikleri taşlara, sesi de mağaralarda yankıya dönüşür. Yankı anlamında Ekho bu genç kızdan gelir. Tanrılar bu duruma kızar ve Narkissos’u lanetlemek isterler. Bir gün Narkissos, susamış bir şekilde, nehre eğilir ve kendi görüntüsüne aşık olur. Yerinden kalkamaz ve günlerce ve aylarca ölene kadar kendisini seyrederek. En nihayetinde İzmir’in kurulmasını sağlayan Tanrıça Nemesis dayanamaz ve onu nergise çevirir. Bu yüzden en yoğun, en güzel kokan nergis çiçeklerinin Karaburun’da olduğuna inanılır. İzmir, efsaneleriyle ve mitleriyle dolu bir şehirdir. Ege’nin incisi ve parlak gökyüzüyle nice hikayeye ev sahipliği yapar. Masal okuluyla ilgili detaylı bilgi: silamasalokulu.com

Sürdürülebilir yaşamın başat unsurlarından olan ve çevresinde kümelenen hayatların kültürel aktarımını sağlayan zeytin ağacına dair bir okulumuz var. Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği tarafından Karaburun Yarımadası'nda kurulan "Zeytin Okulu"nun müfredatında, "Zeytinin Bi Bildiği Var" diye yazıyor.

Bereket ve Barış Okulu

Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, ekolojik yaşam pratikleri konusuna merak duyan ve çoğunluğu akademisyenlerden oluşan bir grup tarafından 2013 tarihinde kuruldu. Derneğin temel amaçlarından biri, doğayı daha iyi kavramak ve doğayla uyumlu ekolojik yaşam pratiklerini hayata geçirmektir. Bu amaçla, Akdeniz Bölgesi'nin ortak ürünü ve bölgedeki uygarlıkların ortak değerlerinden biri olan, aynı zamanda barışın ve dostluğun önemli sembollerinden sayılan zeytin, derneğin üretimle ve toprakla olan bağını kuvvetlendiren bir sembol olarak benimsenmiştir. Derneğin kurucularından Dr. Zeynep Delen Nircan, zeytinin yaşadığımız coğrafyadaki anlamını yeniden kavranmasında önemli bir katkı sağlamıştır. Derneğin ilk faaliyet yılında, dernek üyelerinin grup içi eğitimlerine ağırlık verildi ve bu alanda çok sayıda çalışma yapıldı. "Sağlıklı Gıda ve Sağlıklı Gıdaya Erişim", "Zeytin'in Kimyası ve

Bileşenleri", "Zeytinyağı Tadım Eğitimleri", "Budama ve Sıkım" gibi konu başlıklarında eğitim organize edildi. Ekolojik yaşam pratiklerine ilişkin öğrenme sürecinde, "Ege'de Atölye", "Doğa Okulu", "Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği", "Marmariç", "Adatepe Taş Mektep", "Nesin Matematik Köyü" gibi sivil toplum kuruluşu ve derneklerle temasa geçilmiş, ziyaretler gerçekleştirilmiş ve bu derneklerin düzenledikleri faaliyetler yakından takip edilmiştir. Dernek üyeleri 2015 yılında, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından gönüllülerle birlikte yürütülen, "Efes - Mimas Yolu"nun alt güzergâhı olan Zeytin Rota'sının oluşturulması konusunda yoğun emek verdi ve yarımada zeytin envanterinin oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu çalışma, kendini kadim toplumların bugünkü mirasçıları olarak gören "Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği" için, "insan-doğa" ilişkisinin yeniden sorgulanmasına olanak tanımıştır. Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği üyeleri için,

kadim zeytin ağacını, zeytini, geleneksel ve modern üretim tekniklerini tanımak ve onların hikâyesinin içinde olmak başlı başına bir öğrenme süreci oldu. Zeytin Okulu gönüllülerinden, Akın Erdoğan, Dilek Akyalçın Kaya, Özge Kozal bu projenin yürütülmesinde katkı sağladı.

İŞBİRLİĞİ

2016 yılında, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin, Tohumlar Kampüse projesi kapsamında, dernek üyelerinin çabaları ve Buğday Derneği ile temasları sonucunda, fakülte öğrencilerinin üretim ve tüketim süreçlerine ilişkin farkındalıklarının artmasını sağlamak amacıyla, Ege Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde, "Ege Bostanı" kurulmuştur. Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nden Alp Yücel Kaya, yaklaşık beş yıldan beri ziraat fakültesinde hâlihazırda uygulanmakta olan sağlıklı gıdaya erişimde Toplum Destekli Tarım Projesi'nin, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki ayağını yürütmektedir. Balıklıova'dan organik tarım kriterlerini sağlayan bir üretici, her hafta belirli bir günde fakülteye gelerek süt, yumurta gibi ürünler ile birlikte kendi yetiştirdiği mevsim sebze ve meyvelerini, toplum destekli tarım grubu üyeleriyle buluşturmaktadır. Pandemi sürecinde dağıtımına ara verilmiştir.

ŞİMDİ OKULLU OLDUK

Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği gönüllüleri, zeytinden yola çıkarak oluşturdukları ekolojik bilgi birikimlerini eğitim yoluyla paylaşmayı ve alternatif bir öğrenme mekanı yaratmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda 2016 yılında, Karaburun, İncecik Köyü'nde faaliyet gösteren Zeytin Okulu kurulmuştur. Okul binasının yapımına İzmir Büyükşehir Belediyesi destek sağlamıştır.

ZEYTİN VE FELSEFE

Zeytin Okulu açıldığı yıldan itibaren, Ekonomi-Felsefe-Ekoloji (E.F.E.) başlıklı yılda bir kez olmak üzere lise öğrencileri, iktisat fakülte lisans öğrencileri, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile fakülte öğretim üyeleri ve İzmir Türk Koleji lise öğretmenlerinin katılımıyla iki gün süren bir seminer düzenliyor. Bu seminerlerin yürütülmesinde Zeytin Okulu gönüllüsü ve felsefe öğretmeni Selin Tuncer katkı sağlamaktadır.

SAĞLIKLI AĞAÇLAR

Karaburun Yarımadası'nda yaşayan yerli üreticilerin zeytin sineği ile ilgili şikâyetleri üzerine, Zeytin Okulu gönüllüleri, zeytinyağının verimlilik ve kalitesi üzerinde olumsuz etki yaratan bu konuyla ilgili uzmanlara danışmış ve biyolojik mücadele esas alınarak kitlesel bir tuzaklamanın yapılması konusunda proje oluşturmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne sunulan projenin, 2017-2019 döneminde yerel yönetimin desteğiyle ve Zeytin Okulu gönüllüleri ile birlikte, Karaburun

Yarımadası'nda yer alan Eğlenhoca – İncecik - Kösedere köylerini içine alan havzada pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Projenin amacı, bu üç köyde yaşayan zeytinyağı üreticilerinin verimlilik ve kalitenin arttırılmasına yönelik bilgilerinin geliştirilmesi, tuzakların hazırlanması ve takibi konusunda eğitim çalışmaları yapılması, üreticilerle birlikte sahada uygulamanın gerçekleştirilmesi, sonuçların saha ve anket çalışmaları ile raporlandırılmasıdır. Projenin ilk aşamasında mahallelerde toplantılar yapılmış, üreticiler proje ile ilgili bilgilendirilmiştir. İkinci aşamasında, proje danışmanı Ziraat Mühendisi Dr. Cahit Tunç danışmanlığında projenin aşamaları pratik olarak anlatılmıştır. Üçüncü aşamada, Zeytin Okulu gönüllülerinden Yeşim Vardar, Pınar Börü, Ali Özay'ın organizasyonunda pek çok gönüllü ile birlikte havza tamamen tuzaklanmıştır. Projede ilk uygulamada oldukça başarılı sonuçlara ulaşılmıştır. İzmir'de ve Türkiye'de oldukça ilgi çeken bu proje konusunda çeşitli yayınlar yapılmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi bu uygulamayı diğer ilçelerde de hâlâ sürdürmektedir.

EKOLOJİK OKURLAR

Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği kurucuları arasında yer alan Doç. Dr. Meneviş Uzbay Pirili'nin yürütücülüğünde, 2017 yılından bu yana, "Yeryüzünün Dilini Anlamak İçin Ekolojik Okuryazarlık" seminerlerini yürütüyoruz. Bu seminer çalışmaları farklı kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yaygın olarak ve İzmir genelinde gerçekleştiriliyor. Bu kapsamda, TÜBİTAK Doğa ve Bilim Okulları (4004) çağrısı çerçevesinde, "Zeytinin Bir Bildiği Var: Ekolojik Okuryazarlık Eğitim Projesi" yapıldı. Ege Üniversitesi iktisat bölümünden 50 öğrencinin katılımıyla yürütülen proje kapsamında seminerler, atölye çalışmaları ve doğa gezileri düzenlenmiştir. Bu proje kamuoyu ile de paylaşılmış ve konuya yoğun bir ilgi olmuştur. Ekolojik Okuryazarlık eğitimleri bu kapsamda Türkiye'de ilk kez Doç. Dr. Meneviş Uzbay Pirili yürütücülüğünde gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimi örnek alan pek çok dernek ve kuruluş benzer eğitimleri vermeye başlamıştır. Ekolojik Okuryazarlık seminerleri, İzmir

Akdeniz Akademisi'yle ortaklaşa olarak, İzmir kent merkezinde de tekrarlanmıştır.

YERELDE İŞBİRLİĞİ

2017 yılından bu yana her yıl yaz döneminde, zeytin ve zeytinyağı üreticilerine yönelik olarak eğitim seminerleri yürütülmektedir. Bu seminerlerde amaç, zeytin ve zeytinyağı verimliliğinin ve kalitesinin arttırılması için üretim süreçlerinde neler yapılması gerektiğini uzmanlar ve akademisyenler aracılığıyla aktarmaktır. Derneğimiz gönüllüleri, her yaz Zeytin Okulu'nun bulunduğu köydeki çocuklar için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Kodlama eğitimi, resim dersleri, piyano dersleri, tiyatro dersleri, el sanatları eğitimleri, oyun teknolojileri, grup oyunları, geleneksel köy oyunları gibi alanlarda çok sayıda faaliyet yapılmıştır.

Zeytin Okulu faaliyet gösterdiği bölgelerde ekolojik varlıkların korunmasının yanı sıra kültürel mirasın da korunması, gelecek nesillere aktarılması ve yaşatılması için de faaliyetler yapmaktadır. Bunların içinde en ünlüsü ve önemlisi 2018 yılından itibaren, artık geleneksel hale gelen, "Masal Buluşmaları"dır. Bugüne kadar 5 kez düzenlenen masal günlerinde hem köydeki masal anlatanlar hem de masal anlatıcılığı eğitimi almış olan gönüllüler bir araya gelmektedir.

KÜLTÜREL AKTARIM

Zeytin Okulu, Efes-Mimas Kültür Rotası üzerinde, bu rotanın ziyaretçileri, yürüyüşçüleri ve bisikletçileri için bir uğrak noktası olmanın yanında, zeytin ve zeytin ürünleri başta olmak üzere doğal, kültürel ve endüstriyel varlıkların korunmasını ve bölgede bu varlıklara dayalı istihdam ve gelir yaratılmasını amaçlayan bir eğitim ve dayanışma merkezi olarak da faaliyet göstermektedir. Aynı zamanda, bilim, sanat,

spor gibi alanlarda da insana ve doğaya faydalı-saygılı, ekolojik kaygıları taşıyan her türlü faaliyetin desteklediği bir mekân yaratma amacı gütmektedir. Bu kapsamda Zeytin Okulu'nda, başta gençler olmak üzere her yaşta yetişkinlere doğa yürüyüşleri, doğa fotoğrafçılığı, zeytin rotası yürüyüşleri, arkeolojik yüzey araştırmaları, köyde yaşayanlar için sağlıklı yaş alma eğitimleri alanlarında çok sayıda etkinlik düzenlenmiştir. Kuruluşundan itibaren Zeytin Okulu'nun sosyal medya görünürlüğü ve tüm faaliyetlerin tanıtımı Sururi Uras tarafından yürütülmektedir. Zeytin Okulu az sayıda gönüllü ile yürütülen bu yoğun faaliyetler sonucunda başta Karaburun Yarımadası olmak üzere İzmir genelinde, Türkiye'de ve kısmen yurt dışında ekoloji alanında zeytin bir bakışla farkındalık yaratma, bilgilendirme ve bağlantı kurma konusunda bir katkı sağlamayı sürdürmektedir. Çünkü; Zeytinin bi' bildiği var!

Cumhuriyet tarihimizin ilk arkeolojik nitelikteki kazısı, kazı sistematığının uygulanması ve sonuçların raporlanması baz alındığında, İzmir’de gerçekleştirildi. Günümüzün Namık Kemal Lisesi’nin bulunduğu binada yer alan, İzmir Evangelik Rum Okulu’nun müze enkazında, arkeolojik kurtarma kazısı yapıldığı, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi belgelerine yansıyor.

İlk Kurtarma Kazısı İzmir’de

Müze, sürekli sergi ve koleksiyonları özellikle ulus inşasının bir bileşeni olarak değerlendirmek olasıdır. Geçmiş Mezopotamya’ya kadar uzanan eski eser biriktirme ve sonrasında ilk müzelerin 17. yüzyılda ortaya çıkmasıyla başlayan süreç, ulus yaratma ideolojileriyle paralel bir gelişim göstermiştir. Bu akımdan payını alan Osmanlı ve sonrasında Türk kimliğinin oluşturulmasının bir parçası olarak arkeoloji, antropoloji ve müzeciliğe genç Türkiye Cumhuriyeti’nin de önem verdiği belirtilebilir. Cumhuriyetle birlikte İzmir’in de müzecilikten pay aldığını belirtmek olasıdır. İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi için hazırladığımız, “İzmir Müzeleri/ Bir Akdeniz Kenti’nin Kültürel Arka Planı - İzmir Müzeleri, Sürekli Sergi ve Koleksiyonları” adlı çalışma da zaten bu konuyu irdelemektedir.

İzmir Arkeoloji Müzesi

BİR MEKTEP MÜZESİ

İzmir Müzeleri kitabında da belirttiğimiz gibi, İzmir’de Vali Kazım Dirik öncülüğünde kurulan ilk müze bir arkeoloji müzesidir. Ancak bu müzeden önce İzmir’de müze ya da koleksiyon veya sergileme amaçlı mekânların olup olmadığı araştırıldığında son derece ilginç bilgilere ulaşılabilmektedir. Bu amaçla yapılabilecek kısa bir araştırmada bile göze çarpan ilk olgu İzmir Rumları’nın, İngiliz himayesinde kurmuş oldukları ve Osmanlı arşivlerindeki adıyla Evangeliki Mektebi’nin bir müzesinin bulunduğuydur. Uzun adı İzmir Evangelik Rum Okulu olan bu okul bugün İzmir Namık Kemal Lisesi’dir. Bu okul, 18. yüzyılın ilk yarısında kurulmuştur. İzmir’in yerlisi olan İstanbul Ortodoks Patriği Gabriel, Yunan bağımsızlık

Namık Kemal Lisesi

mücadelesinin düşünsel temellerinin hazırlanmasında önemli rolü olan, Adamantios Korais’in büyük babası’dır. Adamantios, okula hoca olarak Ryzsios’u atamıştır. Sonrasında okula atanan Ierotheus Dendrinos ve Chrysanthos Caravias isimli rahiplere Kutsal İncili (Evangelium) öğretme ve anlatma hakkı verilmesinden dolayı okul bu isimle anılmış, İzmir’de yaşayan ve bir İngiliz vatandaşı olan Pantaleon (Pandeli) Sevastopoulos tarafından 1733 yılında resmen kurulduğunda, Evangelik Okulu isminin verilmesinin nedeni de bu olmuştur. Sevastopoulos’un vasiyetnamesinde ve diğer bazı belgelerde de belirttiği gibi burayı kurma gayesi İncil’i ve ‘Yunan ilmini’ öğretmek, ‘Helenik Kültür’ün yayılması ve öğrencilerin Atina Üniversitesi

için hazırlanmasıdır. Daha sonraları İngiliz himayesine geçen okulda, 1888 yılında bir eski eserler müzesi kurulmuştur. Müzenin kuruluş tarihinin net olarak bilinmemesinin nedeni izinsiz olarak kurulmuş olmasıdır. Zira 1874 yılında yayınlanan, Âsar-ı Atika Nizamnamesi’ne göre bu müzede toplanan ve çoğunluğu Aydın Vilayeti’nin değişik yerlerinden getirilen tarihi eserler, Müze-i Hümayun’a ait olmalıydı. Bu nedenle konuyla ilgili Rum Patrikhanesi, Babıali tarafından 1888 tarihli bir yazıyla bilgilendirilmiştir. İzmir Evangelik Rum Okulu’nun bu türden bir müze kurmasının en temel nedeni yine ulus kimlik inşasıyla ilgili gibi gözükmektedir. Ancak bu kez inşa edilecek kimlik Yunan kimliğidir. Okulun kuruluş amacıyla da söz edilen, ‘Yunan ilmi ve Helenik Kültür’ün öğretilmesi ibaresi ve kurucu hocayla, maddi destek verenlerin ait olduğu Korais ailesinin, Yunan bağımsızlık mücadelesinin önemli figürlerinden olması bu tezi doğrular niteliktedir. Burada tekrar başa dönüp müzelerin amaçları hakkında bir anımsatmada bulunmak yerinde olur. Unutmamak gerekir ki bütün geç uluslaşan dünyada olduğu gibi, ulus payesini hak etmenin güvencesi tarihsel ve kültürel özgüllüğe vurgu yapacak, bu özgüllüğü ortaya çıkaracak ve bunun çevresinde eğitimle oluşturulacak yeni ulus kimliğine halkın uyumunu ve katılımını sağlamaktır. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti’nden önce, Osmanlı’dan ayrılarak kurulmuş olan Yunan Krallığı’nın da aynı

şekilde davranması ve bu amaçla belki ileride kendi tebaası olabilecek halkların yaşadığı, Ege'den gelen tarihi eserlerin içinde bulunacağı bir müzeyi, İzmir Evangelik Rum Okulu'nda kurduğunun nedeni budur.

YANGINA KADAR

Okulun müzesinde çanak-çömlekler, sikkeler, kabartma ve heykeller bulunduğu kayıtlardan bilinmektedir. İzmir Yangını'na kadar eğitime devam ettiği anlaşılan okul ve müzesi 1922 yangınından etkilenen yapılar arasında olup, yangını izleyen süreçte şehirdeki Hıristiyan nüfusun tahliyesinden sonra okul, eğitim faaliyetlerini durdurmuştur. Yangından kurtarılan okulun arşivi, İzmir İngiliz Konsolosu Sir Harry Lamb'e verilmekle birlikte, üstünde 'İzmir Protestan Okulu' ismini taşıyan o çanta, İzmir Limanı'nda bulunan İngiliz

Donanması'nın hangi gemisine teslim ve emanet edildiği bilinmeden kaybolmuştur. Taşınmaz mallardaki yani okul binasındaki zararlara yangın sonrasında Evangelik Rum Okulu binasındaki kazı ve arama çalışmalarıyla saptanmıştır. Yunus Emre Uçan'ın, İzmir Evangelik Rum Okulu hakkında yazdığı makalede, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki belgelere dayanarak, 19 Ağustos 1923 tarihinde okulun enkazında, Müze Müdürü Ali Tefik Bey tarafından bir kazı çalışması başlatıldığı ifadesi yer almaktadır.

CUMHURİYETİN İLK ARKEOLOJİK KAZISI

Ali Tefik Bey'in 11 Eylül 1923 tarihli raporu, yapılan çalışmalar ve sonuçları hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Titiz bir şekilde yürütülen çalışmalar tatil günleri hariç toplam on altı gün devam etmiş, işçilerin çalışması

neticesinde hurda haline gelen parçalar yanında, zarar görmeyen eserler de çıkarılmıştır. Zarar gören eserlerin önemlice kısmı, yangından etkilenerek eriyip külçe haline gelen sikkelerle ateşten ve sıcaklıktan etkilenerek dağılan mermer eserlerdir. Hafriyat sonrasında hurda parçalar hesaba katılmadan elde edilen eski eserlerin sayısı da aynı raporda beş yüz seksen dört olarak belirtilmiştir. Bir kazı raporu mahiyetindeki bu belge, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptığı ilk arkeolojik kazı olarak da düşünülebilir. Her ne kadar konteks farklıysa da kazı sistematığının uygulanmış olması, sonuçlarının bir rapor olarak sunulması, İzmir Evangelik Rum Okulu'nun müze enkazında arkeolojik bir kurtarma kazısının yapıldığı anlamına gelebilir.

İZMİR ASAR-I ATİKA

İzmir'de 1927 yılında Basmane semtindeki Gözlü Kilise olarak da anılan Aya Vukla (Aziz Vukolos) Kilisesi'nde faaliyete geçecek ilk arkeoloji müzesi olan İzmir Âsar-ı Atika Müzesi'yse, İzmir Evangelik Rum Okulu'ndaki kazılardan çıkarılan eserlerin buraya getirilmesiyle, 1923 yılından başlayan bir süreç içinde kurulmuştur. İstanbul Şehir Üniversitesi Taha Toros arşivinde bulunan bazı belgelere göre Aziz Ogan Bey, 1914 yılındaki İzmir Âsar-ı Atika müfettişliği sırasında o zamanlar bir mezarlık olan, Bahri Baba Parkı içerisinde bulunan, 'kıymetli eserlerin takviyelerini' temin etmiştir. Bu kıymetli eserlerin neler olduğunu bilemesek bile bunların bir araya getirilmesi veya koruma amaçlı bazı uygulamaların yapıldığı düşünülebilir. Dolayısıyla İzmir'de bir arkeoloji müzesi veya eski

eser koleksiyonu oluşturmak düşüncesinin o yıllarda yavaş da olsa başladığını belirtmek olasıdır. Savaş sırasında İstanbul'a geri çağrılan Aziz Ogan, savaşın bitimiyle beraber Maarif Vekâleti tarafından eski görevi olan İzmir ve Havalisi Âsar-ı Atika Müfettişliği'ne tekrar gönderilir. İşte bu ikinci kez göreve geldiği andan itibaren de müzecilik alanında faaliyetlerini hızlandırmıştır.

İZMİR MÜZESİ'NİN TEMELLERİ

Bundan sonra toplanan eserler İzmir İdadi Mektebi (I. Sultani Mektebi) olan ve daha sonra adliye binasına dönüştürülen binanın bahçesinde toplanarak İzmir'deki müzenin temelleri resmi olarak atılmıştır. Bu eserler arasında mimari parçalar, kabartmalar, heykeller, Teos Antik Kenti'ne ait Dionysos Tapınağı frizleri, mütareke yıllarında Nysa'da (Sultanhisar) Atina Müzesi uzmanları tarafından kazılarla ortaya çıkarılan ve Atina'ya götürülmek üzereyken götürülemeyip İzmir'de kalan eserler bulunuyordu. Bunlar da İzmir Hükümet Konağı bahçesinde koruma altına alınması ve aynı sırada İzmir Evangelik Rum Okulu kazısından çıkan eserlerin de Aya Vukla Kilisesi'nde toplanmasıyla ortaya güçlü bir koleksiyon çıkmaya başlamıştır.

AYA VUKLA MÜZE OLUR

Aziz Ogan'ın 1924-1925 yıllarında müze kurma çalışmaları ve müze için mekân arayışı sürmüştür, İzmir Yangını sonrasında müze için uygun bina bulunması güçleşmiştir. Aziz Ogan, Basmane semtinde Basmane İstasyonu'na yakın Kapılar Mevkii'nde yanmamış bir kilise olan Aya

Vukla (Gözlü) Kilisesi'ni bu mekân arayışı sırasında uygun bulmuştu. Bundan sonra müzenin zenginleştirilmesi için çalışmalar sürdürülmüş Balıkesir, Aydın, Manisa, Denizli ve Muğla gibi çevre illerden de eserler getirilmiştir. Aziz Ogan'ın başka bir görev için müzeden ayrılmasından sonra İzmir'in tanınmış ailelerinden olan Kantarzade Ailesi'nden gazeteci ve yazar Selahattin Kantar müzeye müdür olarak atanmıştır. Yeni müdür çalışmaları devam ettirmiş ve İzmir'de de arkeolojik kazıları başlatmıştır.

ATATÜRK'ÜN İLGİSİ

İzmir Müzesi'nin ilk rehberi, Aziz Ogan tarafından 1927 yılında Türkçe ve Fransızca olarak yayınlanmış, bunu 1932 yılındaki ikinci rehber izlemiştir. Atatürk, İzmir'i 3 Şubat 1931'de ziyareti sırasında, İzmir

Müzesi'ni gezmiş ve müzenin hatıra defterine "İzmir Asar-ı Atika Müzesi'ni gezdim. Büyük himmet ve dikkatle istifade bir hale getirilmiş, memnun oldum" ibaresini yazmıştır. Aya Vukla (Gözlü) Kilisesi'nin eserlerin çoğalması nedeniyle yetersiz kalması sonucu İzmir Müzesi, Kültürpark alanında daha önceden Maarif Bakanlığı pavyonu olarak inşa edilen ikinci arkeoloji müzesine, 1951 yılında taşınmıştır. Bundan sonra eserlerin daha da artması nedeniyle, Konak'ta Bahri Baba Parkı içerisinde beş dönümlük bir alanda yeni ve modern bir müzenin yapımına başlanmış ve bu müze, 11 Şubat 1984 tarihinde ziyarete açılmıştır. Yukarıda anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi İzmir'de müzeciliğin tarihi XIX. yüzyıl sonu gibi başlayan bir süreçte şekillenmiş ve bugüne kadar gelmiştir.

Aya Vukla

Bulduğumuz coğrafyada MÖ 6. yüzyıldan itibaren kağıt ve kitaplar papirustan mamul rulolar halinde yaygın olarak kullanılmaya başladı. İzmirli Ozan Homeros'un İlyada ve Odyssea, Hesiodos'un Theogonia (Tanrıların Doğuşu) ve Erga kai Hemarai (İşler ve Günler) isimli destanlarının yanısıra çoklukla İonialı filozofların eserlerinden oluşan koleksiyonlar, kütüphanelerimizin, kıymetli eserleri sakladığımız müzelerimizin baş tacı oldu.

İlhama Açılan Kapılar

Müzeler nasıl eski objelerin sergilendiği yerlerse kütüphaneler de edebi ve ilmi eserlerin saklandığı yerler olacaktır. Yunanlılar'da ve Romalılar'da kütüphane sözcüğünün karşılığı Bibliothek'e'di. Bu sözcük çok sayıda kitabı ve bu kitapların saklandığı yeri tanımlıyordu. Sözcük biblio-kitap/kağıt ve theke-kap/zarf/kutu sözcüklerinden türetilmiş birleşik bir sözcük idi. Türkçedeki kütüphane sözcüğü ise Arapça kökenli kutub (kağıt/kitab/yazılı şey/belge) ile Farsça hane kelimelerinden türetilmiş birleşik sözcüktür. Antik Çağ'da Bibliothek olarak adlandırılabilen kütüphaneler Yunan Mitolojisi'ndeki esin perileri olan Mousalar'dan alıntı ile Mousion olarak da adlandırılmaktaydı. Perilerin adının verilmesinin nedeni

ozanlara ve şairlere ilham veren periler olmaları yanında insana akıl, düşünce ve yaratıcılık veren kavramları da ifade eden tanrısal varlıklar olmalarıydı. Bu anlamda insanın edebi ve ilmi yönünü temsil etmekteydi ve kütüphaneler de bu kavramları en iyi temsil eden mekanlardı. Bulduğumuz coğrafyada papirüs rulosu kitap formunun esas biçimiydi ve Mısır'dan gelen papirüs ruloları MÖ 6. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. MS 1. yüzyılda, codex olarak adlandırılan bildiğimiz kağıt veya kitap formatı ortaya çıkmıştı. MS 3. yüzyıldan itibaren codex formatı iki biçim arasındaki rekabeti giderek kazanacaktır. Kodeks biçiminin yaygınlaşması ile birlikte yazı aracı tabaklanmış hayvan derisi ve ama özellikle de kireçle işlem yapıp gerdirilip kurutulmasının ardından kazınarak inceltile deriden ibaret

olan parşömen ön plana çıktı. İmparator Diokletianus'un MS 301 yılındaki fermanında (Edictum de Pretiis Rerum Venalium – Tavan Fiyatlar Fermanı) parşömenin adı pergamena olarak ilk kez geçmiştir. Aslında çok eski tarihlerden beri deriden yapılmış yazım araçları kullanılıyordu ve diphthera ve membrana sözcükleri ile adlandırılıyordu. Diokletianus'un fermanından sonra deriden mamul kağıt artık pergamena yani parşömen olarak da adlandırılacaktır.

PRESTİJ UNSURU OLARAK KİTAP

Öteden beri anlatılara dayanan edebi gelenek MÖ 6. yüzyıldan itibaren yazıya aktarılması rulo kitapları değerli hale getirdi. Yazmanın zorluğu ve maliyetinin yüksekliği rulo kitapları kıymetli yapmaktaydı ve bu nedenle ilk önce iktidar sahiplerinin saraylarında ortaya çıkmıştır. Örneğin MÖ 6. yüzyılda Atina Tiranı Peisistratos ve Samos (Sisam) Tiranı Polykrates'in saraylarında kütüphanelerinin olduğu antik kaynaklardan öğrenilmektedir. İzmirli Ozan Homeros'un İlyada ve Odyssea, Hesiodos'un Theogonia (Tanrıların Doğuşu) ve Erga kai Hemarai (İşler ve Günler) isimli destanlarının yanısıra çoklukla İonialı filozofların eserlerinden oluşan bu koleksiyonların oluşmasının bir nedeni de prestij nesnesi olmalarından kaynaklanıyordu. Ancak sadece prestij nesnesi olarak değerlendirsek bu dönemin yöneticilerine haksızlık etmiş oluruz. Zira aynı yöneticiler saraylarında dönemin ünlü hekimlerini, şairlerini ve filozoflarını ağırlamaktaydılar. Kitap koleksiyonlarının prestij nesnesi olması ganimet olarak

değerli görülüp alınmasında da karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Atina Tiranı Peisistratos'un kütüphanesi MÖ 480'de Perslerin Atina'yı ele geçirmesi sırasında Pers ülkesine götürülmüştü. MÖ 168'de Makedonya Kralı Perseus'u yenerek Yunanistan'a hakim olan Romalı General Aemilius Paullus da kralın kütüphanesini ganimet olarak almış ve Roma'da oğullarına hediye etmişti. Bu noktada MÖ 5. yüzyılda bir rulo kitabın 1 Yunan para birimi drahmi olduğunu aynı dönemde bir koyunun fiyatının 12 ile 17 drahmi olduğunu belirtelim ve bugünkü karşılığını size bırakalım. Benzer bir karşılaştırmayı kitap yazıcısı veya kopyacılarının ücretlerinde de yapabiliriz. Diokletianus zamanında yazıcıların 100 satır yazı yazmaları karşılığında 25 denarius Roma parası kazanıyorlardı. Aynı fermana yarım litre iyi kalite balın tavan ücretinin 40 denarius olduğunu söyleyelim.

2500 YIL ÖNCE YAYGINLAŞTI

Saray kütüphaneleri doğal olarak halka da kapalıydı. Ancak bir süre sonra önemli şahsiyetlerin evlerinde ve okullarında da kütüphanelerin ortaya çıktığı

görülecektir. Bu bir anlamda kitaplıkların halka açılmış olması anlamına da geliyordu. MÖ 5. yüzyıl kitap yazımının giderek yaygınlaştığı bir dönem olarak kabul edilir ki zenginlerin, tiyatro yazarlarının, şairlerin ve filozofların (Philosophos; Bilgiye düşkün) evlerinde rulo kitap koleksiyonları vardır artık. Örneğin devlet adamı Atinalı Eukleides'in, (Öklid) komedyacı Eurypides'in, Platon (Eflatun), Sokrates, Aristoteles (Aristo) ve Epikouros'un (Epikür) okullarında kitap koleksiyonları vardı. Platon Akademia adlı okulunun kütüphanesine Kolophonlu (Değirmendere-Menderes) şair Antimakhos'un şiir kitaplarını kazandırmış, Mim yazarı Sophron'un tiyatro oyunlarını Sicilya'dan getirtmişti. Platon'un ölüm döşeginde Sophron'un kitaplarını yastığının altında tuttuğu söylenir.

ARİSTOTELES'İN KÜTÜPHANESİ

Aristoteles'in Atina'daki Lykeion adlı okulunun kütüphanesi ise ilginç bir miras öyküsüne konu olmuştu. Onun ölümünden sonra öğrencisi Theophrastos'a miras kalan kütüphanesi onun da ölümünden sonra Straton ve Neleus adlı iki öğrencisine miras kalmıştı. Straton'un okulun

başına geçmesi üzerine küsen Neleus kitapların yarısını alarak Troas'a (Ezine-Çanakkale) gitti. Kütüphane Neleus'un ölümünden sonra Skepsis'teki (Bayramiç-Çanakkale) mirasçılara kaldıysa da mirasçıları kitapların değerini bilemedikleri ve onları kilit altında tuttukları, sonraki mirasçıların da bir yeraltı dehlizine sakladıkları anlatılır. En sonunda nem ve böceklenme nedeniyle bir hayli zarar görmüş olan bu kitaplar yüksek bir fiyat karşılığında Teoslu (Sığacık-Seferihisar-İzmir) Apellikon'a satılmıştı. Bir bibliophilos (kitaba düşkün) olan Apellikon bu kitapları Atina'ya götürdü ve hasar gören kitapların kopyalarını çıkarttı. Böylece Aristoteles'in eserleri yok olmaktan kurtarılmıştı. MÖ 86 yılında Atina'ya gelen Romalı Devlet Adamı Sulla da ganimet olarak Apellikon'un kütüphanesini Roma'ya naklettirmişti.

EPİKOUROS'UN OKULU

Epikouros'a gelince MS 3. yüzyılda yaşamış olan filozof ve biyografi yazarı Diogenes Laertios "Ünlü Filozofların Yaşamları,

14. yüzyıldan manastır ortamında kitapların kopyalanarak çoğaltılması faaliyetlerinden bir temsil

Öğretileri ve Deyişleri" adlı 10 kitaptan oluşan eserinde onu, "Birinci sınıf bir yazardır. Kitaplarının sayısı herkesi gölgede bırakır, zira sayıları üç yüze varan rulo kitaba sahiptir" diye tanımlayacaktır. Bu aktarım Yunan sanat ve mimarlığının Klasik Dönemi'nde, yani MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda, rulo kitap sayısı bakımından okul ve kişilerin kitap koleksiyonlarının hangi sayılarda olabileceğini işaret etmektedir. Sözü edilen okullarda dersler bahçede ya da sütunlu revaklar altında kah oturarak kah gezinerek sohbet şeklinde yapıyordu. Nitekim Epikouros'un Atina'daki okulunun öğrencileri "bahçe filozofları" olarak da adlandırılacaklardır.

Pompei'den Fırıncı Terentius Neo ve Eşi'nin portreleri. Neo'nun elinde papirus rulosu, eşinin elinde kalem (stylos) ve yazı tahtası (tablet) yer almaktadır.

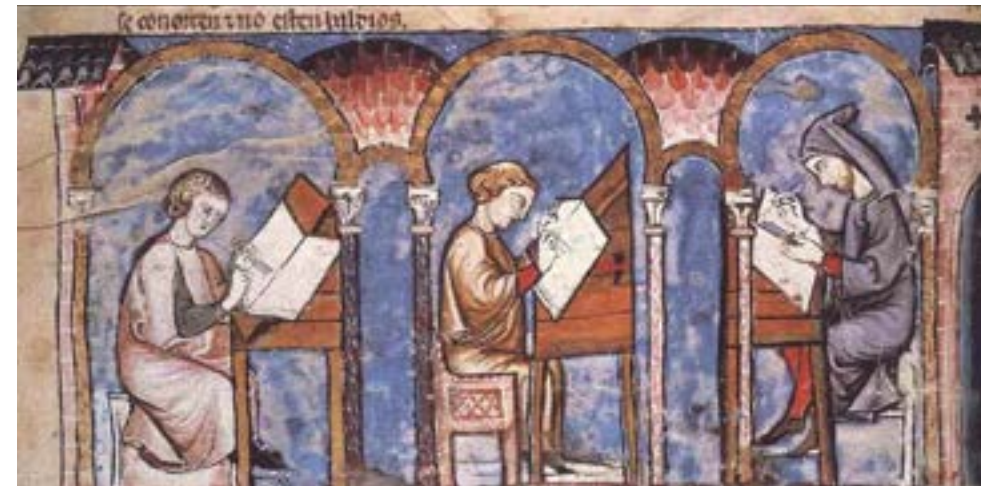

Okul kütüphaneleri daha çok bir depo görevi görmekte, sohbet konusuna uygun kitap veya kitapların gidilip alındığı bir odadan ibarettiler. Okul kütüphaneleri alimlere edebiyatla ilgilenen geniş çevrelere açık kütüphanelerdi. Tarihçi Polybios'un MÖ 2. yüzyılda şöyle dediği nakledilir: "Kitaplarla beslenen kişinin büyük zahmetlere girmesine gerek yoktur. Çok sayıda eserin bulunduğu ya da bir kütüphanenin yer aldığı bir kent seçmek yeterlidir. Sonra orada rahatça oturup öğrenmek istediğiniz şeyleri kitaplara sorabilir, bizden öncekilerin hatalarını sakın sakın tespit edebiliriz". Bu okullar öncülerini Platon'un Akademia'sı Aristoteles'in Lykeion'u gibi daha çok belli bir konuda uzmanlaşmış veya bağlı oldukları kurumların araştırma ve çalışmalarını destekleyen içinde kütüphanesi bulunan okullardı.

YÜZ DOKUZ BİN KİTAP

Tüm bu okulların kütüphaneleri temel konularda bilgi içeren kitaplara sahipken Hellenistik Dönem'in başında, Büyük İskender'den sonra Mısır'da kurulan Ptolemaioslar Krallığı'nın

Kitap ruloları nemden uzak kapaklı ahşap dolaplarda saklanırdı.

HOMEROS-Felix Boisselier

kurucu kralı I. Ptolemaios Soter'in himayesine aldığı Phaleronlu Demetrios, bir yazar ve aynı zamanda edebiyat düşkünü olan kralın "Mouseion" olarak adlandırılan bir kütüphaneyi kurmasını teşvik etti. Demetrios Aristoteles ve Theophrastos'un öğrencisiydi ve uzun bir devlet adamlığının ardından Atina'dan kaçarak krala sığınmıştı. Kurulan Mouseion bir bilim merkezi niteliğindedi ve tüm bilim dallarına hizmet etmekteydi. Mouseion'un üç tarafı sütunlarla çevrili olan ve bilim insanlarının bir araya gelerek tartıştığı bir bahçesi, büyük bir yemek salonu vardı. Kral tarafından vergi muafiyeti sağlanmış ve kütüphanenin giderleri onun tarafından karşılanmaktaydı. Ayrıca Mouseion'un maaşlı daimi üyeleri vardı ve önce krallar ardından Mısır'ın Romalılar tarafından ele geçirilmesi sonrasında imparatorlar

tarafından seçildiğinden dönemin ruhuna uygun atamalar yapılabilmekteydi. Bu durum örneğin hiciv şairi Timon tarafından alaya alınmıştır. Timon, üyeleri bir kafeste tutulan ve önlere yem atıldığında birbirleri ile kıran kırana dövüşen kuşlara benzetmiştir. Ptolemaios Hanedan ailesi çok sayıda kitabı dünyanın her yerinden yüksek fiyatlarla toplamaktaydı ki bu durum kitap sahtekarlığını teşvik etmekteydi. Derler ki, bu zamandan itibaren kitap sahtekarlığı başlamıştır. Yukarıda Epikouros'un kişisel kitap koleksiyonunun 300 kitap rulosundan bahsettiğimizi hatırlatarak hemen hemen aynı tarihlerde, yani MÖ 3. ve 2. yüzyıllarda Aleksandria'daki (İskenderiye-Mısır) Kraliyet Kütüphanesi Mouseion'da, 12. yüzyılda yaşamış olan Bizanslı (İstanbul) bilgin Tzetzes'in aktardığına göre, 490.000

rulo kitaba (yaklaşık 109.000 cilt günümüz kitabını ifade eder. Örneğin 1912 kuruluş tarihi itibarıyla İzmir Milli Kütüphanesi'nde 2009 yılında 910 bin kitap bulunuyordu) sahip olduğu öğrenilmektedir. Bu kadar çok kitabın Mouseion'da yer alması beraberinde kataloglanmasını da getirmişti ve modern kütüphaneciliğin de böylece adımları burada atılmaya başlandı. İmparator Aurelianus'a kadar bu kütüphane açık kaldı.

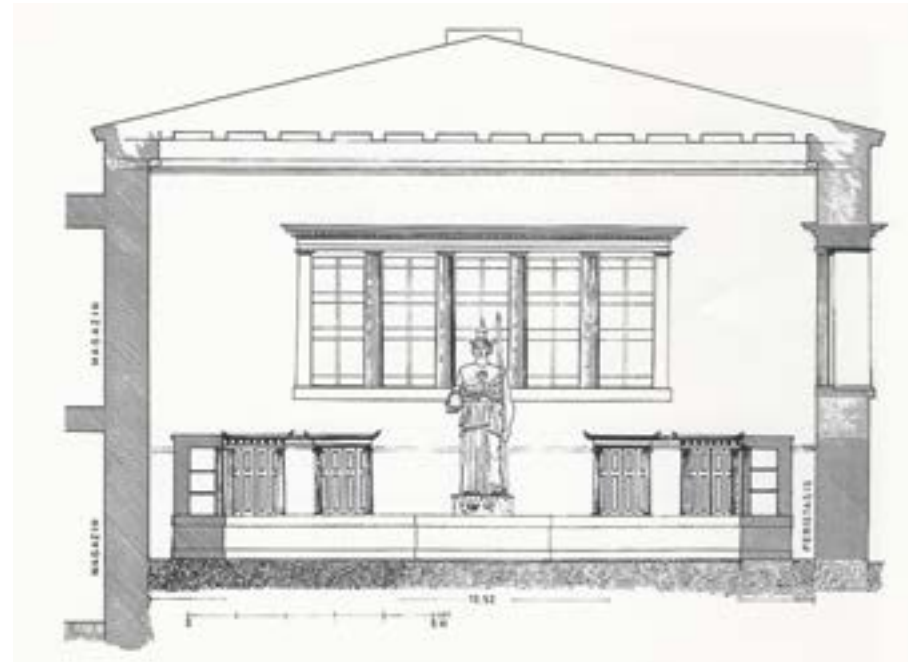
İSKENDERİYE'DE BİR SMYRNALI

Bu arada bir Smyrnalı "Kütüphaneci"nin, Kyreneli Kallimakhos'un öğrencisi olan Hermippos'un Mouseion olarak da bilinen İskenderiye Kütüphanesi'nde çalıştığı bilinmektedir. Hermippos, İskenderiye Kütüphanesi'ndeki Pinakes adı verilen konularına göre hazırlanan kataloglardan

Roma'da Traianus tarafından inşa edilen kütüphanenin (Bibliotheca Ulpia) canlandırması

Bergama'daki kütüphanenin merkezi salonu. Ortada Athena heykeli ve yanlarda kitap dolapları

felsefe konularını veya filozofları içine alan bir listeyi hazırlamış, ayrıca Zoroastres adı verilen büyücülük ile ilgili metinleri yazmış, Theophrastos ve Aristoteles'i bu kütüphanede yer alan kitaplara dayanarak incelemiş ve her esere satır sayısı eklemiştir. Onun yaptığı işlerden biri de Zerdüş'tün şiirleri ile ilgili bir tefsir yazmış olmasıydı. Ptolemaios Hanedanlığı (MÖ 304-MÖ 30) entellektüel düzeyleri ve tutkuları ile kütüphaneciliğe aşırı denebilecek derecede ilgi duymaktaydılar. Nitekim dönem kaynaklarından İskenderiye Limanı'ndaki gümrük görevlilerinin yolcular tarafından şehre getirilen kitaplarına el koymak üzere emir aldıkları öğrenilmektedir. Kitapların orijinaleri kütüphaneye konmakta, kitabın geldiği kaynak "gemilerden" etiketiyle kataloglamakta ve bunların sahipleri, eğer şansları yaver giderse, kitaplarının birer kopyasını ancak alabilmekteydiler.

PERGAMON KÜTÜPHANESİ

Ptolemaiosların kurdukları Mouseion döneminin tüm krallıklarına örnek oldu. Bunun en önemli örneği Pergamon Krallığı'nın sahip olduğu kütüphaneydi. Kral Attalos I (MÖ 241-197) tarafından ilk oluşturulmaya başlayan kütüphaneye kendinden sonra gelen hanedan üyeleri de kitap sayısı ve kütüphane yapısının büyütülmesi konusunda katkıda bulundular. Kütüphane bilinen halini ise Eumenes II (MÖ 197-159) zamanında almıştı. Pergamon Kütüphanesi'nin İskenderiye'deki Mouseion'dan en önemli farkı kütüphaneden daha fazla bilim ve edebiyat insanının

yararlanabilmesiydi. Kütüphane, Mouseion gibi saraya yakındı ve bu konumu kralın himayesinde olduğunun da bir işaretiydi. Pergamon Kütüphanesi yine konumu nedeniyle aynı zamanda Athena Polias kutsal alanının bir parçasıydı. Eğitim tanrıçası olan Athena'nın kütüphanenin büyük salonunda büyük bir de heykeli bulunuyordu. Hem Mouseion'un hem de Pergamon'daki kütüphanenin kitap pazarının en büyük alıcıları olması ve buna bağlı olarak oluşan rekabet sahte kitap yazımını da büyüttü. Rekabet herkes tarafından bilinen bir hikayenin anlatılmasına da vesile oldu. Mısır'dan Pergamon'a yazımda kullanılan papirusun Pergamon Kralı Eumenes II ile Mısır Kralı Ptolemaios VI zamanında engellenince kağıtsız kalan Pergamonlular yazımda kullanmak üzere keçi derisinden yapılan Parşomen'i geliştirmişlerdi.

KLEOPATRAYA HEDİYE

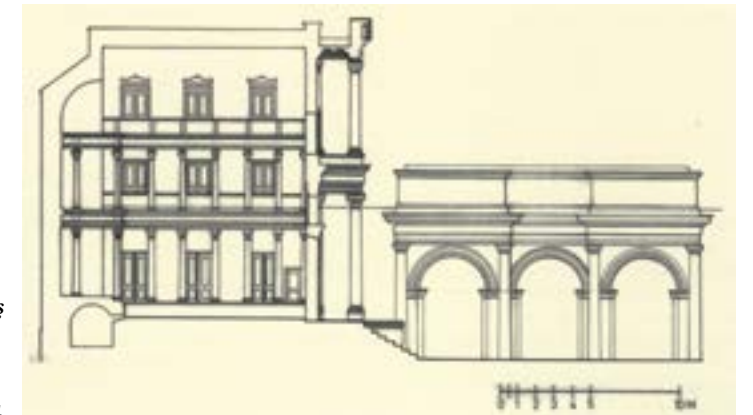
Ancak MÖ 133 yılında Pergamon topraklarının Romalıların eline geçmesi ile iki hanedan veya iki kütüphane arasındaki rekabet de önemli ölçüde ortadan kalktı. Romalılar, Pergamon Kütüphanesi'ne yeterince önem

vermediler. Hatta pek değer atfedilmeyen bir öyküye göre Pergamon Kütüphanesi'nin 200.000 rulo kitabı Romalı General Marcus Antonius tarafından Mısır Kraliçesi Kleopatra'ya olan aşkının bir nişanesi olarak Mouseiona hediye edilerek kütüphane daha da fakirleştirilmişti.

GYMNASION KÜTÜPHANESİ

Hellenistik Krallıklar zamanında hanedanların himayesindeki kütüphanelerin yanısıra her yaş grubuna mental ve fiziksel eğitim veren gymnasionların da kütüphaneleri vardı. Hemen her büyük kentte bulunan bu gymnasionların kütüphaneleri öğrencilerinin ve diğer bağışçılar sayesinde zenginleşiyordu. Pergamon Asklepieion'da da Pergamonlu hatırı sayılır bir aileden gelen Flavia Melitene tarafından bağışlanmış bir başka kütüphane MS 2. Yüzyılda Pergamon'da karşımıza çıkmaktadır. Hellenistik kökenli Pergamon Kütüphanesi'nde merkezi salonun apsisinde Athena heykeli varken, bu kütüphanenin apsisinde Roma kültür hayatının garantörü olarak bakılan İmparator Hadrianus'un heykeli yer alıyordu.

Ephesos Kütüphanesi'nin kesidi. 3 kat halinde sıralanmış kitap dolapları. Sağda Aşağı Agora Mæus ve Mithridates Kapısı

BİLİM MERKEZİ SMYRNA

Smyrna'da az sayıda yazıtta adı geçse de kentte bir Mouseion'un varlığı öğrenilmektedir. Sözü edilen yazıttan bu kurumun başında bir hukukçunun olduğu öğrenilmektedir ki, bu yapı sofist ve hatiplerin yanısıra eğitimciler ve hekimler tarafından da kullanılmaktaydı. Hellen akıl ve biliminin öğretildiği merkezlerden biri olan Smyrna'da ve Smyrna Mouseion'un da sadece Smyrnalı öğrencilere değil ama aynı zamanda diğer kentlerden gelen Romalılar da eğitim görmekteydiler. Diğer yandan da hitabet sanatının İzmirli ustaları, örneğin MÖ 13'de, L. Cestius Pius Roma'ya giderek Latin dilinde bu sanatı öğretmeye çalışıyordu. Bu haliyle Smyrna Mouseion'u bir "Yüksek Okul" niteliğinde olup, çatısı altında bir kütüphanesi de vardı. Bu okul olasılıkla, Homereion adıyla erken tarihlerden itibaren biliniyordu. Açılışını Smyrnalı Sofist Polemon'un yaptığı,

Atina'daki Hadrianus Stoası ve Kütüphanesi'nde olduğu gibi, dört kenarı sütunlu galeriler ile çevrili büyük avlusu, bu avlunun bir kenarında bir sıra mekan ve bu mekanlardan kütüphane olanının içinde Homeros'un heykeli bulunuyor olmalıdır. Yine Atina Kütüphanesi'ndeki gibi bu heykelin bir yanında İlyada, diğer yanında Odyssea'ya ilişkin duvar resimlerinin var olabileceğini düşünebiliriz.

CELSUS'UN GİZEMİ

Ephesos Kütüphanesi'ne gelince, bu kütüphaneyi Asia Eyaleti'nin başkenti Ephesos'da MS 2. yüzyılın başında tüm masrafı ve içindeki kitapları ile birlikte Tiberius Iulius Aquila Polemaeanus tarafından finanse edilmişti ve babası Tiberius Iulius Celsus Polemaeanus'un anısına yaptırmıştı.

Celsus ve ailesi Yunan kökenliydi ama Roma vatandaşlık haklarının tümüne sahiptiler. Celsus MS 92'de

imparatorluğun yönetim sistemine göre imparatorun sonraki en önemli makam ve unvan olan Konsul olarak görev yapmıştı. MS 106/107'de eski bir konsül olarak Asia Eyaleti'ne vali olarak atanmış ve 114 yılında ölmüştü. Oğlu Aquila da babasından sonra 110 yılında konsül olarak görev yaptı. Anlaşılan o ki babasının ölümü üzerine Aquila Ephesos'un en güzel yerinde babasının anısını yaşatmak istemişti. Babasının lahit mezarı için kütüphanenin altında bir mezar odası inşa ettirmiş, kütüphane bu mezarın üzerinde yükselmişti. Roma geleneğinde şehir içi gömüler yasak olmasına karşın bu yasağın az sayıda örnek çerçevesinde zaman zaman delindiği de olmuştur. Çok fazla açıklama olmamakla beraber imparatorun izninin olup olmadığını bilmiyorsak da oğul Aquila'nın babası için yasalara rağmen insiyatif kullandığı söylenebilir. Kütüphane tek bir merkezi mekandan ibaret olup arka duvardaki nişin içinde olasılıkla

Athena heykeli bulunuyordu. Duvarlarda mekana kütüphane görüntüsü veren altı üstlü iki sıra halinde rulo kitap dolaplarının bulunduğu nişler vardı. Kütüphanenin sütunlu cephesinde akıl, erdem, bilim ve kavrayış kavramlarını simgeleyen kadın heykelleri, kütüphaneye ulaşan merdivenlerin iki tarafında ise Celsus'un at üzerinde heykelleri yer alıyordu. Kütüphanenin sütunlu ve heykellerle zenginleştirilmiş cephe tasarımı mezar sahibi Celsus'un kahramanlaştırılarak yapının bir Anıtkabir/Mousoleion olarak değer kazanmasına yardımcı olduğu görünmektedir.

KİTAP KOLEKSİYON, ARŞİV

Kütüphaneler, kitap koleksiyonları veya arşivler yazının ilk icadının ardından önce saray ve tapınakların bir parçası oldular. Örneğin bu topraklarda yükselen Hitit İmparatorluğu'nun başkentinde MÖ 2. binde ilmi ve edebi metinler içeren çivi yazılı tabletlerin bulunduğu arşiv odaları tespit edilmiştir. Bulduğumuz coğrafyada MÖ 6. yüzyıldan itibaren kağıt ve kitaplar papirustan mamul rulolar halinde yaygın olarak kullanılırken MÖ 3. yüzyıldan itibaren parşömen alternatif

yazım aracı olarak ortaya çıktı. MS 4. yüzyılda Çinliler en ilkel biçimiyle kağıt üretmeye başladılar ve bu yazım aracı 800'lerde İslam coğrafyasında, 13. yüzyılda Batı'da kendine pazar buldu.

Kaynak:

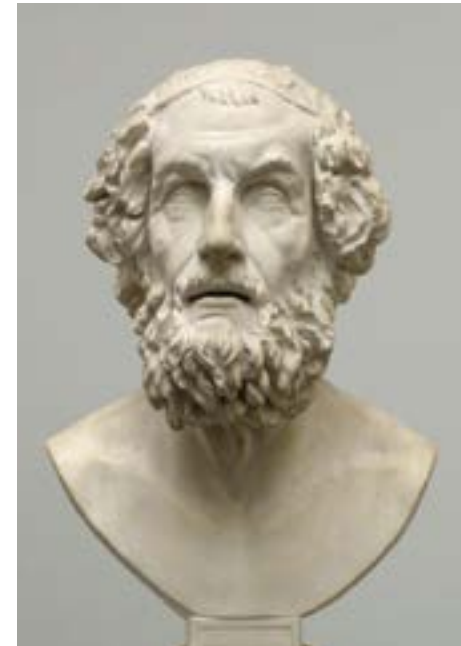
Nuray Yıldız, Antikçağ Kütüphaneleri, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2003.
Roy Macleod, İskenderiye Kütüphanesi, Çev: Elif Böke, Dost Kitabevi, İstanbul 2006.

Celsus Kütüphanesi

İlyada

Homeros Büstü

G. Elif ERGINER

Uzman Arkeolog
İzmir Arkeoloji Müzesi
Müdür Yardımcısı

Sonsuz yolculuk başladığında, yoldaşımız olsun diye düşünülüp, topraktan vücuda erdirilen, eşlikçimiz kılınan “periler”, bölgemizde yapılan arkeolojik çalışmalarla ortaya çıkarıldı. Günümüzden 2300 yıl önce mezarlara hediye olarak konulan ve adı “Ruha Eşlik Eden Periler” olan pişmiş toprak figürleri, İzmir Arkeoloji Müzesi’nde sergilendi.

Periler Bizimle

İzmir Müze Müdürlüğü’ müzce 2021 yılı ile başlayan “Görmediklerinizi Göreceksiniz” projemiz kapsamında her ay depolarımızda bulunan bir eser ya da eser grubunu özel vitrininde sadece bir aylığına değerli ziyaretçilerimizin ilgisine sunuyoruz. Bu bağlamda geçtiğimiz Ağustos ayı sergimizde yer alan, Helenistik döneme yani günümüzden yaklaşık 2300 yıl öncesine tarihli, “Ruha Eşlik Eden Periler” ile bu antik geleneğe dikkat çekmek istedik.

1982 yılında Aliğa yakınlarındaki Myrina’da yapılmış bir kazıdan çıkartılmış genç bir erkek biçiminde tasvir edilmiş pişmiş topraktan Eros heykelciği ve 2015 yılında Seferihisar-Teos yakınlarında, benim de bulunduğum bir kazıdan çıkartılan iki adet pişmiş topraktan yapılan, ölümden sonra ruha eşlik etmek, onlara yol göstermek üzere yeryüzüne inmeye hazırlanan periler olarak tasvir edilen heykelcikler mezar hediyesi anlayışıyla, ölüm ritüelinin önemli bir parçasıdır.

İnsan, hayvan, bitki gibi herhangi bir canlının yaşamının tam ve kesin bir biçimde sona ermesi olarak tanımlanan “ölüm” kavramı ise tüm canlılar için değişmez bir gerçektir. “Her kundakta bir mezar filizlenir” sözünden de anlaşılacağı üzere, doğduğumuz andan itibaren aslında yavaş yavaş da ölmeye başlıyoruz. Organizmayı yaşatan tüm biyolojik fonksiyonların durmasıyla gerçekleşen ölüm, bir gün öleceğini bilen tek canlı olan insanoğlu için her zaman bir gizem ve merak konusu olmuştur. Çok Tanrı inancındaki ölü gömme gelenekleriyle, tek Tanrı inancındaki gelenekler arasında dünden bugüne çok büyük farklılıklar gözlemlenmez. Sonuçta tüm inançlarda, ölümden sonra dirilme olgusu; ölen kişiyi şu veya bu şekilde koruma içgüdüsüne dönüşmüştür. Ölüm ve doğum üzerine mitik bir tanım yapılacak olursa; lahut (mezar) göksel rahmin, ölü bedense ceninin eşdeğeri olabilir. Ayrıca ‘hocker’ tarzı gömü-ana rahmindeki pozisyon olması sebebiyle, öteki dünyaya doğuşun bir simgesi olarak da görülebilir.

EŞLİKÇİ PERİLER

Yine tüm inançlarda ortak olan ruhun varlığıdır. Ruh pek çok kültürde soluk veya solunumla ilişkilendirilir. “Son nefesini vermek” kavramından yola çıkarsak, son nefesle birlikte ruhun da bedeni terk ettiğine ve ruhun bu yolculuğuna yukarıda da değindiğim üzere perilerin eşlik ettiğine inanılırdı. Ayrıca zaman zaman mezarlara bırakılan pişmiş toprak kandillerin de, ölü bireyin diğer dünyaya göç ederken yollarını aydınlatıp rahatça bulmaları amacıyla bırakıldığı düşünülmektedir. Son soluğun verilmesiyle birlikte bedeni terk eden ruhun atalarının ruhlarına kavuşabilmesi, bu dünyayı terk edip, ruhun bir daha bu bedene dönmemesi için beden dışarıya açılan tüm kısımlarının (ağız, gözler, kulak, burun, anüs vb.) kapatılması gerekiyordu Bunun için bir takım materyaller (göz ve ağız bantları, burun ve kulak tıkaçları vb.) kullanılıyordu.

HADES’İN SIRRI

Her ne olursa olsun, ölümden sonraki yaşam, her zaman için sıkı sıkıya bir mezarın varlığına bağlanmıştır. Mezar hem ölünün ikametgahı, hem anısını sıcak tutan yer, hem de kendisinin ve yaşayanların buluşma mekanıdır. Yunanlı şair Hesiodos “Ölümün ellerine yakalanan ondan asla kaçamaz. Hades’e giren, o karanlığa inen, bir başka deyişle ölümlerle karşılaşan asla geri gelemez der.

UĞURLAMA RİTÜELİ

Helen inancında ve birçok inançta olduğu gibi ölüm bir kirliliktir. Ölümle birlikte evin insanları, mekanı ve tüm malzemeler kirlenmiştir. Günümüzde olduğu gibi ölü bireyi son yolculuğuna hazırlamak ailenin sorumluluğunda idi. Yakınlarının bulunmaması durumunda ise arkadaşlarından birisi ya da halktan biri (demos) bu görevi üstlenmekte idi. Olağanüstü durumlar dışında yabancıların ölüye yaklaşmasına izin verilmezdi. Evin en yaşlı kadını tarafından ölünün yıkanmasının ardından kokulu yağlarla parfümlenen ve kokulu otlar içeren kefen benzeri bir kumaşa sarılan ve dışarı açılan tüm kısımları kapatılan cesetin (soma), başına yaşam mücadelesini bir nevi onurlandırmak için, taç takılarak, sergileme (prothesis) için hazır hale getirilirdi. Sergileme süresi ölen kişinin önemine ve zenginliğine göre süreç olarak değişirdi. (Bu süre sade bir vatandaş için 3 gün ile sınırlıdır) Sergileme esnasında, aile bireyleri saçlarını yolmak, kül içinde yuvarlanmak, başlarını duvara vurmaya gibi yas ifadeleri sergilerdi. Ancak burada en büyük işlev, bir meslek grubu olan, ‘ağlayıcılar’ düşmektedir. Erkeklerin ağlamadığı inancı olduğu için, ağlayıcılar kadındır. Ağlayıcı kadınların, gözlerinden akan yaşları, gözyaşı şişelerine (unguentariumlara) doldurup, mezara bırakma geleneği de vardı. Bazı sergileme tasvirlerinde, figürlerin

ellerinde yelpaze tuttıkları da görülmektedir. Bu yelpaze, ölüyü sineklerden koruma işlevine sahiptir. Sergileme süresince ölüden yayılan kötü kokuları yok edebilmek için ölü bireylerin yatırıldığı, genellikle taştan yapılmış sedir ya da seki denilen klinenin etrafına parfümlü kaplar konulur ve bu kokular zaman zaman ölünün üzerine ve sergi alanına serpilirdi. Özellikle, mersin/myrtus dalı ve maydanoz/selinus da ölümlerle ilişkili bitkiler arasında geçmektedir.

NEKROPOLİSE YOLCULUK

Sergilemenin ardından ölü bireyin, genelde şehirlerin giriş ve çıkışlarında tarım arazisi ve bataklık olmayan alanların tercih edildiği nekropolise yani ‘ölüler şehrine’, günümüz deyişle mezarlığa taşınması işlemi (ekphora) gelir. Ölü bireyler iki şekilde taşınırdı. Sade vatandaşlar yatağıyla birlikte omuzlarda taşınır, zengin ve soylu vatandaşlar ise özel cenaze arabalarıyla götürülürdü. Genellikle de bu arabalar bir daha ölü taşınmaması için orada yakılırdı. Ölü bireyler bazen yerleşim yerinin içine kendi yaşam alanları olan evlerinin bir odasında, taban altında ya da yerleşme yerinin boş bir yerine gelişigüzel (intramural) bazen de ölü bireylerin kendine ait bir yer edinmesi gerektiği inancının artması yerleşim yerinin dışına (ekstramural) özel mezarlıklara gömülme geleneği, MÖ 7. yüzyıla kadar bir arada uygulanmıştır. Bu tarihten önce, bebek ve çocuklar

için intramural mezarlar tercih edilirken; nekropolis kültürünün ortaya çıkmasıyla ektramural mezarlar yoğunluk kazanmıştır. Ayrıca bazı nekropolislerde, farklı ailelerin mezarları için düzenlenmiş özel alanlar tespit edilmiştir. Bu alanlar, parselasyon sistemiyle birbirinden ayrılmış; parseller arasında yürüme yolları (diadromoslar) ve çevirme (kompartıman) duvarları bırakılarak mezar alanlarında mimari bir düzenleme yapılmıştır. Ölü gömme kavramı, ölümün sonrasında insanoğlunun bilinçli olarak öteki dünyada yaşama devam edeceği kavramı üzerinde doğmuş olmalıdır.

GÜNEŞE DOĞRU

Ölü bireyler yakılarak (kremasyon) veya cesetlerin yakma ya da başka yöntemlerle etlerinden arındırılmadan, direkt toprağa ya da lahit içine (inhumasyon) şeklinde gömülüyordu. MÖ 8. yüzyıla kadar hafifçe çukurlaştırılmış alanlarda gerçekleşen

kremasyonun hâkim olduğu görülürken; bu tarihten itibaren de inhumasyon gömülerin yoğunluk kazandığı belirlenmiştir. Genel olarak; yakma ve gömme işlemleri ayrı yerlerde yapıldığı gibi, bu işlemin aynı yerde gerçekleştirildiği de bilinmektedir. Homeros, İliada destanında Akhalılar ile Truvalılar'ın savaşını anlatırken ölü yakma işlemini Truvalılar için adeta bir kural gibi aktarmaktadır. Kremasyonun bir amacı da beden tamamen yok edilerek, ruhun bedene geri dönme olasılığını ortadan kaldırmaktır. Ayrıca inhumasyon biçimde gömülen bireyin yatırılış yönü kesin olarak tespit edilmezken genel olarak güneşin doğduğu yöne, yani yeni hayatının başlangıcına doğru yatırıldığına dair bir inanışın olduğu da varsayılmaktadır. Yine inhumasyon gömülerde mezar üzerine betimleme yapılmışsa; bu ölünün yaşamıyla ilgili bir anı veya mitolojik bir sahneyi yansıtır. Antik dönemde zaman zaman mezarların soyulduğu bilinmektedir. Mezarları

soyğundan korumak amacıyla lahit üzerine Medusa veya aslan betimlemeleri yapılırdı. Bunların mezarı koruyacağına hatta Medusa'nın gözlerine bakanın taş kesileceğine inanılır, böylece ölen birey için bırakılan hediyelerin çalınması önlenmek istenirdi.

ÖZEL EŞYALAR İLE

Öbür dünyada yaşam inancından kaynaklanarak mezara, ölen kişinin sosyal ve ekonomik statüsüne göre, yaşantısında kullandığı bazı eşyalarını (takılar, ayna, kaplar, savaş aletleri vb.) hediye bırakmak ise bir gelenektir. Örneğin mezara hediye olarak bırakılan bir bronz ayna veya bir bronz iğne mezarın bir kadına ait olduğunu gösterirken, ele geçen bronz strigilis (yani antik dönemde sporcuların güneş, toz vb. dış etkenlerden korunmak için vücutlarına sürdükleri kalın yağ tabakasını temizlemek için kullandıkları bir kazıma aleti) veya bronz bir ok ucu mezarın bir erkeğe ait olduğuna işaret etmektedir. Kremasyon gömülerde de; ölen kişinin giysisi, süs eşyaları, örneğin bir saldırı sonucu ok saplanmışsa oku da urne (bir çeşit kül konulan) kabın içine ya da osthok'e (yani pişmiş toprak veya taştan yapılan ve içine ölünün kemiklerinin ya da kavanoz içinde küllerinin konulduğu bazıları ayaklı olan kapaklı sandık muhafazalara) konulabiliyordu.

DEMETHER'İN TOHURLARI

Ölü ne şekilde gömülürse gömülürse, mezarın içine bir çeşit kap olan kernoslara doğa ve bereket tanrıçası Demether'in tohumları olan buğday, arpa ve yulaf konulur ve Demether'inkiler (Demeteroi) adı altında,

Demether'in bu kişilere yardımcı olması istenirdi. Genelde ölünün yanına 2 adet sikke (birlik ve kent sikkeleri) bırakılırdı. Birlik sikkeleri genelde ağza, kent sikkeleri de avuç içine konulurdu. İnanışa göre; ölü bireylerin öteki dünyaya geçişi Styks Nehri üzerinden ve kayıkçı Kharon'un kayığı ile yapılırdı. Konulan para da kayıkçıya ödeme yapmak içindir. Ayrıca mezarın içine Kayıkçı Kharon'un üç başlı ve durmadan havlayan köpeği Kerberos'a verilmek üzere balla yapılmış tatlı kurabiyeler de konulur, böylece ölen kişinin güvenle öteki dünyaya geçeceği inancıyla mezar kapatılırdı. Defin işlemi sonrasında, mezar başındakiler tarafından orada kurban edilen bir küçükbaş ya da büyükbaş hayvan yenilirdi. Yemekte kullanılan kaplar da ya kırılarak ya da olduğu gibi bırakılır böylelikle bütün acı ve ölümün kirinin orada

kalacağına inanılırdı. Ölen kişi uzakta bir savaşta ölmüşse, cesedi bulunamamışsa ya da ekonomik sorunlardan dolayı getirilememişse temsili olarak boş bir mezar yapılırdı.

GÜNÜMÜZDEKİ BENZERLİK

Yukarıda değindiğim antik çağda yapılan ölü gömme geleneklerinin pek çoğunun biraz şekil ve anlam değiştirse de günümüze yansıyan bazı taraflarına kısaca değinmeden geçemeyeceğim. Şöyle ki; günümüzde de ölü bireyler yıkanır, kefenlenir, bedenin dışarı açılan tüm kısımları kapatılır. Anadolu'nun bazı ilçelerinde halen ölen bireyin ağzına ya da gözlerine metal para konulduğu da bilinmektedir. Cenazeler varsa aile kabristanına (nekropolise) adeta öteki dünyaya geçişi simgelercesine bir kayığı andıran tabuta konularak ve 'sal' yapılarak sanki bir nehirden

geçercesine omuzdan omuza ilerleyerek ebedi istirahatgahına doğru yola çıkar. Bu görüntüye; "Ne yapacaksın ölümlü dünya, işte bindi imamın kayığına, gidiyor" benzetmesi de bazıları için tanıdık bir söylem olabilir. Günümüzde kadın mezarlarında defin işlemi sonrası konulan geçici mezar taşlarına yemeni bağlanır. Ayrıca mezara; gözyaşı şişelerini (unguentariumları) andırırcasına içine su konulmuş testiler, mersin gibi kokulu bitkiler bırakılır, bazen de ölü birey adına hayır olarak, kuşlar yesin diye, arpa ya da buğday serpilir. Anadolu'nun bazı bölgelerinde bu tören esnasında özel olarak tutulmuş 'ağlayıcılar'da bu mateme eşlik ederler. Defin işlemi sonrası aile ve tanıdıklarla yenilen yemek ve sonrasında mezara bırakılan tatlı kurabiyelere adeta bir gönderme olarak, kavru lan helva ya da dökülen lokmalar ölü birey için yapılan bir hayırdır.

BİR AYNA GİBİ

Sonuç olarak; antik çağdaki mezar alanları yani nekropolisler ait olduğu toplumun bir yansımasıdır. Bizler nekropolis alanlarının coğrafi yapısından kent tarihsel süreç içerisindeki stratigrafik gelişmelerini, ölen kişinin ve ait olduğu toplumun; gelenek ve görenekleri, sosyal ve ekonomik durumu, tarımsal tüketimi, yaşam standartları, ortalama yaşları, etnik yapısı, inanç sistemi, dinsel gelenekleri ve dönemin sanat anlayışına ilişkin önemli bilgiler elde edebiliriz. Bu sebeptendir ki ölü gömme gelenekleri, mezar hediyeleri ve nekropolis alanları antik çağdaki yaşamı kavramamızda önemli bir rehberdir.

Doç. Dr.
Ali Kazım ÖZ
DEÜ Arkeoloji Bölümü
Restorasyon Bölüm Başkanı

Doç. Dr.
Barış GÜR
DEÜ Fen Edebiyat Fakültesi
Müzecilik Bölümü
Öğr. Gör.
Serpil BİRSİN
DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi

Antik dönemin İlham Perileri olan “Musalar”ın Evi olarak kabul edildiler ve “museion” olarak adlandırıldılar. Ardından, İskenderiye Kütüphanesi de aynı adla anıldı ve bilgilerin bütüncül olarak bulunduğu merkez olarak bilindi. Sanat eserlerinin ve kültürel mirasın birarada tutulduğu, dünün “museion”u, günümüzün müzeleri, şehirlerin gelişmişlik düzeyini yansıtan birer ayna gibi. Şehrimizde de bu kültürel hazinelerin sayısının artması ve mevcutlarının daha da geliştirilmesi için süren çalışmalar ivme alıyor.

İlham Perilerinin Evi

Müzelerde modern sergileme usullerinin başlangıcı antik çağlardaki obje biriktirme aktivitelere kadar geriye gitmektedir. Savaşlarla fethedilen ülkelerden alıkoyulan eserler, objeler yeni taşındıkları ülkelerin krali koleksiyonlarına katılmakta ve gelen özel ziyaretçilere gösterilmekteydi. Bu bir bakıma kapalı kapılar ardında saklanan en değerli objeler yoluyla güç gösterisi ve ihtişamın sergilenmesi anlamı taşımaktaydı. Krali koleksiyonların oluşmasının beraberinde farklı Batı Avrupa ülkelerindeki varıl koleksiyonların çabaları sonucunda da Eski Kıta’daki eserler toplanmaya başlamıştı. Yüzyıllar boyunca süren bu biriktirme çabasının sonucu ise günümüzün modern müzeleriyle kimlik kazanmıştır. Müzenin kelime anlamı ve kökeni irdelendiğinde Antik Yunan’da “museion” kelimesinin “Musaların (ilham perilerinin) Evi veya

Tapınağı” olarak tanımlandığı bilinmektedir. Sonrasında modern müze tanımına başlangıç noktası oluşturacak olan museion aslında İskenderiye kentindeki bir kütüphane ile aynı adla anılıyordu ve bilginlerin birarada bulunduğu bir merkezdi. Bu kompleks yapıda oturma salonları ve okuma odaları gibi farklı işlevsel bölümler bulunmaktaydı. Eski eser biriktirme ve koleksiyon oluşturma çalışmaları Romalılar tarafından yoğun bir biçimde uygulanmıştır. Romalılar, Güney İtalya ve Sicilya’dan çok sayıda Antik Yunan heykeltıraşlık eserini tanımışlar ve Roma’ya taşımaya başlamışlardır. Sonrasında doğuya gerçekleştirdikleri seferler sonucunda Yunanistan, Anadolu ve Mısır’a kadar geniş bir coğrafya boyunca da sayısız eseri ele geçirmiştir. Bu girişimlerin sonucunda Romalı komutanlar ve aristokratlar kendi koleksiyonlarını oluşturmaya başlamışlardır. Meydanlar,

forumlar, tiyatrolar, tüm kamusal alanlar sanat eserleriyle bezenmişti. Askeri seferlerle elde edilen sanat eserleri gibi, kendi koleksiyonlarını büyötmek isteyen Romalı varlıklar, tuttıkları temsilciler yoluyla da eski eser biriktirmeyi sürdürmekteydiler. Bu şekilde sayısız obje ve sanat eseri Roma’ya taşınabilmişti.

MEDİCİ AİLESİ

Avrupa’da 15. yüzyıla gelindiğinde Floransa’da zengin bir aile olan Mediciler, saraylarındaki bir salonda kitap, el yazması, değerli taş gibi farklı objeleri içeren bir koleksiyon oluşturmuşlardı. Medici Ailesi’nin koleksiyonu yıllar içerisinde büyürken 1769’de Uffizi Galerisi olarak halka açık bir müze halini almıştır. Roma Dönemi’nde olduğu gibi sonrasında da Avrupa’daki en erken koleksiyon aktivitele, aristokrat kesimin obje toplama

uğraşı ile sürdürölmüştür. Bu kimi zaman temsilciler yoluyla uzak coğrafyalardan eser satın alınması şeklinde, kimi zaman ise farklı koleksiyonların ellerinden çıkardığı koleksiyonlarını edinmeleriyle gerçekleşebilmekteydi. Avrupa ülkelerindeki kraliyet koleksiyonları ise kralın namına eser biriktirilmesi ile daha da zenginleşmekteydi. Örneğin; Arundell Lordu olarak bilinen bir İngiliz aristokrat İtalya ve Anadolu’dan temsilcileri yoluyla çok sayıda mermer yazıta ve heykeltıraşlık eserine sahip olarak kendi malikanesini adeta bir sanat galerisine çevirmiştir.

İLK ÜNİVERSİTE MÜZESİ

Ahmolean Müzesi’nin, 1683 yılında açılması da aristokrat koleksiyonların birikimleriyle oluşmuştur. Elias Ashmole’un biriktirdiği eserler ile oluşan müze aynı zamanda bilinen ilk üniversite müzesi olma özelliğini de taşımaktadır. 18. yüzyıl ile birlikte artık büyük krali koleksiyonlar müzeleşme süreci içerisine girerek halka açılmaya başlamışlardı. Henüz yüzyılın ilk yarısında İtalya’da, Musei Capitolini, 1734 yılında Roma Dönemi eserlerini içerir biçimde halka açılmıştır. İngiltere’de 1759 yılında açılan British Museum, koleksiyoner Hans Sloane’dan satın alınan eserlerle halka açılırken, Fransız kraliyet ailesi tarafından oluşturulan, Paris Louvre Müzesi 1793 yılında kapılarını açmıştır.

ASAR-I ATİKA

Avrupa’daki krali koleksiyonların müzeleşme süreci hız kazanırken, Osmanlı Devleti’ndeki duruma bakıldığında ise Fethi Ahmet Paşa tarafından 1846 yılında, Aya İrini’de bir eski koleksiyonun sergilenmeye başladığı görölmektedir. Fethi Ahmet Paşa tarafından hazırlanmış olan Mecma-ı Asar-ı Atika koleksiyonu sonrasında bir müze olarak 1869 yılında Saffet Paşa tarafından, Müze-i Hûmayun adıyla kurulmuştur. Yıllar içerisinde müzeye getirilen eserlerin sayısı artmış ve mevcut bina kapasitesi yeterli olmayınca yeni bir yer arayışına gidilmiştir. Böylece eserlerin korunduğu yeni bina 1880’de Çinili Köşk olmuştur. 1881’de Dethier’in ölümünün ardından Osman Hamdi Bey, Müze-i Hûmayun’a müdür olarak atanmıştır. Osman Hamdi Bey’in müdürlüğü ile birlikte müzeye sayısız eser kazandırılmış, arkeolojik kazılar hız kazanmıştır. Sayda’dan getirilen lahitler müzenin çehresini oldukça değiştirmiş ve batı dünyasından da büyük ses getirmiştir. Eserlerin sayısı artıp binaya sığmayınca bu kez tam karşısına, bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nin ana binası inşa edilerek 1891 yılında açılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasının ardından ise tüm Türkiye’de müzecilik aktivitele hız kazanmış, 1930 yılında Ankara’da Etnografya Müzesi açılarak, Avrupa’daki müzecilik etkinliklerine koşut bir sürecin başlangıcı sağlanmıştır. Günümüzde ise, müzeler

sadece teşhir/tanzim salonu olmaktan çok, ziyaretçi ile interaktif etkileşime geçebilen, eğitim, öğretim ve uygulama faaliyetlerinin yapıldığı, tarihi, kültürü ve sanatın içine insan ögesini katan birer cazibe merkezine dönüşmüştür. Türkiye’de de bu konuda birçok yeni gelişme ve çağdaş müze tasarım örnekleri görölmektedir. Yeni hizmete açılan Troya Müzesi ve Odunpazarı Modern Sanatlar Müzesi son yıllarda müze tasarımı konusunda atılmış önemli adımlardır.

KONAK BELEDİYESİ MÜZELERİ

Konak Belediyesi Butik Müzeleri, kentle bütünleşen yapısıyla objelerin hikayesini geçmişten günümüze taşımaktadır. İçerdiği farklı konseptler, mimarisi ve sergileme unsurlarıyla kent içerisinde kültürel birikimlerin depolandığı bir mekan işlevi görmektedir. 2010-2014 yılları arasında açılan beş butik müzeye yakın zamanda iki yapı daha eklenerek, İzmir’in tarihi merkezindeki müzelerin sayısı ve önemi arttırılacaktır. Bu müzelerin kentin kültürel kimliğini kaybetmiş semtlerde yer alması, aynı zamanda sosyo-kültürel açıdan gelişmeyi de beraberinde getirmektedir. Böylece, butik semt müzesi kavramının eserlerin çevresiyle bağlantısının pekiştirmesi ve kentsel aidiyet duygusunu arttırması bakımından büyük öneme sahiptir. Orhan Pamuk’un deyimiyle, müzeler artık devletin değil insanın hikayesini anlatmalıdır.

ÜMRAN BARADAN OYUN VE OYUNCAK MÜZESİ

Oyuncaklar sevimli halleriyle, çocuklara müzeleri sevdirmek açısından ayrı bir öneme sahiptir. Oyuncakların öyküleri ziyaretçilere dünya tarihini sunarken, bir yandan da geçmişin izlerinden oluşan bir yolculuğun kapılarını açmaktadır. Konak Belediyesi'nin butik müze projelerinin ilk ayağı olan "Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi" dünyaca ünlü seramik sanatçısı Ümran Baradan'ın bağışladığı iki katlı bina restore ederek, 17 Ocak 2010 yılında kapılarını açmıştır. Şair, yazar ve İstanbul Oyuncak Müzesi kurucusu Sunay Akın'ın, İzmir'deki bu müzenin oluşumuna katkı sağlamıştır. 1850'li yıllardan 1970'lere kadar gelen tarihsel döneme ait, teneke, tahta, kağıt ve plastik malzemelerden üretilmiş dünya tarihinin en önemli oyuncakları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, dünyaca ünlü değerli seramik sanatçısı Ümran Baradan'ın ve düzenlenen yarışmalarda derece kazanan yetenekli çocukların yaptığı eserler de müzede sergilenmektedir.

Micky Mouse, ilk versiyon

Binden fazla eserin yer aldığı müzeye giriş, 16. yüzyıl mimarisine uygun masa ve tabureleriyle farklı bir tasarımla ziyaretçileri karşılamaktadır. Giriş katında 1800'lü yıllardan kalma oyuncakların yanı sıra, Ümran Baradan'ın, dünyanın çeşitli ülkelerinden edindiği oyuncakların olduğu özel koleksiyonu da sergilenmektedir. İkinci kata çıktığınızda ise; Mickey Mouse'un ilham kaynağı olan "Micky fare", sinemanın atası olan "Laterna Magica" ve bunlar gibi daha birçok ilklerden oluşan bebek evleri, arabalar, peluş oyuncaklar ve masal kahramanları yer almaktadır. 1920 ve 1930'lu yıllarda Batı ülkelerindeki yoksul aileler geçimlerini sağlamak için kendi kızlarının saçlarını oyuncak üreticilerine satıyorlardı.

Müzedeki 1930 tarihli ABD yapımı bebek, saçları gerçek kadın saçı olan porselen bebeklerin ilk örneklerinden biridir. Günümüzde en zor bulunan oyuncak çeşitlerinden bir tanesi olan bebek evleri, içerdikleri birbirinden farklı figürler nedeniyle bunlarla oynayan çocukların düşlerini zenginleştiren, yaratıcılıklarını geliştiren ve onlara paylaşımcılığı öğreten bir özellik taşırlar. Bebek evlerinin ilk ortaya çıkışı 16. yüzyıla dayanır. Almanya ve Hollanda'da varlıklı ailelerin salonlarını süsleyen bu minyatür evler, dekoratif amaçlı olup, o dönemin zengin evlerindeki yaşam biçimlerini sergilemektedir. Müzedeki diğer önemli oyuncak grubu ise; dünya oyuncak tarihinde Lehmann olarak bilinen ve en gözde antika oyuncaklar arasında yer alan teneke figürlerdir. Ernst Paul Lehmann tarafından 1881 yılında Almanya Brandenburg'da kurulan bir fabrikada üretilmeye başlanan oyuncaklarla, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları yansıtılmıştır. Müzede oyuncakların sergilenmesinin yanı sıra eğitim ve tanıtım aktiviteleri

de yapılmaktadır. Geleneksel gölge oyunumuz Karagöz ve Hacivat'ın tanıtıldığı bölümde, gölge oyunu karakterleri, kukla tiyatroları oynatılmakta ve sanat atölyelerinde yaratıcı drama, canlandırma atölyeleri ve çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

Adres: Halil Rifat Paşa Caddesi, No.31 Varyant-Konak/İZMİR
Telefon: 0.232.4257513
E-posta: info@izmiroyuncakmuzesi.com
İnternet adresi: www.izmiroyuncakmuzesi.com

NECDET ALPAR MASK MÜZESİ

Geleneksel İzmir Evi tasarımına uygun olarak inşa edilen ve Hüseyin İnal Öz tarafından başlatılan tarihi bina Konak Belediyesi tarafından restore edilerek, Türkiye'nin ilk Mask Müzesi olarak, 10 Mayıs 2011 tarihinde ziyarete açılmıştır. Müze, Anadolu ve dünya kültürüne ait, Ritüel Maskları, Tiyatro Maskları, Anadolu Maskları, Ölüm Maskları ve İz Bırakanlar olmak üzere beş farklı kategoride toplanmış 300'ün üzerinde

geniş bir koleksiyona sahiptir. Mask Müzesi'nin temel amacı, Anadolu ve dünya kültüründe, tiyatral ve dinsel ritüellerde kullanılan maskaların sergilenmesi, tanıtılması ve sürdürülebilir bir şekilde korunmasıdır. Toplumun kültürel mirasını toplamak, korumak, eğitim amaçlı hizmete sunmak, bilimsel araştırmalara yardımcı olmak ve bunların tanıtımını yapmak da müzenin hedefleri arasındadır. Müze koleksiyonu Müjdat Gezen, Ertuğrul Özkök, Hıfzı Topuz, Sunay Akın, Pervin Özdemir, Erdoğan Aşıcı, Serpil Birsin ve koleksiyoner bağışçılar tarafından sağlanan eserler ile kalıcı bir arşive sahiptir. Müze korumasında olan eserler nitelik ve nicelik açısından değerlendirilip konusuna göre özel tasarım olan vitrinlerde sergilenmektedir. Ayrıca; özel koleksiyonlar ve çağdaş sanat eserleri de; konu, önem ve müzeyle ilişki durumuna göre periyodik olarak sergi takvimine alınmaktadır. İki kattan oluşan müzenin birinci katında etnik masklardan oluşan bir sergi yer almaktadır. Dünyanın farklı coğrafyalarından, farklı etnik topluluklar tarafından tiyatral ve dinsel amaçla kullanılan masklar bölgelerin kabile gruplarına ait olup, masklar ve iki adet heykel sergilenmektedir. Sunay Akın Çocuk Maskları koleksiyonun da ise; oyunlarda çocukların canlandırmak istedikleri

karakterleri yansıtan, kağıt ve plastik masklar yer almaktadır. Müzenin ikinci katında ise; Anadolu'da geleneksel tiyatro ögesi olarak ve doğaçlama seyirlik oyunlar sırasında kullanılan bazı mask ve kostümler ile atölye çalışmaları kapsamında oluşturulan eserler sergilenmektedir. Günümüzde halen Anadolu'da sergilenen birkaç geleneksel tiyatro örneğinden biri olarak; "Kalo Gağan - Köse Gelin" oyunu hakkında hazırlanan belgesel film de izleyicilere sunulmaktadır. Müzenin "İz Bırakanlar" salonunda, dünyada ve Türkiye'de tanınmış kişilerin, çağdaş malzeme ve teknikle oluşturulmuş orijinal maskları yer almaktadır. Bu sergide; Nazım Hikmet, Dario Moreno, Homeros, Manisa Tarzanı, Aşık Veysel, Deniz Gezmiş gibi tarihimizde iz bırakan isimlerin maskları yer alır. Bu salonun bir köşesinde bulunan Ölüm Maskları ise; ölen insanın yüzünden alınan kalıpla elde edilen en ilgi çekici eserlerdir. Müzede, Aziz Nesin ve Tevfik Fikret'in ölümlerinden hemen sonra alınan, gerçek boyuttaki maskları sergilenmektedir. Mask Müzesi'nde bireylerin kendilerini sanat aracılığı ile ifade etmelerini, yeteneklerini geliştirmelerini, edindikleri bilgi ve becerilerle ekonomik yaşamlarına katkı sağlayacak olanaklar sunması amacıyla Mask

Atölyesi, Seramik Mask Atölyesi, Deri Mask Atölyesi, Geri Dönüşüm Atölyesi, Sanat ve Tasarım Atölyeleri yaşama geçirilmiştir. Aynı zamanda yaşam boyu eğitimi amaçlayan müze programları, tüm yaş gruplarına yönelik etkinlikler, yıllık program çerçevesinde workshop, söyleşi ve görsel sunumlar şeklinde yapılmaktadır. Müze akademik eğitim, araştırma ve kurumsal işbirlikleri konusunda disiplinlerarası buluşma ve toplumsal katılım odaklı projeler üretmek için çaba harcamaktadır. Müze çalışanları ve danışmanları, konuyla ilgili fuar, bienal ve kongreleri takip etmekte, çeşitli projelerle birçok organizasyonun içinde yer almaktadır. İzmir Mask Müzesi, Güney Kore merkezli Uluslararası Mask Sanatı ve Kültürü Organizasyonu'na (IMACO) üyedir ve kurumun Endonezya, Çin ve Filipinler'de düzenlediği sempozyumlarda Türkiye'yi temsil etmiştir. Ayrıca, Yaşayan Masklar, Kalo Gağan Belgeseli, Kose Geli Uluslararası Müzeler Hibe Projesi, Uluslararası Atık Metal Mask Heykel Çalıştayı gibi projeler hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bunların yanı sıra; Çocuk Kulübü, Sivil Toplum Kuruluşları İşbirliği, Kurumlara Özel Eğitim Programları, Okul Gezileri, Festivaller ve Etkinliklere katılım da aktif olarak sağlanmaktadır. 2021 yılında Konak Belediyesi Necdet Alpar Mask Müzesi, Tarihi Kentler Birliği'nin düzenlediği Müze Özendirme Yarışması'nda, "Koleksiyon ve Arşiv Müzeleri" dalında ödül kazanmıştır.

Adres: Konak Belediyesi İzmir Mask Müzesi
Kıbrıs Şehitleri Caddesi 1448 Cumbalı
Sokak No:22 Alsancak-İZMİR
Tel: 0 232.4653107
E-posta: info@izmirmaskmuzesi.com
İnternet adresi: www.izmirmaskmuzesi.com

İZMİR KARİKATÜR MÜZESİ

Konak Belediyesi'nin üçüncü butik müzesi olan Karikatür Müzesi, 20 Ocak 2011 tarihinde, ilk sergisi olan "Akdeniz Neşesi" ile kapılarını açmıştır. Müze, yaşlı veya genç fark etmeden mizahın ulaşabildiği tüm bireylerin izleyebileceği ve keyif alacağı bir müze olarak tasarlanmıştır. Mizahın eleştirel gücü kadar, barışçıl ve birleştirici gücünü de öne çıkarmak, mutlu ve umutlu bir toplum kültürü yaratabilmek müzenin en önemli amacıdır. Ayrıca, İzmir'in, Türkiye'nin ve özellikle de Akdeniz'in görsel alandaki mizahi birikimini değerlendirmek, seçkin örneklerini korumak, gelecek kuşaklara aktarmak ve bunu yerelden evrensele uzanan bir çizgide paylaşmak da hedeflenmiştir. Ana sergi salonunda özellikle koleksiyonluk eserler yer almaktadır. Eflatun Nuri'ye ait orijinal Nasrettin Hoca animasyonu ve kişisel çizim eşyaları, Güngör Kabakçıoğlu'na ait Çocuk Karikatürleri ve Niyazi Yoltaş'a ait daktilo gibi Türk karikatürünün önde gelen

sanatçılarının eserleri ile bir çok yerli yabancı karikatüristlerin orijinal eserleri en uygun koşullarda arşivlenmektedir. 1870 yıllarında Diyojen ile başlayan mizah dergisi arşivinden Karagöz dergisi izleyicilerin sürekli beğenisine sunulmaktadır. Kalıcı sergilerin yanı sıra, mizah ustalarından ve sanatçılardan gelen eserlerle hazırlanmış periyodik sergiler de yer almaktadır. Müze, karikatürist İrfan Sayar'ın "Zihni Sinir" sergisi ile Uluslararası Nasrettin Hoca Karikatür Yarışması sergisi de İzmir'de ilk kez Karikatür Müzesi'nde açılmıştır. Müze kütüphanesi, Türk ve dünya mizahını görsel ve metin olarak içeren kitap, albüm, katalog, broşür, dergi, plak ve efemera

gibi belgeleri ile araştırmacılara katkı sağlamayı hedeflemektedir. Kütüphanede bugüne kadar yapılan ulusal ve uluslararası yarışma albümleri, katalogları, Türk ustaların karikatür albümleri ve mizah dergileri yer almaktadır. Şair Eşref, Eflatun Nuri, Adile Naşit gibi İzmir'de yaşamış mizah sanatçılarının resimleri kütüphane anı köşesinde sergilenmektedir. Turhan Selçuk'un "Abdülcanbaz", Cemal Nadir'in "Amca Bey", Ramiz Gökçe'nin "Tombul Teyze" ve Oğuz Aral'ın "Avanak Avni" gibi karikatür tarihinde ölümsüzleşen karakterleri de burada sergilenmektedir. Mizahi Nesne Yarışması ve

İzmir'i daha iyi tanıtmak adına yapılan ödüllü Uluslararası İzmir Konulu Karikatür Yarışması'nda 500'ün üzerinde eser katılmıştır. Uluslararası Portre Festivali ile yerli ve yabancı karikatüristler, halka açık portre çizim etkinliği gerçekleştirmiştir. Müzenin Sosyal Sorumluluk Projeleri arasında, Müzeler Bizi Eğitiyor Programı, EÇEV Altındağ ve Yamanlar Eğitim Merkezi, Necdet Alpar Çocuk ve Gençlik Merkezi, LÖSEV Karşıyaka Şubesi Lösemili Çocuklar Haftası etkinlikleri sayılabilir. Her yaş gurubuna yönelik neşeli objeler ve karikatürler ile sürekli eğitim atölyeleri yapılmaktadır. Etkinlik odasında Keçe Aksesuar

Yapımı, Bebek Yapımı ve Atık Malzemelerden Geri Dönüşüm Atölyeleri'nin yanı sıra her hafta sonu komedi film gösterimi, karikatür atölyesi ve Türk mizahına emek veren ustalarla söyleşiler düzenlenmektedir.

Adres: Kıbrıs Şehitleri Cad. No:12, 35220
Konak/İzmir
E-posta: info@izmirkarikaturmuzesi.com
İnternet adresi: www.izmirkarikaturmuzesi.com

İZMİR RADYO VE DEMOKRASİ MÜZESİ

Tarihi Basmane semtinde Asmalı Ev olarak bilinen tarihi yapı, Konak Belediyesi tarafından satın alınarak aslına uygun şekilde restore edilmiştir. Hem mimari hem de kültürel anlamda kent yaşamına kazandırılan tarihi bina, 5 Aralık 2013 tarihinde Radyo ve Demokrasi Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Müzede, geçmişten günümüze radyonun teknolojik gelişimi gözler önüne serilirken aynı zamanda, Türkiye’de demokratik atılım sürecine de ışık tutulmaktadır. İki kattan oluşan müze koleksiyonunda, İzmirli yurttaşların bağışladığı 120 adet radyo, dönemlerine göre kategorize edilerek izleyiciye sunulmaktadır. 1921-1939, 1939-1945, 1945-1964, 1964-1980, 1980-2002 yıllarına ait radyoların ve yayınların yer aldığı müzede plak ve pikaplar da bulunmaktadır. Tarihsel dönemlere ayrılmış odalarda interaktif bir şekilde, döneme

damgasını vurmuş siyasi liderlerin konuşmalarını, şarkı ve şarkıcıları radyodan dinlemek mümkündür. 1945-1964 yıllarını kapsayan dönemde; Atatürk’ün 10. Yıl ve Meclis konuşmalarının yanı sıra, Adnan Menderes’in Yassıada savunması da yer almaktadır. 1964-1980’li yılları kapsayan odada ise; Deniz Gezmiş’in mahkeme savunması, Kenan Evren’in darbe konuşması gibi politik yayınların dışında, Beatles, Semiha Yankı gibi döneme damgasını vuran şarkıcılar ve şarkılar da dönemin radyolarından dinlenebilmektedir. 1970’li yıllarda İzmir Belediyesi’nde kullanılan iki ses kayıt cihazı ile bir posta pulu makinesi de dönemin tanığı olarak müzede sergilenmektedir.

Adres: 967 Sok. No: 16 Altınpark, Basmane, Konak / İZMİR
Tel: 0.232.4841483
E-posta: info@izmirradyomuzesi.com
İnternet adresi: www.izmirradyomuzesi.com

İZMİR KADIN MÜZESİ

Konak Belediyesi’nin beşinci butik müzesi ve Türkiye’nin ilk Kadın Müzesi, 23 Ocak 2014’de Basmane semtinde açılmıştır. Müze yapısı, 19. yüzyıl geleneksel Türk mimarisinin karakteristik özelliklerine sahiptir. Müze, Anadolu kadınının unutulmuş geçmişini, gücünü tüm dünyaya hatırlatmak, yaratıcılığını ortaya çıkarmak, kendine güvenini desteklemek, geçmişine ait anıların canlandırıldığı özel bir mekân yaratma amacıyla kurulmuştur. Geçmişten Günümüze Kadın temalı sergi salonunda günümüz sanatçıların kadını anlatan eserleri ile geçmişten günümüze kadınların fotoğrafları, dergiler, bilgiler ve belgeler aracılığıyla anlatılmaktadır.

En eski çağlardan itibaren, Anadolu’da kadının sosyal konumunun dönemlere göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Başta, her şeyi yaratan Ana Tanrıça figürü ve doğurganlık ön planda iken daha sonradan estetik ve güzellik unsurları önem kazanmıştır. Mitolojideki ve tarihteki kadın karakterler, belge ve görsellerle desteklenerek anlatılmaktadır. Giriş duvarlarında yer alan 19. yüzyıla ait altın sırma işlemeli kaftan, bindallı ve cepkenler hayranlık uyandırmaktadır. Evin yan bahçesinde; tarihte ilk kez imza atmış Türk kadınlarından Halide Edip Adivar, Cahide Sonku, Füreye ve Afife Jale’nin maskaları ve bilgileri yer almaktadır. Protesto ve Kadın Odası’nda ise; kadınların toplumsal yaşamdaki çeşitli direniş hareketleri, öyküleriyle birlikte yer almaktadır. Özellikle, 2013 yılında Taksim Gezi Parkı olaylarında aktif rol oynayan kadınlarla ilgili videolar gösterilmektedir. Ayrıca, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde, bilimden sanata, siyasetten sosyal hayata kadar her konuda, topluma öncülük etmiş kadınların objeleri, biyografileri ile beraber görselleri de yer almaktadır.

Adres :1298 Sokak, No: 14, BASMANE / İZMİR
Telefon: 0232 484 04 81-0232 489 45 22
İnternet adresi:www.izmirkadınmuzesi.com

MÜZE ZENGİNİ

Geleneksel olarak müzelerin, eserlerin sergilendiği, korunduğu bir mekan olma özelliği, 18. yüzyıldan 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar müzenin temel kimliğiyle bağdaşmaktadır. Buna karşın günümüzde bu durumun köklü bir biçimde değiştiği ve klasik müze algısından farklı olarak, müzelerin diğer disiplinlerle işbirliği içerisinde olan yenilikçi bir kurum haline geldiği görülmektedir. Koruma ve sergileme işlevlerini müzelerin doğasına uygun olarak sürdüren bu yeni düzen içerisinde, artık müzeler toplumsal olarak insanların daha fazla sosyalleşebildiği, keyifli vakit geçirebildiği ve bu süreçler içerisinde merak edip öğrenebildiği, bilgiye daha kolay ulaşabildiği mekanlar olma niteliğini kazanmıştır. Özellikle son 20 yıl içinde dünyada müzelerin eğitici yönünün ön plana çıkarılarak, farklı yaş gruplarından insanların ziyaret ettiği ve farklı deneyimlerle ayrıldıkları bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, eğitim kurumları ile ortak çalışmaların, öğretim programlarının hazırlandığı önemli bir paydaşlık görevini de üstlenmeye başlamıştır. Müzelerde oyun, drama, müzik gibi farklı etkinliklerin gerçekleştirilmesi eğitici yönünü güçlendirirken, sanatsal unsurların odağında bulunduğu da vurgu yapmaktadır. Artık müzeler, yeni teknolojilerin ve interaktif sunumların kısa süre içerisinde uygulanabilir olmasıyla, eğlenerek öğrenme faaliyetlerinin yanı sıra bir sosyalleşme mekanı ve cazibe merkezi haline gelmiştir. İzmir’in merkezi sayılan Konak ilçesi sadece müzelerle değil Agora, Tiyatro ve Kadifekale gibi ören yerlerine ve dolayısıyla açık hava müzelerine de sahiptir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapan köklü tarihine, zengin kültürüne paralel olarak, Konak Belediyesi öncelikli görev olarak; bu değerlerin müzeler aracılığıyla belgelenmesi, sergilenmesi ve nesilden nesile taşınmasını belirlemiştir. Geçmişten bugüne kadar yapılan birikimleri daha da zenginleştirmek amacıyla, tarihi Kemer Tren İstasyonu’nun İZtasyon Mimarlık ve Kent Etkinlikleri Merkezi’ne çevrilmesi çalışmaları sürmektedir. Ayrıca restorasyonu tamamlanan Yemişçizade Konağı’nın da, İzmir Büyükşehir Belediyesi’yle birlikte Kurtuluşumuzun 100. Yılı Anı Evi’ne dönüştürülmesi gündemdedir. Hazırlıkları yapılan iki yapının da Cumhuriyet’in 100. yılının kutlanacağı 2023’te hizmete açılması planlanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz zamandan bağımsız fotoğraflar üreten Yalım Vural'ın gözüyle İzmir'i izlemeye davetlimizsiniz. İzlencenin romantik, eğlenceli ve şehrimize dair yeni imgelemlere kapı aralayacağı sözünü verebiliriz.

Romantik İmgeler

Platon'un Mağarası alegorisi pek bildiktir! Buraya not düşme adına şöyle özetlemeli: Mağarada insanlar sabitlenmiş bir halde sadece karşılarındaki duvarı görebilecekleri şekilde oturuyor. Karşılarındaki duvardan bir takım gölgeler geçiyor. Ve insanlar yegane gerçekliğin karşılarından geçen gölgeler olduğunu düşünüyorlar. Bir noktada aralarından bazıları zincirlerini gevşetmeyi başarıyor ve tek bir yöne değil içinde buldukları mağaranın giriş kapısına doğru bakıyorlar. Ve yüzlerinin mağara duvarına doğru olduğu sırada gerçeklik olarak gördüklerinin, zihinlerinde işledikleri o imgelerin aslında mağara girişinin önündeki bir ateşin önünden geçen insanlar olduğunu anlıyorlar. Aktaracağımız fotoğraf sanatçısı ve yapıtlarını yukarıdaki alegori ile anlatmak için en doğrusu olur. Yalım Vural'dır sözü olan ve o fotoğrafı önce çekiyor ya da doğru tanım önce imgeleminde üretiyor; sonra çekiyor. Fotoğraf makinasının objektifine bastığı sırada, deklanşör, mağara duvarına doğru çevrili...

Sonra, Yalım Vural'ın imgelerini katma süreci başlıyor fotoğraf üzerine...

Sonunda fotoğrafın düzlemine yansıyan ise, o mağaranın giriş kapısında olan bitenin Yalım Vural'ın gerçekliğine dönüşmüş hali oluyor. Şöyle ki; örneğin bir seyyar satıcı fotoğrafı var! Sarı tonlardan fuşya rengine geçen bir düzlem ve o düzlem üzerinde bir seyyar satıcı... Kim bilir o insanın ne dertleri, geçim sıkıntıları var! Ama bir şenlik alanında gibi Yalım Vural'ın fotoğrafında. Öyle görüyor olmalı, o satıcıyı. "Yaşam bir şenlik alanıysa" diyor muhtemel ve ekliyor olmalı: "Niye ki o seyyar satıcı bu eğlenceden mahrum kalsın". Bir başka fotoğrafında, bir ağacın etrafında bisikletleriyle dönenler var, lunaparktaki dönme dolaptalar sanki. Oysa fotoğrafçı müdahalesinden önce tüm dertleri bisiklet pedalına basmaktı. Ancak şimdi lunapartlalar! Örneğin; bir fotoğrafı Matisse tablosu gibi... Oradaki lirik kompozisyon neredeyse çerçevenin dışına taşıyor. Oysa Yalım Vural o fotoğrafın üzerine eğilmezden önce, o düzlemde, kuru kuru yürüyüp giden insanlar vardı. Sahil kıyısında yürüyen insanlar var ve fotoğrafçının müdahalesiyle bedenleri deforme edilmiş. Bu halleriyle her biri semah gösterisine performanslarıyla dahil olmuşlar da aşkınlık halindeler gibi.

RESİMSEL FOTOĞRAF

Resimsel fotoğraf üretiyor Yalım Vural. Fotoğraf tarihinde izi olan ve "Pictorializm" olarak adlandırılan akımda, estetik içerikten, renk ve çizgilerin uyumu ile resmi oluşturan öğelerin dengesi, gerçeklerden daha önemli kabul ediliyor. Fotoğrafın güzel sanatların bir gerçeği olması gerekliliğini amaçlayan Pictorialist fotoğrafçı Yalım Vural, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf

Ana Sanat Dalı'ndan mezun. Dijital fotoğrafın icat olmasıyla birlikte, kendisinin de fotoğraf üretim sürecindeki özgürleşmesi başlıyor. Şöyle anlatıyor o süreci: *"Dijitalleşmeyle birlikte hemen müdahale ve sonuç almak mümkün olunca, üretimim de soyutlaşmaya başladı. Doku, bulanıklık ve renk müdahalesi anlık olunca, sadece görüntü yetmez oldu ve fotoğraflarım resimleşti".*

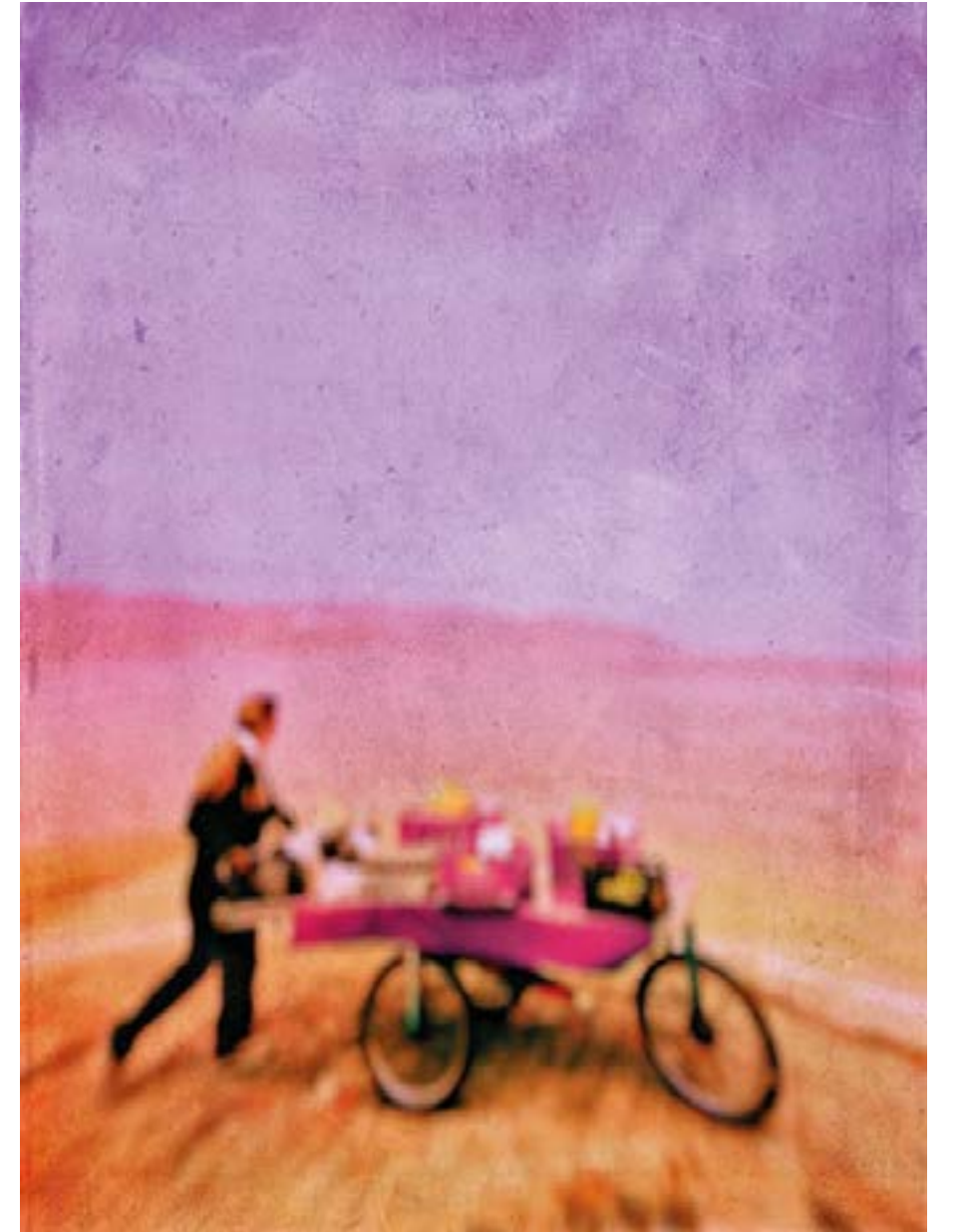

“Günlük telaş içerisinde devinen sokaktaki insanlar, sokak düşlerimin parçası olarak görüyorum”

SOMUT İLE SOYUT

*“Günlük telaş içerisinde devinen sokaktaki insanlar, sokak düşlerimin parçası olarak görüyorum”
diyen Yalım Vural,
“Bence kişi gün içerisinde iki şeyi yaşıyor. Birincisi görünen, somut olan, madde olan yan. İkincisi de iç dünyası, hayalleri ve anlık duyguları. Hayatta, madalyonun iki yüzü var! Belki de benim fotoğraflarımda görüntüler, müdahalelerim sonrası bir taraftan diğer tarafa dönüşüyor.*

*Fotoğraflarımın bir leke, bir form, bir koyuluk ya da bir rengin parçası olarak hikayeleşmelerini seviyorum. Bunun yanı sıra hiçbir forma dokunmadan, sokağın kendiliğinden güzel halini fotoğraflamaktan da vazgeçmiyorum. Hayatın kendine ait grafik dengesini, olağanlığını, esprisini de fotoğraflarımda barındırmak benim için önemli. Günlük yaşama bakışım bu arayışı içeriyor”
görüşlerine yer veriyor.*

İÇ SESİN YANKISI

Fotoğraflarıyla anlatmak istediklerinin değişim ve dönüşümü içerdiğinin altını çizen sanatçı, fotoğraf çekmek kadar, tasarım ve düzenleme sürecinden de keyif aldığını aktarıyor. Şekil, renk, doku, leke ve katmanlar arasında dolaştığını söyleyen Yalım Vural, “Tamamen içimden geleni uyguluyorum. Sınırlara asla inanmadım ve iç sesime yankı veriyorum” görüşlerine yer veriyor. Canlı, sıcak ve coşkulu renklerle çalışmayı sevdiğini vurguluyor ve ekliyor:

“Ama bu da değişmez bir kural ya da sabitlik değil benim için. Her an masmavi bir soğuk, yağmurlu bir alacakaranlık fotoğrafında da bulabilirim kendimi”.

“Tamamen içimden geleni uyguluyorum. Sınırlara asla inanmadım ve iç sesime yankı veriyorum”

Dijital fotoğrafın makinesini her an yanında bulundurma olanağı tanıdığını söyleyen Yalım Vural, “Sık sık karşılaştığım sorulardan birisi de, fotoğrafları nasıl düzenlediğime yönelik oluyor. Hangi teknikle yaptığımın bir önemi yok aslında. Çok sayıda araç kullanıyorum. Elimde sihirli bir formül de yok! Kendi adıma tatmin ettirici sonuçların peşine düşmek ve tekrar tekrar sıkılmadan denemek gerekiyor ki ben de bunu yapıyorum. Her insanın kendi akışında ilerleyip memnun olduğu noktaları keşfetmesi gerekliliğine inanıyorum. Tutkuyla çalışmak her zaman iyi sonuçlar yaratıyor” görüşlerine yer veriyor.

EMPRESYONİST İZ

Özgün bir yaklaşım içerisinde olmayı sevdiğini söyleyen ve bu yaklaşımın genel olarak tüm sanat dalları için ilgiyi cezbedici nitelik olduğunu vurgulayan Yalım Vural, “Çocukluk yıllarımdan bu yana empresyonistlere büyük ilgim vardır. Empresyonist resimler hem duygu olarak hem biçim olarak o kadar eşsizler ki, kelimelerle ifade edilemez, anlatılamaz güzellikler. Fotoğraflarımda empresyonist bir iz bırakabilmek başat istemimdir” diyor. Fotoğrafın kendisi için bir duygu olduğunun altını çizen Yalım Vural, “Örneğin, Robert Frank’ın bir fotoğrafını gördüğümde bakakaldığım işte o an, benim için fotoğrafın anlamıdır. Saul Leiter, Ernst Haas, Steve Mc Curry, Eugene Smith, Ara Güler, Marc Riboud, Fan Ho, WeeGee sevdiğim ve etkilenidğim fotoğrafçılar arasındadır. Her birinden farklı bir yan ve üslup aldığımı söyleyebilirim” yönünde görüş belirtiyor.

İZMİR AŞKI

Yaşamının bu evresini Çanakkale’de sürdüren sanatçı İzmir ile ilgili olarak, “İzmir doğduğum, büyüdüğüm ve her köşesine aşık olduğum şehirdir” diyerek ekliyor: “İzmirli olmak anlatılması imkansız güzel bir duygu. Hangi semtini anlatmaya kalksam saatler yetmez. Bornova yuvamdır, çocukluğumdur. Narlıdere okulumdur. Alsancak işlerimdir. Kordon renkleri içinde dalgalı bir gün batımıdır. Konak ve meydanı evimizin bir odasıdır. Kemeraltı tarifsiz bir duygunun adıdır. Karşıyaka bir akşamüzeridir çarşısında. Şirinyer cennetin balkonudur. Tükenmeyen bir sevgidir İzmir...”

“Çocukluk yıllarımdan bu yana empresyonistlere büyük ilgim vardır. Empresyonist resimler hem duygu olarak hem biçim olarak o kadar eşsizler ki, kelimelerle ifade edilemez, anlatılamaz güzellikler. Fotoğraflarımda empresyonist bir iz bırakabilmek başat istemimdir”

Türk futbolunda zihniyet devrimini yapan insan... Üç büyükler ile şampiyonluk yaşayan teknik direktör... Türk Milli Futbol Takımı'na çeyrek final oynatan hoca... Çeşmeli Mustafa... Altaylı Büyük Mustafa... Her birinde olanın adıdır, Mustafa Denizli.

Ve o şimdi yeniden; aşk kavramıyla özdeş tuttuğu Altay'ında, İzmir'in de...

Tüm Mümkünlerin Odağında

Hemşehrimiz Homeros, İlyada Destanı'nda insanların yazgısının kendi elinde olduğunu haykırıyor ilk kez. İlyada'da, antik dönem tanrıları gidip de Zeus'a insanları şikayet ediyor. Olacak iş değil, ama oluyor! Tanrılar insanlardan yakınıyor. Zeus, panteonda kendisinden sonra gelen tanrılara, insanlara dair şikayetlerine konusunda yapabileceği bir şey olmadığını söylüyor. İnsanlık tarihinin en büyük devrimidir şüphesiz, yazgısını eline alan insanın Zeus'u dahi çaresiz bırakacak olması. Günümüzden 2600-2700 yıl önce şekillenen İlyada Destanı'nın satırlarından taşan insanlık, Ege Bölgesi'nden; zihniyet devrimini yaparak başladığı aydınlık yolculuğunu sürdürüyor.

HOMEROS GİBİ...

Satırlarımıza konu olan Homeros'un bir hemşehrisi var. Homeros gibi bir zihniyet devrimi gerçekleştirmiş olur kendisi. Mustafa Denizli'dir sözünü ettiğimiz kişi. Türk futbolu, 1980'li yıllara geldiğinde uluslararası arenada en diptedir. Kulüp takımlarımız ya da milli takımımız, o yılların deyimiyle, "Edirne'nin ötesine geçemez". Geçse bile averaj takımı tabirine uygun olarak, bazen yarım düzine bazen bir desteye yakın golü kalesinde görüp ülkemize döner. Tam da bu ortamda İzmir'den İstanbul'a doğru yol almış bir futbol insanı çıkar. Bir İstanbul takımının başına geçer. Adı Galatasaray'dır bu takımın. Bir yıl oynar orada, sonra takımın 3 yıl süreyle yardımcı antrenörlüğünü yapar ve 1987 yılında da başına geçer. O süreçte, Türk Milli Futbol Takımı'nın da teknik direktörüdür. Milli takım 1984 yılında İngiltere ile karşılaşmış ve sahadan 8-0 mağlup ayrılmıştır. Takvim yaprakları 1987 senesini gösterdiğinde, yine İngiltere ile karşılaşırız ve bu kez Milli Takım Teknik Direktörü Mustafa Denizli'dir. Mustafa Denizli, İngiltere'de oynanacak maç öncesi şöyle bir demeç verir: "İngiltere'ye galibiyet için gidiyoruz". Ardından kızılca kıyamet kopar ülke genelinde. "Biz nasıl olur da İngiltere'yi yeneriz", "Hayal taciri konuştu" yönünde manşetler atılır. Sonuçta, milli takımımız İngiltere'den yine 8 gol yer ve hiç gol atamaz.

Mustafa Denizli hedef tahtasındadır. Oysa grup elemelerinin ilk maçında milli takım, İzmir'de İngiltere ile berabere kalmış ve gruptan çıkmak için, İngiltere'deki maçtan galibiyet almak yeter olmuştur. Bir noktaya kadar gelen milli takıma, şampiyonaya gidebilmek için bir nefes yetecektir, ama olmaz! Ancak o sıra hiçkimse farkında değildir ki çok büyük bir hikayenin ilk telaffuzu yapılmıştır Mustafa Denizli tarafından: "Biz İngiltere'ye galibiyet için gidiyoruz". Türkiye'den ilk defa, "Yapabiliriz!

Başarabiliriz! Onlar yapıyorsa, biz de yaparız" diyen bir ses duyulmuştur. Bu sesin yankısı o dönem olmasa da takip eden yıllarda karşılığını bulmuş, Türk Milli Futbol Takımı, 15 yıl sonra dünya üçüncüsü olmuştur. Aslında o üçüncülük apoleti, 1987 yılında Mustafa Denizli ile başlayan zihniyet devriminin karşılığını bulmasıdır. Homeros'un hemşehrisinin kapısını çaldık. Dergimiz için İzmir'e ve Altay'a dair söyleşmek istediğimizi ilettik ve söylediklerinin yankısı satırlarımızda.

ÇEKİM MERKEZİ

İzmir'in kendisi için özlemini duyduğu Türkiye'yi ifade ettiğini söylüyor öncelikle Mustafa Denizli. "Hayata adım attığım yerdir İzmir. Geldiğim noktanın çıkışıdır. Edebiyat merakımın geliştiği şehirdir. Yıllarca formasını taşıdığım Altay'a aşkıımı ifade eden şehirdir İzmir" diyerek ekliyor: "İzmir insanıyla, çevresiyle, kültürüyle başka bir yer. Sadece İstanbul değil, Türkiye'nin her şehrinde yaşayan insanlar için farklı bir algısı var İzmir'in. Gıpta edilen bir şehir bizimkisi... Son yıllarda ülkemizin her profilinden insanın İzmir'e yerleşmek ve burada yaşamak istemesi zaten kendi başına her bir şeyi anlatıyor". 1949 yılında Çeşme'de doğan Mustafa Denizli, 1965 yılında ortaokulu bitirdikten sonra hem lise tahsiline devam etmek hem de futbol oynamak için İzmir'e geldi. Altay'da profesyonel olarak futbolculuğa başlayan Mustafa

Denizli, İzmir merkezinin 1960'lı yıllarda, çok kültürlü bir yer olduğuna vurgu yaparak, "Bir çok etnik kökenden insan bir arada huzur içindeydi. Demokrat dün de demokrat bir şehirdi bugün de öyle... Çocuk yaşta geldim İzmir'in merkezine ve gittiğim her yerde İzmirli olduğumu ifade ettim" diyor. Eskinin İzmir'ine dair anılarının her daim canlı olduğunu ve o yılların özlenmeyecek gibi olmadığını altını çizen Denizli şunları söylüyor: "1960'lı, 1970'li yılların caddelerinin güzelliğini, yazın arazözlerin suladığı caddelerdeki

İmbat esintisini, o caddelerinde Nisan ayıyla birlikte Kordon'a akan insan sevinçlerini, samimiyetlerini, o insanların birbirini tanımalarını, dostluklarını nasıl unutabilirim! Bambaşkaydı o yıllar ama İzmir'de hayat hep güzel ve İzmir'deki şartlar Türkiye'nin başka şehrinde yok". İzmir'den 1983 yılında İstanbul'a doğru yol aldığını aktaran hemşehrimiz, "Ama bu ayrılık ruhen değil, fiziken oldu. İstanbul'da otururken, İzmir'i yaşıyordum. Arkadaşlarımla sürekli iletişim halindeydim" vurgusu yapıyor.

HAYAT DERSİ

İzmir'in kendisine dünyanın en büyük ve prestijli üniversitelerinde dahi okusa öğrenemeyeceği kadar çok şey öğrettiğini anlatan Mustafa Denizli şunları söylüyor: "Derler ki parayı ve şöhreti taşımak zordur. Param yoktu taşımadım ama olunca yanında şöhret de geldi. İzmir'e ilk geldiğimde Kıbrıs Şehitleri Caddesi'ni bir baştan bir başa 5-6 dakikada geçiyordum. Sonra, 17 yaşındaydım Altay'da oynuyordum ve fazlasıyla dikkat çekmeye başladığımda o Kıbrıs

Şehitleri Caddesi'ni 2 saatte geçmeye başladım. Sonra bir ara gençliğin hoyratlığıyla allak bullak olduğum bir dönemde, o caddeyi yine 5-6 dakikada geçmeye başladım. Hayatta bir insan için bundan daha büyük tecrübe olamaz. O zaman yol haritamı Kıbrıs Şehitleri Caddesi deneyimiyle oluşturdum. Nereyi, ne kadar sürede geçmek istiyorsam ona karar verecektim. 5 dakika mı? İki saat mi? Ona karar vermeliydim ve ben 2 saatlik dilimi seçtim. Hayat seninle paralellik gösteriyor ve sen ne çizersen o oluyor".

KÜLTÜR İNSANLARIYLA DOSTLUK

Hayattaki kazanımlarımı futbol sayesinde yaşadığımı ancak futbolun ömrünün bütününü oluşturmadığımı vurgulayan Mustafa Denizli, “Edebiyata, sinema, tiyatro, keşfetmek, üretmek ve okumak... Futbol mesai saatlerimin içerindedir ve dışında bu saydığım evrensel değerler bulunur. Günde 3 saat okumaz isem olmaz. Bu saydığım değerlerin tümünde benim mesleğimde kullanabileceğim unsurlar var. Onları bulup çıkarmalıyım. Ben de öyle yaptım ve yapıyorum. Hayat üniversitesini iyi okursan, başarmamak söz konusu değildir” diyor. İstanbul’a gittiği ilk yıllarda 6-7 kişilik bir arkadaş grubu olduğunu aktaran Denizli, “Bu ekibin içindeki insanların en küçüğü benden 20 yaş büyüktü. İçlerinde CEO, genel müdür, sanatçılar, patronlar vardı. Misal bir tanesi Atilla İlhan’dı. Bu içerikteki insanlarla daha da gelişmek için

için hep hayat üniversitesinden daha fazla almam gerektiğini biliyordum ve hep çalıştım, çabaladım” yönünde görüş belirtiyor. Atilla İlhan ile İstanbul günlerinin başlamasından önce İzmir yıllarından tanışıklığı olduğunu aktaran Mustafa Denizli, “Futbolculuk yıllarımda şiir denemelerim vardı. Namık Kemal Lisesi’nde okurken dram üzerine yazıyordum. Tarihi ve siyasi tarih çok ilgimi çekiyordu. Bu alanda çok okuma yapardım. Futbolculuk yıllarımda Aziz Nesin’in tüm kitaplarını okumuştum. Sonra kendisiyle dost olduk” diyor.

İZMİR SEVGİSİ İLE...

1983 yılında, İzmir’den çok başarılı bir grafikte ayrıldığını vurgulayan Mustafa Denizli, geri dönüşünün tarif edilemez bir mutluluğu içerdiğini şu sözlerle anlatıyor: “Belki hayatımdaki en mutlu olduğum anlardan biriyle geri döndüm. Yetiştiğim yere, yuvam olan yere geri döndüm.

Hem de benden hiç eksik olmayan, gittiğimden bu yana eksik olmayan İzmir sevgisiyle”... İzmirli olmanın avantajını da dezavantajını da, şehirden fiziken ayrı kaldığı 38 yıl boyunca hep yaşadığını söyleyen Mustafa Denizli, “Büyük bir camiada bir yıl oynadıktan sonra onun başına geçmek, öncelikle kim bu algısı yarattı. Bu hep gündemde tutuldu. Ama yılacak değildim ve yılmadım” diyor.

AŞK TESADÜFLERİ SEVER

Altaylı olma sürecine yönelik ilk sözü, “Aşk tesadüfleri sever” demek oluyor. İlk gençlik yıllarında Çeşme’de mahalle arasında yine bir çift kale maç yaptıkları sırada Prof. Dr. Orhan Cura’nın tesadüfen oradan geçtiğini anlatarak, ekliyor: “Orhan Cura’nın arabası bozulunca duruyor ve bizim oynadığımız maçın seyrine dalıyor. Ardından yanıma geldi ve kartını verdi. Altay’da oynamak ister misin dedi ve Altaylı olma sürecim öylece başlamış oldu”. “Altay evim” derken bu sözün sağlamasını şöyle yapıyor: “İnsanın 15 yılı anne evinde, 18 yılı Altay’da geçerse, oraya evim demesi kadar daha doğal bir şey olamaz”. Altay’ın, İzmir’in tüm değerlerini taşıyan bir camia olduğunun altını çizen Mustafa Denizli, “Altay trübünlerinde her profilden insan var. Dünyaları kazanan ile ücretli çalışanı aynı trübünde görebilirsiniz. Yapıştırıcı bir unsur gibi insanları bir araya topluyor Altay” diyor. Altay’ın yeniden Türk futbolunun en üst klasmanına çıkışında takımın başında olan Mustafa Denizli o anı ise şu sözlerle özetliyor: “Borç, vefa... Ne dersiniz deyin

ama bunun karşılığı Türkçe’de yok! Altay’ın Süper Lig’e çıktığı an dizlerim beni taşıyor muydu taşıyor muydu bilmiyorum. Kelimelerle anlatılamayacak bir mutluluktur benim için”.

ALTAY, BİR YAZGI

“Niye daha önce İstanbul’un yolunu tutmadınız” yönündeki soruya da şu yanıtı veriyor: “22, 25, 27, 30 yaşlarımda da İstanbul kulüpleri beni transfer etmek istemişti. 1983 yılına geldiğimizde Altay küme düşmüştü. Altay küme

düştüğü için İstanbul’dan gelen transfer teklifini kabul ettim. Altay formasını bir alt ligde taşıyamayacağımı düşündüğüm için gittim. Bir de Göztepe, Altınordu, İzmirspor alt ligdeydi. O kulüplerin yandaşları 1. lige Altay’ı izlemeye gelirdi. Alt ligde onlarla rakip olacaktık. O taraftarların bana olan sevgisi rekabete dönüşecekti. Bunu istemediğim için gittim. Mahalli rekabetin getireceği tepkiyi kaldıramayacağımı düşündüğüm için gittim. Altay o yıl küme düşmeseydi, gitmezdim”.

ER YA DA GEÇ

Mustafa Denizli, tüm bu aktardıklarına şu satırları da ekliyor: “O yıl gitmeseydim iki ya da üç yıl sonra mutlaka İstanbul takımlarının başına yine geçecektim çünkü bunu hedef olarak belirlemiştim. 1983 yılında İzmir’de de kalsam süreç içerisinde yine 3 büyüklerin başında olacaktım. Buna kimse mani olamazdı”!

MÜMKÜN

Dünya futbol endüstrisinin 300 milyar dolarlık bir pasta içerdiğini ve Türkiye’nin de son 50-60 yıldır ülke futbolu için nasıl bir model geliştirebiliriz sorusuna yanıt aradığını söyleyen Mustafa Denizli şunları söylüyor: “Model dediğim futbolcu üretimi. İthal de edilebilir ama ürettiğin en az ithal ettiğin kadar kaliteli olmalı. Türkiye Süper Ligi’nin 10 sene önceki, 20 yıl önceki kalitesi yok. İzlenme profili çok yüksek futbolcular vardı. Ama şimdi dışarıdan onları getirebilecek ekonomik potansiyel yok. Mahalli idarelerin desteği vardı kulüplere ancak şartlar değiştiği için artık o da yok. Tüm bunların yanı sıra Türkiye’de insanların bekleme durumu ve sabrı da yok!” Gençleri futbola kazandırmak için, öz kaynakları verimli kullanabilmek adına, yetenekli futbolcuları keşfedebilmeye dair Altay’da yeni bir çalışma başlattıklarını da sözlerine ekleyen hemşehrimiz, “Yeni bir ekiple, hedefimizi, her yıl bir gencimizin, A takımında oynamasını sağlamak olarak belirledik. Bunu yapmak mümkün. Ben o süreçleri geçerek A takıma yükseldiğim için biliyorum ki mümkün. Bunu başaracağız” diyor.

Yakup HAZAN

Yüksek Mimar-Restorasyon Uzmanı
Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Elemanı
İzmir Adnan Menderes Havalimanı Proje Müellifi

İnovatif Sürdürülebilirlik Uygulama Ödülü, Ulusal Çelik Yapı Tasarımı Ödülü, Avrupa Çelik Yapı Tasarımı Ödülü, Eko-İnivasyon Ödülü ve 2009 senesi, Yılın Çevreci Havalimanı Ödülü'ne sahip olan İzmir Adnan Menderes Havalimanı farklı tasarımıyla göz kamaştırıyor.

Tasarımın Hızla Dansı

Projemiz Devler Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Tarafından açılan mimari proje yarışmasında birincilik ödülünü kazandı. Araziden geçen demiryolu arsayı ikiye bölüyordu. Demiryolunun üzerinden atlayıp karşıya geçmek başka bir deyişle apron kotuna göre 6.50 metre gibi bir engelin aşılması gerekmekteydi. Uçak kapılarının kotları ve kara tarafı tabii zemin kotu bir düzlem ile bağlanınca demiryolu kendiliğinden bu düzlemin altında kalmaktaydı. Arsada bu potansiyeli keşfedince yapının temel işleyiş kararlarını bu potansiyelin üzerine kurduk. Yolcu hareketlerinin çözümünde, bu potansiyel düzlemin kullanılabilir olması, yapı içindeki hareketleri kendi üzerinde düz ayak taşıması ve

yolcuların yaya olarak valizle ya da oto ile bu düzlemi kullanarak demiryolunu aşabilmeleri gibi avantajlar getirdi. Ayrıca jüri yarışmacılara demiryolunun deplase edilebileceğini öneriyordu. Nasıl deplase edileceğine ait bir güzergâh belirlemişti. Tasarımı, bu iki durumu dikkate alarak yapmaya karar verdik ve demiryolu deplase edilse de edilmese de önerdiğimiz tasarım gerçekleşmekteydi. Bu kararlar genel yerleşim problemlerini çözerken tasarımın yeteneklerini artırmakta ve sorunları basite indirmekteydi. Hava limanında dış hatlar ve iç hatlar terminalleri, mevcut tesislerle ve mevcut otomobil ve yaya trafiği ile bütünleşen bir yapı olmalıydı.

LİNEER KURGU

Hava tarafı mevcut sisteme kolayca entegre olabiliyordu ancak kara tarafı için köklü değişiklikler yapılması düşünüldü ve önerildi. Mevcut oto yolları yeni duruma cevap veremediği için, hava limanındaki dış hatlar, iç hatlar ve diğer tesislerin otomobil trafiği kendi içinde çözüldü ve bir ana bulvara bağlandı. Bu bulvar uzayarak havalimanının diğer tesislerine ulaştı. Tasarımda bir diğer önemli tercihimiz lineer kurgudur. Terminalin micro ve macro gelişmelerini yapabilmesi ve bu

gelişim sürecinde parçaların kendi yapılarını koruması ve yeniye yeni potansiyel olanak tanıdığı için tercihimiz lineer şemadan yana oldu. Şu anda terminalin hava tarafı kara tarafı kendisi kadar gelişmeye uygundur.

ÖDÜLLER

Leed Sertifikasına sahip olan Hava Limanına Verilen Ödüller: Arazide bulunan eski bina ve köprülerin yıkımı sırasında hayata geçirilen " Atık Yönetimi Uygulaması" ile ortaya çıkan atıkların % 99'u yeniden kullanılmış ya da geri dönüştürülmüştür. Bu uygulama

Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) tarafından "İnovatif Sürdürülebilirlik Uygulama Ödülü"ne layık gözüldü. İzmir Adnan Menderes Havalimanı 2007 yılında Türk Yapısal Çelik Derneği tarafından "Ulusal Çelik Yapı Tasarımı" ödülü ve aynı sene ECCS tarafından "Avrupa Çelik Yapı Tasarımı" ödülüne değer görülmüştür. Yapı ayrıca ACI (Airports Council International) tarafından 2010'da ilk kez verilen "Eko-inovasyon Ödülü"nü almıştır. 2009'da da Doha Aviation Summit'te "Yılın Çevreci Havalimanı" seçilmiştir.

DIŞ HATLAR

Bu yapılar teknik yapılardır. Özel sistemleri barındırırlar. DiŐlinin çarklarından bir tanesi problemlidir ise sistem çalışmaz. Yapıların iŐleyiŐlerini ve teknolojilerini mimar olarak zaten özlemek durumundasınız. Onun üzerine ne koyduğumuz önemli. Uygulanan İzmir Adnan Menderes DiŐ Hatlar Terminalini ele alış biçimi yapısal durum açısından kısaca şöyleydi: Havalimanlarının gökyüzü ile ilişkileri vardır. Bütünün ayrılmaz parçalarıdır. İ içe geçerler. Yolcular gökyüzünden gelir, gökyüzüne giderler. Yolcular gökyüzünde boşluktadır. Sınırlar kaybolur. Yeryüzüne bakıldığı zaman bir şehir bütünüyle görünür, algılanır. Ölçek değişir. Yolcunun uçarken yaşayacağı etki check-in holünden başlar. Mekanın beklenen sınırları kalkar, check-in holünde ölçek değişir. Burada insan ölçeği yeniden sorgulanmıştır. Burada zaman hızlı geçer. Hızın ve zamanın insan üzerindeki etkisinin mekanlara taşınması denenmiştir. Mekanlar da hız, zaman ve gökyüzü gibi büyüktür. Ölçek burada da değişir. Kendinizi gökyüzüne yakın hissedersiniz. Burada sınırları kaldırmak isterken mesnetten mesnete 66 metre gibi bir açıklık geçilmiştir.

YATAYDAN DÜŐEYE

Yapı içerisinde uçağa binmek için ilerledikçe bu etki artar. Apron cephesi camlarında renk kullanılmamıştır. Gatelerde tavan döŐemesi yerini cam yüzeylere bırakmıştır. Yolcular iskele bölgesine geldiklerinde apronla, uçaklarla, pistle başka bir değişle hava tarafı ve hareketleriyle i içedir. İskele bölgesinde olabilecek bütün engeller kaldırılmıştır. Burada görüş mesafesi kuzeyden-güneye, doğudan-batıya ve yeryüzünden-gökyüzünedir. Gelen ve giden yolcu hareketleri indirgenerek tek boyutlu hale getirilmiştir. Tasarımda hareket tek boyutludur ve yataydır. Yolcular tek bir düzlem üzerinde hareket ederler. Hareket indirgenmiştir, yataydır ve basittir. Bir noktada hareket boyut kazanır, düşey hareket olmak zorundadır. Uzakta park eden uçak yolcuları apron katına inmelidir ya da apron katından, gelen yolcu katına, çıkmalıdır. Yatay hareketin düşey harekete dönüŐtüėü nokta tasarımda kırılma noktasıdır. Yatay ve düşey hareket bir duvarla ayrılarak, duvarın bir tarafında, indirgenen basit hareket devam ederken diğer tarafında da düşey hareket

devam eder. Düşey hareket duvarın arkasına hapsedilmiştir. Yapıda insanın hayatını kolaylaŐtıran durum ve dominant mekanların insan üzerindeki etkisine ait düşünceler bunlardı.

İ HATLAR

Adnan Menderes Havalimanı İç Hatlar Terminali'nin ana tasarım kararı açık mekanlar üzerine kurulmuştur. Kara tarafı ve hava tarafı arasındaki görsel engeller kaldırılmış ve kara tarafından hava tarafı, hava tarafından da kara tarafının görölmesi ile çoklu mekanlar bütün olarak algılanır. Bütüncül etki ile havalimanının yolcuların beklerken içinde buldukları görsel zenginlik, mekanın sınırlarını yeniden yorumlarken zamanın da efektif kullanımını beraberinde getirir. Bu tasarım kararı aynı zamanda yolcunun yön bulma süresini kısaltmış gereksiz zaman kayıpları ortadan kaldırılmıştır. Kara ve hava tarafı arasına galeri boşluğu ve asma bahçeler yerleŐtirilmiştir. Bahçeler açık hava ile direkt ilişkilidir. Mekan içinde mekan tasarımı ile havalimanına çoklu kullanım özgürlüğü getirirler. Havalimanının kara tarafı ve hava tarafı arasına yerleŐtirilen ve boydan boya uzanan galeri boşluğu ile sınır problemi özölmüŐtür. Galeri boşluğu ile sınırları kaldırılmış mekanlar tasarlanırken hava tarafı ve kara tarafı birbirlerini seyrederek ve yolcular üzerinde farkındalık yaratır. VIP'den başlayan ve diŐ hatlara kadar uzanan galeri içerisinde devam eden bir uçan yol önerilmiştir. Kullanıcılar golf araçları ile i hatlardan diŐ hatlara zaman kaybetmeden ulaŐırlar.

Tasarımda bulunan tonoz'un taşıyıcı fil ayakları aynı zamanda ticari mekan olarak kullanılır ve iç mekanın doğal havalandırma işlevini üstlenirler.

Salt şehrimizin değil ülkemizin önde gelen sanat insanlarından Prof. Dr. Hülya Nutku'yu sonsuzluğa uğurladık. Hocamız hayatının son günlerinde, bir ömrün hayali olan İzmir Şehir Tiyatrosu'nu vücuda erdirmeye çalışmalarına yoğun emek verdi ve sahnedeki ilk alkış onun içindi...

Hülya Nutku...

Tiyatro, Türkiye, Öğrenciler, Dostlar...

İzmir’de sanatla, tiyatroyla ilgili biriyse Hülya Nutku’yu mutlaka tanırınız. Oyun öncesi fuayede çevresini saran öğrencileri, dostları ile neşeli sohbetini duymuşsunuzdur. Belki hiç tanışmadınız, ama yine de bu eğlenceli topluluğun yakınında olup konuşmalara katılmak istediniz. Belki göz göze geldiniz Hülya Hocayla, yakında durduğunuzda konuşulanlara kulak misafiri oldunuz. Tiyatroyla ilgili, tiyatro için sevinen, tiyatro için kaygılanan, meraklanan cümleler duydunuz. Tam duyduğunuz gibi, tiyatroyu merkez edinmiş, kalbi ülkesi için çarpan, öğrencilerle dostlarla çevrelenmiş bir hayat... Hülya Nutku 1970-74 yılları arasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü’nde ülkemizdeki tiyatro akademisinin en heyecanlı ve verimli yıllarında lisans eğitimini tamamladı. Metin And, Sevda Şener, Melahat Özgü, Özdemir Nutku gibi Türkiye’de tiyatro akademisinin yıldız takımının yıldız öğrencisi oldu.

Türk Tiyatrosunun Altın Yılları olarak tanımlanan 1960’lı yılların etkisi hem oyun yazarlığında hem tiyatro yaşantısında sürüyordu. Eğitiminin ilk iki yılını siyasi hareketliliğin, sokak eylemlerinin fırtınasında, son iki yılını ise 12 Mart’ın gölgesinde yaşadı. Bu atmosferdeki okul yıllarından söz etmeyi değil, demokrasiyi güçlendiren bir sanat ortamını anlatmayı tercih etti. Ölümünün, çatışmaların yıkıcı etkisini değil, aydın bir ülkenin güvenli atmosferini anlattı. Oyunculuk, rejisi asistanlığı ve dramaturgluk yaptı, pek çok oyun yönetti. Sayısız öğrenci yetiştirdi, öğrencileriyle hem arkadaş hem meslektaş oldu. Başsıkışan, içi bunalan, kitap arayan, hocasının sesini duymak isteyen öğrencileri sayesinde telefonu hiç susmadı. Oyun yazarlığı, dramaturgi, oyun metinleri üzerine olan kitapları yanında biyografi dalında Kültür Bakanlığı büyük ödülü alan Orhan Asena üzerine yazdığı kitabı son derece değerlidir. 1976’da Ege Üniversitesi’nde kurulan, daha sonra Dokuz Eylül Üniversitesi’ne

aktarılan Güzel Sanatlar Fakültesi Tiyatro Bölümü’nün gelişiminde, etkinliklerinde, her aşamasında büyük emeği vardır. 2018’de emekli oluncaya kadar 42 yıl oyun yazarlığı, dramaturgi, oyun incelemesi derslerinin efsanevi hocası olarak tanınan Prof. Dr. Hülya Nutku, fakültesini üniversite senatosunda da temsil etmiştir. Hepimizin hayatındaki önemi, rolü, değeri tartışılmaz. Disiplinli ve tutkulu bir öğrenci olarak tanınmıştı, hocalığında da oyun metinlerine, yeni konulara yeni türlere büyük bir heyecanla, tutkuyla yaklaştı. Okuyup unuttuğu bir oyun, tanışıp hatırlamadığı kimse olmadı. Olağanüstü hafızasını, birikimini, organizasyon becerisini emeklilik yıllarında yepyeni bir oluşuma, daha önce pek çok kez niyetlenilmiş, temelleri atılmış ama bir türlü sürdürülememiş İzmir Şehir Tiyatrosu’nun kuruluşuna yöneltti. Çok sevdiği kentinin bir şehir tiyatrosuna kavuşmasını istiyordu çünkü her açılan sahnenin aydınlığa açıldığının farkındaydı. Sevgili eşi, değerli hocası Özdemir Nutku ile kurdukları bir hayaldi bu. Yurt içi ve yurt dışında katıldığı festivaller, izlediği oyunlar, konuştuğu yazarlar, yazdığı konular, anlattığı dersler, tüm birikimini İzmir Şehir Tiyatrosu’na aktarmaya hazırdı. Yapacak çok işi, okuyacak izleyecek çok oyunu vardı. Eminim pek çok şey yapmak, Türk Tiyatrosu’na yeni oyunlar, prodüksiyonlar kazandırmak istiyordu. Bu isteklerin, 1 Ekim 2021’de Yücel Erten rejisiyle Azizname ile prömiyer yapan İzmir Şehir Tiyatrosu tarafından gerçekleştirileceğine güveniyorum. Demokrasiye, ülkesine, sanatın ve tiyatronun dünyayı daha iyi bir yer yapacağına inanan

bir hocanın ışığını taşımak hepimizin sorumluluğudur. Hülya Nutku insanların, kurumların hayatından kolayca ayrılabilecek biri değildir. Katıldığı ve düzenlediği festivallerden, kuruluşunda önemli rol oynadığı kurumlardan, aldığı ödüllerden ve daha pek çok şeyden sayfalarca, günlerce söz edebiliriz, söz edeceğiz,

anlatmaya devam edeceğiz. Bıraktığı iz hem bizlerin, öğrencileri ve meslektaşlarının, Türk Tiyatrosu’nun, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü’nün ve İzmir Şehir Tiyatrosu’nun hücrelerinde yaşamaya devam edecek.

İzmir sanat hayatında önemli bir yer edinen Barış Çocuk Orkestrası, Konak Belediyesi ile daha da ivme almaya hazırlanıyor. Belediyemiz ile orkestrayı koruyan ve gözeten dernek arasında işbirliği protokolü imzalandı.

Notalarda Barış Var

Konak Belediyesi, kültür ve sanat alanında attığı adımlara bir yenisini daha ekledi. Konak Belediye Başkanı Abdül Batur ile Barış Çocuk Orkestrası Koruma ve Geliştirme Derneği Başkanı Gülfem Perçin, dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukların müzik eğitimi konularını içeren işbirliği protokolüne imza attı. Müzik ve müzik eğitimi konularında işbirliği yapmak üzere yapılan protokolün çok güzel bir adım olduğunu belirten Başkan Batur, “Bu hepimizi heyecandıran bir proje” dedi. Barış Çocuk Orkestrası’nın dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukların müzikle yetiştirilmesi için giriştiği çabanın çok değerli olduğunu vurgulayan Başkan Batur, Konak Belediyesi ile Barış Çocuk Orkestrası arasında imzalanan protokol ile bundan sonraki süreci en iyi şekilde götüreceklerini söyledi. Batur, “Bir model alınarak dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukların müzikle yetiştirilmesi için yapılan çalışmanın çok değerli olduğunu düşünüyorum. Bu çalışmadan ve bütünleşmeden sonra yeni bir heyecanla yola çıkıyoruz. Bu yeni heyecanla biz Konak Belediyesi olarak üzerimize düşen ne varsa yapmaya hazırız. Geçmişte yapılanın iki kat fazlasını

yapmamız lazım. Onun için elimizden gelen her şeyi yapacağız” dedi. Güzelliğin çocuklarla geleceğini vurgulayan Başkan Batur, “Güzellik sanatla olacak, güzellik müzikle olacak, güzellik çocuklarla olacak, bu güzelliği sağlamak bizim en önemli görevimizdir. Çocuklarla, gençlerle ülkemiz belli bir noktaya gelecek, onlara çok güveniyoruz. Bir Z Kuşağı var şimdi, herkes diyor ki, bilgisayarın başından kalkmıyor gençler. Öyle değil, bizden çok daha ilgili noktadalar. Ülkenin kalkınması, ülkenin belli bir noktaya gelmesi çalışmalarını şimdiden yürüten bir nesil geliyor” diye konuştu.

Barış Çocuk Orkestrasının çok kapsamlı bir proje olduğunu belirten Barış Çocuk Orkestrası Koruma ve Geliştirme Derneği Başkanı Gülfem Perçin de, “Sadece bir müzik eğitimi değil bu yapılan. Pek çok insana dokunan bir eğitim. Ailelere, çocuklara dokunuyoruz. Onların öğretmenlerine dokunuyoruz. İşimiz iğneyle kuyu kazmak gibi diyeceğiz ama herkese dokunmak, herkesin sorununa bir çare bulmak, sonunda da nitelikli bireyler yetiştirmek ve onları topluma kazandırmak istiyoruz. Bunun aracı müzik olur, sevgi olur, ne olursa olur ama biz müziği tercih ettik. Çünkü müzik evrensel bir dil. Herkesin anladığı bir dil” yönünde görüş belirtti.

Konak Belediyesi'nin yaşamları dönüştüren projesi Konak Engelsiz Yaşam Köyü'nde eğitim alan otizmli Deniz Can, özel yetenek sınavını başarıyla geçip, Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Piyano Bölümü'ne kabul edildi.

Büyük Bir Deniz

Konak Engelsiz Yaşam Köyü'nün ilk öğrencilerinden olan ve açıldığı günden bu yana merkezde sanat atölyeleri başta olmak üzere kurslara ve eğitimlere katılan Deniz Can Ertan, Yaşar Üniversitesi'nin özel yetenek sınavını başarıyla geçerek Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümünü kazandı. Deniz Can'la gurur duyduklarını belirten Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, "Deniz Can gösterdiği başarıyla bize büyük gurur yaşattı. Bundan sonra da eminim ki Deniz Can'ımız, çok daha fazla başarıya imza atarak bize defalarca kez gurur yaşatacak. Biz her zaman onun yanındayız, her zaman destek olacağız. Hep söylediğim gibi, Engelsiz Yaşam Köyü'müz, Konak'ta beni en çok mutlu eden işimiz. Neden bu kadar mutlu olduğumuzun en önemli kanıtı, çocuklarımızın bu başarıları, hayata bu denli güzel sarılmaları ve katılmalarıdır" diye konuştu.

"HEP YANINDAYIZ"

Deniz Can'ın her zaman yanında olacaklarını belirten Başkan Batur, sözlerini şöyle sürdürdü: "Deniz Can'ın müziğe olan ilgisini ve yeteneğini biz de çok yakından biliyoruz. Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu Engelsiz Yaşam Köyü'müzü ziyaret ettiğinde, Deniz Can piyanoda İzmir Marşı'nı çalmıştı ve bizi hem gururlandırıp hem duygulandırmıştı. Her etkinliğimizde onu sahnede izlemek, dinlemek bizi mutlu ediyor. En önemlisi Deniz Can'ın mutlu olduğunu görmek. İnanıyorum ki Deniz ileride adından söz ettiren bir sanatçı olacak. Bundan sonra da Deniz Can'ın elini hiç bırakmayacağız, her zaman ona desteğiz. Aynı şekilde Konak Engelsiz Yaşam Köyü'müzdeki bütün çocuklarımızın yanındayız."

BÜYÜK MUTLULUK

Deniz Can'ın başarısıyla en büyük mutluluk ve gururu yaşayan annesi Rana Özcan da oğlunun yaşam ve müzik hedeflerinin belirlenmesinde Engelsiz Yaşam Köyü'nün çok etkili olduğunu söyleyerek, "Oğlum Deniz Can'ın yaşamdaki hedeflerinin ve müzik hedefinin belirlenmesinde EBKOV ve Konak Engelsiz Yaşam Köyü'nün çok faydası oldu. Deniz Can'ın gelişiminde, bu başarıyı kazanmasında emeği geçen tüm öğretmenlere, tüm eğitimcilere, vakfımıza, Konak Belediyesi'ne, teşekkür ediyorum. Onların emeği olmasaydı bu noktaya gelemezdik" dedi.

ŞİMDİ ÜNİVERSİTELİ

Müziğe olan yeteneği küçük yaşlarında dikkat çeken Deniz Can, Konak Engelsiz Yaşam Köyü'nde de müzik atölyesinde çalışmalarına devam etti. Annesi Rana Özcan'ın farkındalığı ve büyük emeğiyle müziğe ve sanata yönelen Deniz Can, çocukluğundan itibaren piyano dersleri almaya başladı.

Eğitmenlerinin de büyük övgüyle söz ettiği Deniz Can, Konak Engelsiz Yaşam Köyü hizmete girer girmez kampüsün ilk öğrencilerinden oldu. Burada müziğe olan ilgi ve yeteneğinden ötürü müzik atölyesinde çalışmalarını sürdürdü. Deniz Can, Konak Göztepe Mesleki ve Teknik Anadolu

Lisesi'nden mezun olduktan sonra Yaşar Üniversitesi'nin özel yetenek sınavına girdi. Sınavı başarıyla geçen Deniz Can, Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü'nü kazandı. Artık üniversiteli olan Deniz Can, Konak Engelsiz Yaşam Köyü'ndeki çalışmalarına da devam edecek.

Tepecik Sempti'nde doğup büyüyen ve ilk sahnesini 10 yaşında alan Hamdi Akatay, perküsyonu ile dünyayı çınlattı! Müzik yaşamında 40 yılı ardında bırakan sanatçı, şimdilerde İzmir'de ve yetenekli gençleri eğitiyor.

9/8'lik Heyecan

Berlin Filarmoni, Royal Filarmoni, Katar Filarmoni ile birlikte sahne aldı. Çok sayıda uluslararası müzik festivalinde sanatını icra etti. Dünyanın en önemli müzisyenleriyle ortak çalışmalarda bulundu. Müzeyyan Senar, Safiye Ayla, Zeki Müren, Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Orhan Gencebay, Neşet Ertaş gibi unutulmaz isimlerle birliktir ya sahne aldı ya da albüm çalışmalarına perküsyonu eşliğinde katıldı. Türkiye'de Borusan Filarmoni ile birlikte çaldı. Hong Kong Sufi Caz, Milano Rocella Caz, Berlin Etno Caz, Paris Etno Caz, Londra Etno Müzik, İspanya Etno Müzik, Norveç Sufi Müzik, Moskova Etno Müzik Festivalleri'nde yer aldı. Mısır, Lübnan, Tunus, Cezayir, Brezilya'da perküsyonuna ritim kattı. Ancak bir tanesi var ki kendisi için en önemlisi. Ona sorsanız, anılan bu tüm büyük müzik dehalarından daha fazla heyecan duyduğu orkestra, doğup büyüdüğü mahallesinin çocuklarından oluşturduğu, "Hamdi Akatay

Tepecik Filarmoni Orkestrası". Hamdi Akatay sözünü ettiğimiz sanatçı. Ülkemizin uluslararası müzik dünyasına armağan ettiği perküsyon ustası Hamdi Akatay, Tepecik Sempti'nde geçen çocukluk ve ilk gençlik yıllarının ardından, müziğe olan yeteneğinin keşfedilmesiyle birlikte ilk olarak İstanbul'a oradan da dünyanın dört bir yanına perküsyon sanatının inceliklerini yansıtmak üzere yola çıkar. Sonrasında mahallesine geri döner ve mahallesinde, kendisi gibi dezavantajlı biçimde yetişen müziğe yetenekli gençleri biraraya toplayarak, orkestrasını kurar. İstemi hayattan aldığını, hayata katmaktır. Dünyanın tüm büyük orkestraları ile birlikte aynı sahnede, perküsyon çaldığının altını çizen Hamdi Akatay, "Her biri inanılmaz büyük mutluluk ve keyiftir. Ancak mahallemin çocuklarını toplayarak kurduğum orkestra ile birlikte çaldığımda, sahnedeki bedenimin yerinden santimlerce yükseldiğini hissediyorum. Çünkü orada, o sırada benimle birlikte, on yaşındaki, yirmi yaşındaki, otuzlarındaki Hakmi Akatay'lar var. Katman katman tüm hayatımı o sahnede görebiliyorum. Orkestradaki mahalle çocuklarımın her biri benim bu zamana kadar geçirdiğim sürecin bir yansıması gibi. İnanyorum ki orkestramızın tüm sanatçıları ileride isimlerinden tüm dünyada söz ettirecekler" diyor. Doğuştan gelen bir yetenek, müzisyen bir ailenin ferdi olma imkanı, mahallesinde hemen herkesin müziğe yatkınlığı

sayesinde konservatuvara gitmeden büyük ustalarla birlikte yetişen bir sanatçı Hamdi Akatay. Evrensel darbuka metodu olan Ritimoloji'yi ritim dünyasına kazandıran Akatay, darbuka, bendir, tef gibi enstrümanlara yeni bir kimlik kazandıran kişi olarak da biliniyor. Coğrafyamızda bilinen 88 ritmi yaptığı çalışmalar neticesinde 430'a çıkarak bu yanıyla da müzik dünyasına adını yazdırdı. Sanat yaşamında 40 yılı geride bırakan Hamdi Akatay, şimdilerde İzmir'de kendisi gibi yetenekli gençleri yetiştirmeye odaklandı.

10 YAŞINDA SAHNEDE

Şu sözlerle anlatıyor hikayesinin başlangıcını: "Babam da perküsyon çalıyordu ve onun yanında darbukalar içerisinde büyüdüm. 5 yaşında darbuka çalmaya başladım. 10 yaşına geldiğimde

ilk sahnemi Çeşme'de aldım. Babam Memduh Akatay'ın ailesi 1936 yılında İştîp'ten İzmir'e göçüyor ve Tepecik'e yerleşiyorlar. O yıldan bu yana Tepecik'te yaşayan bir ailenin ferdiyim. Neredeyse 1 asır olmuş ve o zaman dilimi benim üzerimdedir". Mahallesini, açık hava konservatuvarı olarak niteleyen Hamdi Akatay, "Kültür birike birike oluşan bir unsurdur. Zorlama ile olmaz. Ben de Tepecik kültürünü yaşıyor ve yaşıyorum. Sosyal açıdan da müzik anlamında da beslendiğim yer Tepecik'tir. Tepecik olmasaydı ben de olmazdım. Dünya genelinde sahne alan bir sanatçı olamazdım" diyor.

İEF ETKİSİ

Gelişiminde İzmir Enternasyonel Fuarı'nın (İEF) etkisinin büyük olduğunun altını çizen Hamdi Akatay, "Türkiye'nin en büyük solistleriyle orada sahne almaya başladım. İEF benim için büyük bir şansır. İEF bir dönem Türkiye'nin en büyük sahne sanatları platformuydu. Heyecanla Eylül ayının gelmesini beklerdik. 1979 yılındaki İEF'de, Ferdi Tayfur ile çaldım ilk kez ve o benim için dönüm noktası oldu. Ardından 1986 yılında İstanbul'a gittim ve benim için yeni bir kapı açılmıştı. Oradan geçtim ve uluslararası müzik dünyasının içerisinde kendime yer edindim.

NİL DEKİ BALIK DARBUKADA

Akatay'ın bir de darbuka koleksiyonu var ki içlerinde bir tanesinin eşi benzeri yok! Mısır'dan getirdiği özel bir darbuka sözünü ettiğimiz. Darbuka'nın ön kısmı, Mısır Nil Nehri'nde bulunan "Kelebiçin" adlı bir balığın derisinden yapılma. Enstürümanın gövdesi ise kırmızı topraktan yapılma. Akatay bu darbukayı şu sözlerle özetliyor: "Kelebiçin balığının derisiyle kırmızı toprak birleştiğinde ortaya harika bir sound çıkıyor. Toprağın sesi de karışıyor darbukanın sesine. Ses bir derinlik kazanıyor böylece".

SANIYENİN DİLİMLERİ

Müziği dünyanın kutuplaşmasının önündeki en büyük set olarak tanımlayan Akatay, "Müzik yakınlaştıran ve negatif düşünceyi ortadan kaldıran etkendir. Kardeşçe yaşamının anahtarıdır bu anahtar bizlerin elinde, yeterki kullanmasını bilelim" görüşlerine yer veriyor. Perküsyonu dünyanın en zor enstürümanı olarak niteleyen Akatay, "Buna etken zaman dilimiyel uğraşmamızdır. Sahnedeyken saniyenin dilimleriyle hareket etmemiz gerekir. Parmaklarımızı,

beynimizi, kalbimizi saniyenin ondalık dilimlerine göre aktif ve değişken kılıyoruz. Bu da çok zor bir uğraştır. Perküsyon düm-tek ile olacak bir iş değildir. Doku, ritim, aranje; bunlar büyük meselelerdir" diyor.

İLLE DE MOZART OLSUN

2012 yılında kurduğu Tepecik Filarmoni Orkestrası bünyesinde mahallesinden 80 gence zemin oluşturduğuna dikkat çekten Akatay, "Şimdi bu çocuklarımızdan bir kısmı konservatuarı bitirdi. Okullarından mezun olanlar tanınmış sanatçılarla birlikte sahne alıyor ve bu da benim için tarif edilmez bir mutluluktur" diyor. Tepecik Filarmoni Orkestrası ile birlikte hazırladıkları "İlle de Mozart Olsun" projesinin hala dillerde olduğunun da altını çizen Akatay, "Mozart'ın notalarını perküsyon eşliğinde, kendi özgün müziğimizle yorumladık ve müzik eleştirmenlerinden büyük beğeni aldık. Bu çalışmamızla doğu ile batı arasında bir köprü kurduk. İddia ediyorum Mozart günümüzde yaşasaydı, Tepecik Filarmoni Orkestrası'nı yönetmek isterdi. Çünkü o da eserlerinin 400 yıldan bu yana aynı biçimde çalınıyor olmasından sıkılırdı. Mozart bizimle birlikte sahne alır ve çok keyiflenirdi" yönünde görüş belirtiyor.

TEPECİKLİ MOZART!

Akatay büyük beğeni toplayan İlle de Mozart Olsun projesinin çalışmalarına Tepecik'te başladıklarını söyleyerek, "Tarihe mutlaka not düşülmeli" dediği anekdotu da şu sözlerle aktarıyor: "Provalarımızı mahallemizin kahvehanesinde yapıyorduk. Her seferinde mahallelinin ilgisi ve katılımı daha da arttı. Wolfgang Amedeus Mozart birden mahallemizin fahri hemşehrisi oldu. Mahallemizin 100 yıllık geçmişinde hep arabesk ya da Türk Müziği dinlenirken, Mozart ile birlikte klasik batı müziğine de ilgi oldu. Provalar sırasında kahvehane garsonu gelip 25. senfoniye istiyordu. Mahallemizin midyecisi gelerek, 40. senfoniye istiyordu. Bunlar unutulmaz hatıralar. Ve bu da bizlere gösterdi ki müzik evrenseldir ve kültürler arasındaki en sağlam köprüdür".

BELGESELE KONU

İzmir Tepecik'teki gençlerin, Hamdi Akatay öncülüğünde kurduğu orkestrayı anlatan bir de belgesel çekilir. Yaşar Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü öğrencilerinin "9/8 Doğmak" isimli filmi, Galler'in Swansea kentinde düzenlenen Uluslararası Copper Coast Film Festivalinde "En iyi belgesel ödülü" kazanır.

Şair Veysel Çolak: “Şiir, şiirde imge düşü gördürür!”

Düşler...

Bir şairle uzun yol yolculuğu ayrıcalıktır. Buna olanak yoksa orman içi, deniz kıyısı, kırların yeşillikleri arasında ya da tozlu, hatta çamurlu tarla yollarında yürümek de ayrıcalıktır. Şairlere verdiğim değerın göstergesi olarak bir yerlere zamanında, vapurların son seferlerinin yolcularının şairler olması gerektiğine ilişkin bir tümce yazmışlığım vardır. Vapurların son seferleri şairin şiiriyle baş başa olduğu seferlerdir çünkü ve kaptanlar ellerini şapkalarının siperliklerine götürerek selamlarlar son yolcularını. Veysel Çolak gözde şairlerimdir. Savımı daha ileri taşısam iyi olacak, yaşayan günümüz en iyi şairlerindedir. Veysel'e, şairliğinin hakkını teslim etmek adına, salt adıyla seslenmekle yetinmem, “Veysel Şairim” derim. Veysel Şairimin dizelerini okurken imgeleri hep iri bir dalga gibi gelir, bodoslama üzerimden geçer gider. Dolayısıyla hemen alt dizeye geçmez, geçemez o dizeyi sıcağı sıcağına bir kez daha okurum. Örnek mi, buyurun birlikte okuyalım:
“Sende bir sapan kaldı / bende kuş sürüleri. / Görmek için geleceksin kanın aktığı yere / unutacaksın üç kurşun sesıyla doğduğün günü / ben cehennem diye yaşadım senin aşk sandığı.” YITİK ŞİİRLER XVIII.
“Seni sevmek ne kadar benziyor kavga etmeye.” YITİK ŞİİRLER XXIII.
“Bak. Bu beyaz karanfil senin akşamın olsun / Hohlayıp onunla

silersin kalbini” YARA İÇİNDE YARA Veysel Şairimin iyi şairliği denli öne çıkan diğer özelliği şairliğe kafa yoranların yollarını aydınlatan bilgileri içtenlikle paylaşıyor olmasıdır. Bu konuda yıllardır yaşadığı Karşıyaka'da, gerçekleştirdiği atölye çalışmaları, inceleme - eleştiri - deneme kitaplarının varlığı, hazırladığı yıllıklar önemlidir. 1974 yılından başlayarak aldığı ödüller, TÜYAP Kitap Fuarı Konuk Yazarlık payesi Veysel Şairimi taçlandıran önemli kilometre taşlarıdır. Bu bağlamda Mehmed Kemal'in söylediği “Şairler Dövüşür” ve Ahmet Erhan'ın söylediği, “Şair Olmak Zarar Ömüre”nin ışığında Veysel Şairim ile kısa bir söyleşi yaptık:

- Sevgili Veysel Şairim, ustalardan senin şairliğini onaylayan adların listesini yapar mısın öncelikle? Ben listeleme yapmadım. Yapmam da. Elbette yazdığım şiirlerle, şairliğimle ilgilenenler oldu. Yoksa bugüne kadar gelemezdim sanırım. Şiir sanatını geliştiren tüm iyi şairlerden çok şey öğrendim. Öğrendiklerimi de dibine kadar kullandım. Onlardan öğrendiklerime eklediğim yeni şiir bilgileri de oldu. Böyle olması için de çok çalıştım. Hemen aklıma gelenleri söyleyeyim: Cemal Süreya, Şükran Kurdakul, İlhan Berk, Arif Damar, Behçet Necatigil, Attilâ İlhan, Eray Canberk, İsmail mert Başat, Mehmet H. Doğan...

- Şiir senin için ne ifade ediyor? Ne kötü soru! Herkes gibi “Şiir benim için yaşam biçimidir.” demem, demeyeceğim. Cemal Süreya'dan apartılan bu sözün gelişi güzel kullanılması da canımı çok sıkıyor. Neyse... Şiir benim için insanî ilişkilerin çarpıştırılmasıdır. Kendine, kendi yaşamına, özgürlüğüne, demokrasisine, ekonomik haklarına sahip çıkmayan insanı yeniden yaratmak içindir şiir. Duyguları onarır, öfkeyi geliştirir, eylemsiz insanı eylemli kılar. Bireyin kendi tragedyasına dönmesini sağlar.

- Şiirlerinde her zaman bol imge yer alır. İmge varsılığını neye borçlusun? Bu soruya yanıt vermek ve anlaşılır olmak çok zor. Şu kadarını söyleyeyim: İnsanlar büyük bir kolaylıkla, daha önce ortaya koyulan sanları alıp gelişigüzel kullanıyor. Onlardan biri İkinci Yeni şiir

anlayışının dayattığı “Şiir kelimelerle yazılır” sözüdür. Doğru, akla da çok uygun, “Şiir kelimelerle yazılır”. Eğer böyle bakarsanız anlatımcı, betimleyici bir şiir yazar, imgeden uzaklaşırsınız. Ben ise şiirin, imgenin düş gördürmesinden yanayım. Bu nedenle kelimelerden değil, kavramlardan yola çıkıyorum. Zihnimde kavramlaştırdığım bir iletiyi sözcüklere yüklüyorum. Bu da ister istemez imgeyi işleyişe sokuyor. Olanı değil, olması gerekeni anlatmanın biricik olanağı da budur. Bu da imgelerle düşünmeyi gerektirir. Böyle çalışınca da yazılan şiirler imgelerle yüklü oluyor.

- Yaşamında şiire yer verenlerle vermeyenleri tanımla, diyeceğim ama ikinciler değmez: içimizi karatmayalım. Yaşamında şiire yer verenlerin varsılıklarından söz eder misin? Bir şairden öğrendiklerinizle yetinirseniz, zaman ol şairin bir türevi olur çıkarsınız. Şiirleriniz de parodi olmanın ötesine geçemez. Bunu çok erken fark ettim. Fark edinci de dünyada yazılan ilk şiirden son şiire kadar bütün şiirlerin içirdiği şiir bilgilerini edindim. Tasarladığım şiiri, kurmaya çalıştığım şiiri yazmak için kullandım o bilgileri. Kendimden katabildiğim kadar yeni öğeler de kattım. Benim şiirim bütün şairlerin getirdiği olanakları içerir. Ben de kendi izimi bırakırım o şiire. Benden sonra gelene kolay gelsin. İsim vermedim. Vermeye kalksam yüzlerce isim sıralamam gerekir.

- Müzik, resim, fotoğraf, karikatür vb sanatlar şairin yaşamında ne

ölçüde yer alır? Ne yaptığını bilen bir şair, müziğe, resme, fotoğrafa, karikatüre, heykele, sinemaya uzak duramaz. Çünkü bu sanat disiplinlerin şiirle, dil bakımından, aynı mantıkla kurgulanır. Şiirin, müzik değeri olan bir sesi olmalıdır. Bu da müzik sanatından öğrenilir. Sinemada görüntüler kurgulanır, şiirde sözcükler. Zaten sinema dilini şiirden almıştır. Sözü uzatmayayım. Sözü geçen sanat disipliniyle üretilen yapıtları, şair iyi bir şiiri okur gibi okumalı. Onlardan öğrenecekleri kendi şiirine, kendi şiir diline büyük zenginlikler katacaktır. Ne yazık ki Türkiye'de anlaşılmaş değil.

- Bana, 2 Temmuz 2020 tarihinde imzaladığın, “Yara İçinde Yara -Toplu Şiirler-“ kitabında aynen şöyle yazmıştın: “Sevgili Kardeş, Şiire inanmak gerek. Bu yüzden inanmak gerek ölümsüzlüğe”. İnsan, varlığını borçlu olduğu çok şeyi tüketti, tüketmeyi hızla sürdürüyor. Şiiri de tüketir mi

sence? Başka bir biçimde sorayım; bir gün şiir yaşamımızdan çıkar gider mi? Evrende hiçbir şey yok olmaz, tüketilemez. İnsan yaşamı ilişkiler üzerine kuruludur. Uzlaşır ve uzlaşmaz ilişkiler, içerik değiştirerek varlığını bugüne kadar sürdürdü, bundan sonra da sürdürecektir. Çelişki varsa şiir de var olacaktır. Bugün bilinen şiir biçimleri, teknikleri terk edilebilir. Olabildiğince özgür olan şair bugünün şiirlerine hiç benzemeyen metinler yazarak şiir diye ortaya koyabilir. Böyle olunca yazılacak şiirin terk edildiğini söyleyebiliriz ama tüketildiğini söyleyemeyiz. Çünkü şiir bir başka biçimiyle varlığını sürdürecektir. İnsan var olduğu sürece, bir biçimiyle şiir de, sanat da var olacaktır. Şiirin, genel olarak sanatın tükenmesi için insanın doğayla olan ilişkileri, üretim ilişkilerinin belirlediği toplumsal uzlaşmaz ilişkilerin tükenmesi gerektir. Bu da mümkün değil. Şiir tükenmez. Sanat tükenmez!

Yaşar Üniversitesi Elektrik - Elektronik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Özhan Ünverdi'nin, 2003 yılında İngiltere'de doktora öğrencisiyken okula daha ucuza gidip gelebilmek için aldığı mopetle başlayan motosiklet yolculuğu, kısa sürede bir tutkuya dönüştü ve geldiği noktada, motosikletiyle Gobi Çölünden Sahra Çölüne, Sibiry'a'dan Norveç'e, Fas'tan Kırgızistan'a kadar 4 kıta, 43 ülke gezip 160 bin kilometre yol katetti.

Ben Bir Küçük Cezveyim Köşe Bucak Gezmeyim

Uzak doğu bölgesinde, 7 bin metre yükseklikteki dağların arasında, şaman törenlerine tanık oldu...

Rakımın çok yüksek olduğu yerlerde, "20 dakikadan fazla kalmayın" tebelaları arasından geçti...

İran halkının mitolojisine hayran kaldı...

Pakistan'a girdiğinde, yoksulluk ve geri kalmışlığı gördüğünde, zaman makinasına girmiş ve yüzlerce yıl geriye gelmiş hissindeydi...

Hindistan'da ölü yakma törenlerine katıldı...

Motorsikletiyle 4 kıtada, 43 ülke gezen ve 160 bin kilometre yol yapan Yaşar Üniversitesi Elektrik - Elektronik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Özhan Ünverdi'nin, dünya haritasının önünden geçtiğinde ya da dünya küresine denk geldiğinde heyecanı diğer insanlara göre daha bir başka. Çünkü o; gezegene farklı bir gözle bakıyor. Daha nereyi keşfedebilirim? Daha neredeki hayatlara dokunabilirim? Daha nelere tanık olabilirim? Diye diye yaşıyor gezegendeki zamanını. Tüm bunların yanında bir de akademisyen kimliği var. Binlerce kilometreyi dolaştıktan sonra geldiği noktada hayata şöyle bakıyor:

"Mutlak doğru diye bir şey yok ve doğru insandan insana değişir. Çok dolaşınca ve çok farklı hayatlara tanık olunca, dünyadaki değerlerinizi anlıyorsunuz ki o da dünyanın büyüklüğü ve muhteşemliği karşısında, hiç bir şeysiniz. Ve bir insan ömrünün dünyayı geze geze bitiremeyeceğini anladım".

Dr. Ünverdi, dolaştığı yerlerde tanıştığı insanlarla iletişim halinde olduğunu ve motoruyla yollarda olma halinin, dünya vatandaşı olma çabası içerdiğini aktarıyor. İnsanlık bir diye bir dilin olduğunu ve insanların bu dili konuşmayı öğrendiğinde, birbirine saldırmadan yaşayabileceğine inancının arttığını aktaran Dr. Ünverdi, "Yolculuğun kendisi önemli ve insan hikayelerine tanık olmak, benim için çok çok önemli" diyor. Gezegende aldığı yollar neticesinde Rusya ve Altay bölgesinin kendisi için unutulmaz olduğunu söyleyen Dr. Ünverdi, "Bence dünyanın Anadolu'su da o bölgedir. İnsanlar inanılmaz iyi niyetli. Neyi varsa paylaşıyor ki fazla da bir şeyleri yok. Bir ekmeği varsa hemen yarısını koparıp veriyorlar" diyor.

MOTOSİKLETLİ HOCA

Dr. Özhan Ünverdi, motosiklet tutkusunun peşinde, kimi zaman yıllık izinlerinde kimi zaman ücretsiz izin alarak "Suzi" adını verdiği motosikletiyle iki teker üstünde dünyayı dolaşıyor. Doğayla, insanlarla, yolla etkileşim halinde olmakla, "yalnız başına kalma ve yabancı olma hissini" sevmekle tutkusunun ilk temellerinin atıldığını söyleyen Dr. Ünverdi, "İngiltere Loughborough Üniversitesi Fizik Bölümünde doktora yaparken bir arkadaşımın birlikte internetten aldığımız Çin malı mopet kutuda bize geldi. Bir fizikçi ve bir makine mühendisi, motorları bir ayda monte ettik. Mopetlerimiz 110 cc idi, çok az benzin harcıyorduk. Bir süre sonra okula gidip gelmenin dışında İngiltere içinde gezmeye başladım, bundan büyük zevk aldım. Yalnız kalma, yolda olma, yol hikayesi biriktirme hissi bana hitap etti. Sosyal bir insan olduğum için

gezmeyi, yeni kültürler tanımayı seviyordum, motosiklet bu hissi geliştirdi. Yeni bir motosiklet alarak 2006'da ilk kez uluslararası bir yolculukla İngiltere'den çıkıp bütün Avrupa'yı geçerek 5 bin kilometre yolculukla Türkiye'ye geldim. Asıl amacım, o zamanlar barışın hakim olduğu Ortadoğu'yu gezmekti. Motorum arıza nedeniyle

ciddi bir sorun çıkartınca İstanbul gümrüğünde perte çıkartmak zorunda kaldım. Bir süre sonra da İngiltere'ye döndüm” diyerek ilk yolculuğunu böyle anlatıyor.

AVRUPA VE AFRİKA YOLCULUKLARI

Yrd. Doç. Dr. Ünverdi, “İngiltere'ye dönünce bir daha motosiklet alamadım. Ancak bendeki tutku azalmadı ve Türkiye'ye döner dönmez hemen bir motosiklet aldım. Çöle gitmek istiyordum. Nereye gideceğimi düşünürken

2009'da çok güzel bir doğaya sahip, oryantalist ama bir yandan Avrupai olan Fas'a gitmeye karar verdim. Avrupa'yı geçerek gittim ve Sahra Çölünde, Fas'taki şehirlerde inanılmaz güzel günler geçirdim. Türkiye'ye döndükten sonra akademik araştırmalarım için Almanya'ya ve ABD'ye gittim, ancak bu iki ülkede yoğun çalışma

nedeniyle motosiklet alamadım. Türkiye'ye dönüşte yeniden motosiklet aldım ve 2013'te üniversite arkadaşım ile birlikte İran'a gittik, 3 haftada bütün ülkeyi gezdik. 2014'te küçük bir Avrupa turu yaptık. Yunanistan, İtalya Amalfi sahillerinden oluşan harika virajlara ve keyifli bir sürüşe sahip küçük bir Avrupa turu oldu” diyor.

61 GÜNDE ORTA ASYA TURU

Dr. Ünverdi, 2015 yılında, 61 günde Orta Asya turu yaptığını da belirterek, “Yaşar Üniversitesine başladığım dönemde, daha işe başlamadan 2 ay ücretsiz izin alıp Orta Asya turu yapmak istediğimi söyledim. Tek başıma Gürcistan – Rusya – Kazakistan – Özbekistan – Tacikistan - Kırgızistan, tekrar Rusya oradan Moğolistan'a inip güney rotasını geçtim. Dönüş yolcuğuna da Rusya'nın Ulan Ude şehrinde başlayıp Güney Rusya ve Gürcistan'ı geçip yurda ulaştım. Bu gezi çok başkaydı, hiçliğin ortasında 5 gün motor sürdüm 2 çöl, 2 sıradağ ve Sibiryayı geçtim. Yokluğun çaresizlik olmadığını, insanın isteyince her şeyi elindeki imkanlarla yapabildiğini, çare bulabildiğini gördüm. Hiç uyku gelmese, hiç benzin bitmese, hiç karnum acıkmasa da motorun üzerinden inmeden sürsem dediğim zamanlar oldu. Tacikistan'da Pamir'i geçerken 4 bin 650 metreye tırmanırken Kazakistan'da Hazar Denzinin etrafında dolaşırken eksi 32 metre irtifada sürdüm. Sibiryaya Tayga ormanları Altay Bölgesi beni çok etkiledi, sonsuz akan bir nehirden su alıp çay yapmak, yüzümü nehirde yıkamak inanılmaz bir duyguydu. Çok güzel insanlar tanıdım, hayat boyu unutulmayacak hikayeler biriktirdim. Orada tanıştığım birçok farklı milletten arkadaşım

daha sonra Türkiye'ye geldi” görüşlerine yer veriyor.

KÜÇÜK BİR TEBESSÜM TÜM KAPILARI AÇIYOR

Yolda olmanın insana çok şey öğrettiğini söyleyen Dr. Ünverdi, en çok aklında kalanları, kendinde en çok iz bırakanları da şu sözlerle anlatıyor: “Yalnızca bir kez Moğolistan'da çölde takla attım. Bu da kendi hatamdan kaynaklanan bir kazaydı, küçük sıyrıklarla atlattım. Ancak aldığım eğitim, kurallara uymam, doğru kıyafet ve donanım, yoldaki başkaları kaynaklı olası tehlikelere karşı öngörülü olabilmek kazaların önüne geçiyor. Dil problemlerini ise batıda İngilizce, Asya'da ise çeviri programları vasıtasıyla aşmaya çalışıyoruz. Gideceğim yerlerin ana dilindeki temel cümlelerini öğrenmeye çalışıyorum. Onların dilinde birkaç kelime öğrenip konuşunca daha fazla yardımcı oluyorlar. Biriyle iletişim kurarken kaskınızı çıkartırken küçük bir tebessümle konuşmaya başlamak her şeyi bir anda çözüyor. Bugüne kadar nereye gittiysem hep misafirperverlik gördüm, özellikle de motosiklet kullananlar yardımcı olmaya çalıştı. Bunları sanılanın aksine çok parayla da yapmadım, para biriktirerek, lüks yaşam yerine kamp yaparak, yemeğimi kendim pişirerek, minimum gider minimum harcama ile bu kadar ülkeyi görme şansım oldu”.

Günün ilk ışıklarıyla birlikte yukarı doğru kalkan, şangırtılı kepenk sesleriyle başlar canlılık. Oradan alışveriş yapmak, İzmir’de bir ritüeldir. Orası, Havra Sokağı’dır.

Cümbüşlük Sokağı

Hangi yönden yönelmeli oraya! Deniz tarafı? İkiçeşmelik? Hicaronü? Ara sokaklar? Beyler Sokak? Hangi yönden gidilecek olursa olsun karşılaşılabilecek olan bir şenlik alanıdır. Lokantalar, sebiller, kafeler, ibadethaneler, rengarenk esnaf dükkanları, cumbalı mekanlar, kafeler, kimi telaşa bazısı sükuta atılan adımlar... Tüm bunların arasından geze dolaşa bir merkeze varılır. Cezbedici bir alışveriş yeridir burası. Adı: Havra Sokak. Uzun mu uzun boylu tezgahların yan yana sıralandığı, dükkanların konumlandığı bu sokağın güzergahına da ayrı ayrı sokaklar açılır. Her biri nice yaşanmışlığın tanığı ve bir kent kimliğinin yapı taşı olan nice sokak! İzmir’in tarihsel süreci içerisinde Yahudiler’inin bir dönem yoğunlukla yaşadığı Kemeraltı’ndaki havralar bölgesidir sözünü ettiğimiz mekan. İzmir’de, 16. yüzyıla kadar bir kaç yüz ile ifade edilebilen Yahudi nüfusu bu tarihten itibaren göç dalgasıyla artar. Tarihsel kayıtlar 1620’li yıllarla birlikte şehirdeki Yahudi nüfusunun 10 bine ulaştığını aktarır. İspanya ve Portekiz’den İzmir’e gelen Yahudi gruplarının her biri kendi havralarını inşa eder. Bu yoğunluk Kemeraltı

bölgesinde görülür ve dünyanın hemen hiçbir yerinde olmadığı şekliyle yan yana, sırt sırta inşa edilen çok sayıda havra ortaya çıkar. Günümüzde çoğu artık ayakta olmayan, mevcutların da İzmir’in kültürel değeri olarak kabul edildiği havralardan adını alan Havra Sokağı’nın şimdi tam zamanı. Tam zamanı çünkü mevsiminde balığı, rokayı, maydonozu fileye katıp, esnaf ile çevredeki eş dost ile söyleşip, akşam üzeri evin yolunun tutulacağı en uygun adres orasıdır. Çoluk çocuk da gidildiği olur başına arşınlandığı da... Düğün, dernek zamanıdır, alışveriş yapmak hasıl olur, adres orasıdır. Orasıdır, çünkü giden en iyi şekilde ağırlandı. Bolluğun bereketin yeri Havra Sokak ziyaret edilmeyecek, misafirlere şehrin en özgün mutfağı kurulmayacak da ne edilecektir! Üzerine roman yazılan, öyküler kaleme alınan, sinema yönetmenlerinin kısa filmlerine dekor olan, fotoğraf sanatçılarının deklanşör seslerini yankıladıkları ve bir alışveriş mekanı olmasının çok ötesinde özellik ve anlam taşıyan Havra Sokağı, şehre gelen yerli ya da yabancı turistlerin de ilgi odağında.

GÜZEL BİR GÜNE

Güzel bir günün başlangıç adresi olarak da nitelenir Havra Sokağı. Rengarenk sebze, meyve tezahlarının başında duran içten esnafın davetkar sesleri eşliğinde atılan adımlar küçük olur burada! Hızlı adımlara ve telaşa aman vermeyecek bir cazibesi var çünkü sokağın. Gezenin hemen her dükkanın başında durup, albenisi yüksek tezgahlara odaklanmadığı yoktur. Çarşının sesleri farklı bir efekt yapar bu sırada... Ara sokaklardan boyuna akan insanlar bir anda kalabalığın artmasına vesiledir. Çünkü giren kolay beri çıkamadığı bu sokağa insanlar eklenirken, eklenir. Aslında sokağa da değil daha fazlasıyla İzmir'in kültürel bir motifine eşlik etme halidir bu yaşanan.

2400 YILDIR

İkiçeşmelik'i Kemeraltı'na bağlar ki burada yaşam 2 bin 400 yıldır kesintisiz biçimde akıyor. Şehrin antik dönem yerleşimi Agora hemen yanı başında duruyor. İzmir'in antik dönemdeki çarşısı ile günümüzün çarşısının dip dibe olması, şans perilerinin bir lütfu gibi. Antik Agora döneminden sonra gelen medeniyetler de aynı bölgede kurmuşlar çarşılarını. Sonradan gelen yıkmamış, dökmemiş ve aynı bölgede kurar olmuş tezgahını, dükkanını. Geçmiş çok öncelere dayanınca, kültürel aktarım da zenginleşe zenginleşe devam ediyor. Ticaretin kalbinin attığı, sanatın yoğun yaşandığı, felsefenin yapıldığı, anıtların, sunakların, heykellerin yer aldığı geçmişin Agorası'nın günümüzdeki yansımasında benzer figürler Kemeraltı'nda karşımıza çıkıyor. Havra Sokağı günümüzde

Kemeraltı'nın merkezinde ve çarşıyla bütünleşmiş yapısıyla bölgede kendisini günden güne daha fazla gösteren sanat merkezleri, incelikli sohbetlerin yapıldığı

RESSAM FIRÇASINDAN

Bir ressamdan rica edilse, "Canlı mı canlı, renkli mi renkli bir sokak tasvirinde bulunabilir misin" diye, ancak Havra Sokağı kadar çizebilirdi. Mevsimin her türlü sebzesi ve meyvesi tüm albenisiyel tezgahlarda baştan çıkarmak için duruyor gibidir. Yemyeşil marullar, kırmızısıyla beyasıyla soğanlar, sarmaşık gibi dükkanların önüne asılı duran kırmızı biberler, mor mor patlıcanlar, sarıdan turuncuya limanlar, mandalinalar ve pembeye çalan balıklar... Evet özellikle balıklar! Bazı esnaf aile işletmesi ve aile üyelerinin bir bölümü tekneleriyle denize açılıyor, denizin verdikleri de Havra Sokak üzerindeki dükkanda satışa sunuluyor. Böyle olunca balığın en tazesini ve olta ile

tutulduğundan en lezzetlisini de burada bulmak olası kılınıyor.

TARIK DURSUN K.'DAN...

İzmir'in ülkemize armağan ettiği ve yazdığı öyküler ile anı, deneme türü kitaplarıyla şehrimiz kültürünü anlatan Tarık Dursun K.'nin çocukluğu ve ilk gençliği bu çevrede geçiyor. Ünlü yazar yetişkinlik döneminde de İkiçeşmelik ve Kemeraltı çevresinden kopmamış, sürekli bu bölgeye yoğunlaşmıştı. Havra Sokağı üzerine yazdığı şu satırlarıyla Tarık Dursun K.'ya kulak verelim:

"Ne yazık ki, İzmir'deki bütün sokaklar Havra Sokağı'nda son buluyordu. Sakıp Bey'in hanıan az biraz kala sola nazır o ara sokaktaki Yasef Usta'nın meyhanesinde yani... Bu İkiçeşmelik'e bir başka yoldan da gidebilirsiniz; Havra Sokağı aracılığıyla yani. Havra Sokağı bir cümbüşlük sokağıdır. Bir insanlar kumkumasıdır. Her şey satılır, ne ararsanız yeni ve tazedir.

Balıkların kulakları kıpkırmızıdır, biberler yeşil ve su gibi, domatlar (domatez değil domat) kaldırım taşına benzemiştir. Benim çocukluğum ve ilk gençlik yıllarım burada, bu İkiçeşmelik'te geçti. Komşularımız genelde Yahudi aileleriydi. İzmir yerlilerinin pek sevdiği "sakız ev" diye andıkları, iki katlı, yazın serin, kışın da sıcak evler yerine, Yahudi komşularımız "aileevleri"nde oturmayı yeğ tutarlardı. Ne demek "aileevi"? İzmir'e özgüdür bu. İçlerinde en ünlüleri, "Rızabey Ailevi" idi. (Bugün yerinde yeller esiyor tabii,

ne yazık ki) Yoksul kendi halindeki Yahudiler bu aileevlerinde Türklerle beraber Rumeli göçmenleriyle hır gürsüz yaşayıp giderlerdi. Sonra, "büyük göç" geldi çattı; İkiçeşmelik'e ve Karataş'a. Bir anda akli almaz bir çabuklukla bu iki İzmir semti boşalır. Gece mi gitmişlerdi, biz farkına varamamıştık? Ya da gün ışıırken, biz derin uykudayken mi? Bir de baktık, evler boşalmış, insanlar gitmiş. Ne bulmuşlarsa onunla... Nereye güçleri yetmişse götürmeye, onunla... Ama bizim Havra Sokağı'nın gülü aslan Yasef Ustamız, gitmemiş kalmıştı. Yine her akşam Havra

Sokağı'ndaki meyhanesinde biz onunla, o bizimleydi. Yalnız... Şimdi hatırlıyorum; bir kırıklık, bir kırgınlık, bir hüznün, bir durgunluk gelmiş, çökmüş üstüne. Sonra o da gitti "İsrail'e".

Birisi anılarda kalan Meseret, diğeri bugüne kadar direnen ve şimdi tadilat süreci başlayan Şükran. Kemeraltı'nın iki otelidir sözünü ettiğimiz. İkisine dair anılar, içine nüfus edene, naif hayatlardan haber veriyor. Yazar İlker Ünsever'in, İzmir'in bir gününü anlattığı, "Meseret ile Şükran" adlı manzum eseri, şehrimizin yakın tarihine ışık tutuyor.

Yakup'un Sesine Yankımızdır

*Kurbağalara bakmaktan geliyorum, dedi Yakup
Bunu kendine üç kere söyledi
Onlar ki kalabalıklılar, kurbağalar
O kadar çoktular ki, doğrusu ben şaşırırım
Ben, yani Yakup, her türlü çağrılmanın olağan şekli
Daha hiç çağrılmadım
Biri olsun "Yakup!" diye seslenmedi hiç
Yakup!
Diye seslenmedi ki, dönüp arkama bakayım
Ve içimden durgun ve çürük bir suyu düşüreyim
Ceplerimdeki eskimiş kağıt parçalarını atayım
Sonra bir güzel yıkanayım da.
Ben size demedim mi.*

Evrensel şairimiz Edip Cansever'in yukarıda alıntıladığımız ve alt satırlarda aktaracağımız, "Çağrılmayan Yakup" şiirine tanıklığa davetlimizsiniz. Şehrimizin 1900'lü yılların başından bu yana hizmet veren ve kısa bir süre önce tadilat için kapatılan, "Şükran Otel" ve hemen karşısında yer alan ancak şimdilerde hatıralardaki yerini alan, "Meseret Otel"nin tanıklığıdır okuyacağınız satırlar. Avukat ve Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Görevlisi ama önce

İzmirli İlker Ünsever'in, çocukluk yıllarıyla başlayan Meseret ve Şükran Otel hatıraları, bugünlere taşındı. Ünsever ile "Meseret ile Şükran" adlı manzum öykü kitabı üzerine söyleştik. Öncelikle İlker Ünsever'in, Meseret ile Şükran insanlarına dair aktardığı şu satırları en başa not edelim isteriz: "O otellerde kalan insanlar sabun kokardı. Sabun kokabilmek onların ruhlarındaki temizliği gösterir. Parfüm bastıran bir şeydir. Parfüm kirin üstüne de

sıkılır ama sabun temizlik aracıdır ve ona bulaşan temizdir. Ve siz sabun kokuyorsanız, temizsiniz demektir". Ardından Meseret ile Şükran Otele dair şu satırları ekleyelim: Kemeraltı'na, vilayet tarafından girildiğinde, Anafartalar Caddesi üzerinde karşılıklı konumlanmış iki ote bunlar. Şükran Otel geçtiğimiz Haziran ayına kadar açıldı ve hizmet veriyordu. Şimdi tadilat için bakıma girdi ve yeniden açılacağı günü bekliyor. Ancak Meseret'in binası şu an alışveriş mağazası olarak kullanılıyor. Şükran Otel'in altında aynı adlı bir de lokantası vardı. Dönemin İzmir'inin ki, 1980'li yılların başına kadar hala açıktı, şehrin entellektüelleri, yazar-çizerleri, aydınları gelir ortalığı şenlik alanına çevirirdi. O lokantanın yeri de bir alışveriş mağazasına dönüşmüş durumda.

Meseret'te ve Şükran'da hep dar gelirli insanlar yaşardı. Evet kalırdı değil, yaşardı! O iki otel de onların eviydi. Çeşitli nedenlerle evlerinden kopmuş, uzak kalmış insanlar o mekanları yuva bellemişti. Her biri tek kişilik, iki kişilik odalarında barınırdı. Sabah olduğunda yuvalarından çıkarlar ve işi olan işine, olmayan körfeze balığa giderdi. Kemeraltı'nın tüm sokaklarını adımlayanlar olur, dostluklar geliştirilen esnaf ziyaretleri yapılırdı. Şükran Otel'de çok kısa bir süre önceye kadar bu anılanların hepsi hala yaşanıyor. 30 yıldır yaşayana da üç, beş yıllık yeni sayılabilecek sakini de oradaydı...

*"Evet, kurbağalara
bakmaktan geliyorum
Sanki böyle niye ben
oradan geliyorum
Telaşlı, aç gözülü kurbağalara
Bakmaktan
Bilmiyorum
Bilmiyorum, bilmiyorum
Ben, yani Yusuf, Yusuf
mu dedim? Hayır, Yakup
Bazen karıştırıyorum.
Bazen karıştırıyorum
ya, çok uzun bir gündü*

*Sonra bu çok uzun
günün sıcak bir günü
Kediler kırmızı alevler
halinde koşuyordu
Onlar işte hep boyuna koşuyordu
Birileri çıkıyordu ordan burdan
Hiç çıkmamak halinde ve ölgün
Birileri çıkıyordu
Geceden kalma bir
lamba yanıyordu, açık
Bir pencerenin sokağa doğru içinde
Bu uyum korkunçtur Yakup!
Yakubun olması korkunçluğudur bu*

*Dünyanın insana doğru içinde
Yakup, Yakup!
Burdayım, yani
ben.. evet, geliyorum
Lambayı söndürmesinler, geliyorum
Siz bütün lambaları yakın, evet
Ben, yani Yusuf, Yusuf
mu dedim? hayır, Yakup
Bazen karıştırıyorum".*

SANAYİLEŞME DEVRİMİ

Kurbağalara bakmaktan geliyordu Edip Cansever'in Yakup'u... Bireyi görünür kılarak onun içsel yaşantısını, kırgınlıklarını, hayallerini deşifre etmek gibi bir derdi olan "Çağrılmayan Yakup"ta, kahramanımız yer yer kendisine dışarıdan bakıyor ve anlatıcı konumuna geçerek zaman zaman da kendisinden başkası gibi söz ediyordu. Kendisini bazen Yusuf ile karıştırdığı da oldu! Topluma olduğu gibi kendisine de yabancılaşan Yakup'un, "yukupların" hikayesidir bu! Yabancılaşma kavramıyla ilgili olarak Edip Cansever dönemin edebiyat dergilerine verdiği bir söyleşide şu sözleri aktarır: "Bir şeyi ya da kimseyi başka bir şeyden ya da kimseden uzaklaştıran, başka bir şeye ya da kimseye yabancı hâle getiren eylem ya da gelişmedir". Sanayileşme devrimi sonrasında ortaya çıkan yeni iş bölümü; mekanik yaşam, ekonomik ve toplumsal yapıyı da yeniden

şekillendirdi. Değer algıları yerle bir oldu. Artık değerliliğin ölçütü sayılan yeni bir meta vardı ve onun da adı "para" idi. İnsanın kıymeti de bu değer kabulü içerisinde konumlandı. Ve bu silsile içerisinde adına modern çağ denilen süreçte insan, bir yaşam sürer oldu ama ne kadarı kendisininindi?

KURBAĞALAR!

Birisine gelse dediğin, gelsin dediğin, davet ettiğin, davet beklediğin çağrılmak vurgusu "Çağrılmayan Yakup"ta, varlığının hesaba katılmasını istemekle de eş anlamlı. Kendisini var hissedebilmesi, başkalarının ona kendisini var hissettirebilmesiyle ilintili. Oysa Yakup henüz hiç çağrılmamış! Bireysel dünyası, öyküsü karşısındakinden bir yankı bulamamış. Kurbağalar ise kalabalık, telaşlı, telaştan kimseleri görmeyen; duymayanlar. "Her türlü bir şeyler sizin olsun" diyor Yakup onlara!

Bir boy aynası satın alıp caddelerde gezdirmek; böylece herkesi kendisiyle yüzleştirmek, onlara kendi gerçeğini göstermek istiyor bir de Yakup.

MESERET İLE ŞÜKRAN'IN YUKUP'U

Edip Cansever'in "Yakup"undan farklı değil İlker Ünsever'in Meseret ile Şükran Otel'i'nde tanık olduğu ve imgelemle çoğalttığı Yakuplar'ın hikayesi. Onlar da günlük ihtiyaçlarını karşılamak; bir de, yuvasında huzur ile vakit geçirmek; bir de, aile olduğu diğer eşleştiklerine sağlık, güvenlik; bir de, yuvasının konumlandığı Kemeraltı'nı solumak; bir de, hayal kurabilmek; bir de, çağrılmak; bir de, seslerine yankı istiyor...

ADA

İlker Ünsever, "Meseret ile Şükran anlaşılması veya tadına varılması için ikinci kez okunması ya da üzerinde uzun uzadıya durulması gereken bir içeriğe sahip" diyor ve bize de şunu demek kalıyor: Çünkü oradaki insanlar derin. Ada insanıyla anakara insanı arasındaki farka ilişkin şöyle bir not düşsek tam da yeridir: Anakarada yaşayanın yüzölçümü olarak ölçeği geniş olduğundan, genişlemesi pek tabidir! Ada insanının ise hareket edeceği alan kısıtlı sayıldığından, hareketine hız istediğinden bunu derinlere doğru yapar ve o yüzden derinleşmesi pek tabiidir".

AKDENİZ OYUNLARI ETKİSİ

Edebi bir esere dönüştürdüğü imgeleminde, 1970'li yılların İzmir'ini tasvir ettiğinin altını çiziyor İlker Ünsever. 1971 yılından başlayarak 1981 yılında

İzmir'de düzenlenen Akdeniz Oyunları'na kadar geçen zaman dilimine odaklandığını ve buradan bir günü seçtiğini söyleyerek, "Akdeniz Oyunları İzmir'de düzenlendiğinde 10 yaşındaydım. Şehrimiz tarihi için çok önemli bir olaydır Akdeniz Oyunları. İzmir ilk kez o zaman TV yayınına kavuştu. Stadyumu o sayede oldu, öğrenci yurtları öylelikle inşa edildi ve daha pek çoğu o oyunlarla geldi. Ali Kocatepe, oyunların kapanışında, Alsancak Stadyumu'nda konser vermişti ve o unutulur mu" diyor.

KARANFİL KOKUSU

8 eylül 1981 günü başlıyor ve 9 eylül 1981 günü bitiyor kitaptaki hikaye. Bitiyor mu? Aslında binyıllardır süregelen ucu açık bir hikaye bu! İlker Ünsever, İzmir'deki bir günden yola çıkarak, bir değil, iki, üç, beş değil, milyonlarca hayattan haber veriyor, Meseret ile Şükran'da. Özünde iki ayrı hikaye var İlker Ünsever'in anlattıklarında. Meseret'te geçende, bir aşk yüzünden heryerden kaçan ve Meseret'e yerleşen erkek karakter ile babasını arayan ve Şükran'a yerleşen kızın etrafında akıyor örgü. Ünsever'in her iki otelinde bulunduğu bölgede yer alan ve otel sakinlerinin gittikleri lokantalara ilişkin ifade ettiği şu sözlerinin altı çizilesi: "Çorbaya kaşık sürmeden bir çorba biter mi, biter! Ekmek bana bana biter o çorba. Çorbacıdan çıktıktan sonra, ağıza atılan karanfil kokardı ağızlar. Aslında bastırılan yoksulluğun kokusuydu".

"Ve kendine bilinmeyenler yaratan Yakubum ben, iyi ya Durduğum bir gündü, diyorum, bütün ilgiler sizin olsun

Her türlü bir şeyler sizin olsun, ben artık Hep böyle istiyorum, ayıp değil ya Durduğum bir gündü, diyorum, yüzümü göğe doğurduğum Bir gündü ve yaşar gibi kaldığım bir yaşama içinde Ve yollarda ölü baykuşlar bulduğum Bir ölünün günü boyayan renginde Çürük evler bulduğum, içleri sonsuz kayalar Kayalardan dondurmalar sorduğum Ben, yani Yakup, Yakubun hiç çağrılmamış şekli Kim bilir ne diyordum (Kim bilir ne diyordu bir baykuş yaratıldığına Bir baykuş tarafından Ve bütün baykuşlar o bütün baykuşların arasında ne oluyordu Ben ne oluyordum.) Bütün iskemleler ağır ve hastalıklı Bir gidip bir geliyordum kendime aptallaşarak Bunu Yakup söyledi Dedi ki, çünkü herkes Yakubu yaşıyordu, bense Çöllerden ve kızgın güneşlerden icatlar yapıyordum Kızgın kağıtların üstüne Ve alevler halinde dünya bana dokunuyordu Ve ayakta soğuk bir bira içmiş kadar bir anlamım oluyordu bazen Oluyordu ve bir de Bir otobüse bindiğim, biletçinin

bilet bile kesmek istemediği ben Kendimi koruyordum Bunu bana Yakup söyledi Öyle bir Yakup ki bu, onca din kitaplarının sözünü bile etmediği Kimsenin sözünü bile etmediği bir Yakup Ben Bunu hep biliyorum Bunu hep biliyorum ve işte Özgürüm, cezasız duruyorum".

SABUN KOKARLARDI

"Çok temizdi o insanlar" derken bunu yürek dolusu söylüyor İlker Ünsever. İnsanların hiçbirinin birbirinden keskin çizgilerle ayrılmadığının vurgusunu yapıyor ve ekliyor: "Mahallenin en zenginiyle fakiri arasındaki fark, bir Anadolu marka otomobil kadardı.

O zengin olan da her hafta sonu, mahallesinden birilerini yanına alıp giderdi gezmeye. Çalışanla patron arasındaki ayırım keskin değildi. Yaşadıkları her günde keyif alacakları bir iş yapıyorlardı. Ama şimdiki dönemde bu yok. Şu an herkes gelecekle ilgili hayal kuruyor, plan yapıyor. Bu da genellikle erişilmez şeyler oluyor ve sonuçta mutsuzluk yaratıyor. O dönem, o insanlar orada burada bulduğu işlerde çalışıyorlardı ama geçindiği zaman keyfini çıkarıyorlardı. İtibar için asla paraya ihtiyaçları yoktu. Hakir görülen, yaptığı işe, kazandığı paraya göre olan değil de örneğin dedikodu yapan oluyordu. İnsanlar sabun kokuyordu o zamanlar. Sabun kokabilmek

onların ruhlarındaki temizliği gösterir. Parfüm bastıran bir şeydir. Parfüm kirin üstüne de sıkılır ama sabun temizlik aracıdır ve ona bulaşan temizdir. Ve siz sabun kokuyorsanız, temizsiniz demektir. Çocukken film anlatırdık birbirimize, okuduğumuz romanları anlatırdık. Hepsi görsel ifadeler içerirde anlattıklarımızın. Meseret ile Şükran'da da bunu yapmaya çalıştım. Oradaki hayata ortak etmeye çalıştım not düştüğüm kitap ile. Okuyanı, o anların içine çekmeye dair oldu çabam”.

VEYSEL ÇIKMAZI

Kemeraltı'nın hala çok güzel bir yer olduğunu ancak geçmişin Kemeraltı'sının kelimelere sığamayacak kadar müthiş bir yer olduğunu aktarıyor İlker Ünsever. Amcası'nın, Veysel Çıkmazı'ndaki meyhaneye gittiğini, kendisinin de amcasından harçlık almak için o çıkmaz sokağa uğradığını söyleyerek, “O sokakta Halikarnas Balıkcısı'nı gördüm ilk defa ve ne büyük heyecandır benim için. Cevat Şakir Kabaağaçlı, Ferit Baba'nın Meyhanesi'ne giderdi

daha çok. Hepsi Kemeraltı'ndadır bu efsane mekanların. Ben bu hayatta 17.5'lük rakı olduğunu ilk defa Veysel Çıkmazı'nda duydum. İzmir ile özdeş bir kültürdür o kavram ve o sokak. Orada Atilla İlhan'da vardı ve daha nice. Şu an Veysel Çıkmazı'nın olmaması, o insanların bu şehre bıraktıkları mirasın da olmaması demektir ki bu çok üzücü” diyor.

HÜZÜN

Meseret Oteli'nin geldiği noktada gömlek, pantolon satan bir yer olduğunu görmenin kendisini fazlasıyla hüznülendirdiğini söyleyen İlker Ünsever, “Bu konuda hüznüm geçecek gibi değil. Çok küçüktüm ve Karşıyaka'dan, Meseret'teki bir konfeksiyon atölyesinde çalışan teyzemin yanına giderdim. O gidip gelmelerimde gözlemlediğim karakterleri aktardım, ‘Meseret ile Şükran'da... Yan karakterlerin hepsi gerçektir. Şapkacı Ali Bey! Münci! Galip Reşat! Hepsi ama hepsi gerçektir. Galip Reşat, o oteli işleten kişidir. Onların hepsiyle tanıştım ve benim için ne büyük bir zenginlik. 10 yaşındaki bir çocuk kaydetmiş tüm bunları zihnine ve yaşatmış ve hala da yaşıyor” diyor. 2016 yılında İzmir Valiliği'ne bir toplantıya geldiği sırada, toplantı saatini beklerken, çocukluğunun hatıra mekanlarına doğru gezintiye çıktığını aktaran Ünsever şunları söylüyor: “Meseret'e uğradım ilk olarak ve gördüğüm karşısında yaşadığım hayal kırıklığını anlatamam. Şadırvanını göremedim çünkü üstü bir örtüyle kapatılmış, bazı eşyaların altında kalmıştı. Üst otel odaları kapalıydı. Aşağısı bir ayrı tuhaftı. İçim açıldı. Öylece ayrıldım oradan. O hayal kırıklığımı bir nebze olsun

gidermek için hemen karşısındaki Şükran Otel'e geçtim ama yine hayal kırıklığı yaşadım çünkü otel dökülüyordu. Hatıralarımdadır ki Şükran Otel'i'nin hemen altında Şükran Lokantası vardı ne müthiş bir yerdi orası... Şehrin en nezih, entellektüel, aydın insanların buluşma yeri. Artık Şükran Lokantası da sadece hatıralarda. O unutulmaz lokantanın olduğu yerde de şimdi bir alışveriş dükkanı var”.

“Kurbağalara bakmaktan geliyorum Dedi Yakup, bunu kendine üç kere söyledi Telaşlı, açgözlü kurbağalara Bakmaktan geliyorum. Ben sanki Yusuf Ve Yusuf değil Her gün bir tahtaboşta asılı duruyorum Ve durmuyorum. Ben işte Yakup Yok artık karıştırmıyorum. Taş merdivenleri ağır ağır çıktım, bunu ben böyle yaptım Eski taş merdivenleri. Yanımdan bir sürü adam Geçti ve kolayca gittiler Müzik aletleri renginde ve pırıl pırıl gittiler Yanan güneşin altında Onlar ki.. onlara benzer şeyleri ben çok gördüm Ve onlar bir zamanı

tamamladılar, öyle yaptılar Ve sordum Yakup daha başka nasıl bir Yakup olsun Ve onlar daha başka nasıl bir onlar olsunlar ki Yakup ve onlar nasıl olsunlar. İşte ben taş merdivenleri Kurbağalara bağlayan taş merdivenleri Durmadan kendimle karıştırıyordum Kimse beni tutup çıkarmıyordu Vicik vicik taşlar duyuyordum ayaklarımın altında Anlamsız, yapışkan bir yığın taşlar Yoruldum! bunu sanki biri söyledi Yakubun biri Ara katta bir pencerenin önüne ancak gelebildim Kendime bir isim düşünerek Birden ki bir isim düşünerek kendime. Hayır bu kimse değil Ancak gelebildim”

BULUŞMA VE KAVUŞMA

Şöyle bir betimleme geçiyor manzum eserin bir yerinde: “Hakimi, hekimi, hükümeti / Camisi, meyhanesi / Ne lazımsa hayatımda / Hepsi ama hepsi on adımda”. Şu sözlerle anlatıyor İlker Ünsever bu satırları: “Bu sadece İzmirde olabilir”. Önceki yıllarda Kemeraltı'nın,

İzmir'in atardamarı olduğuna vurgu yapan İlker Ünsever, "Havrası ile camisi ile ekonomisi, eğlence yerleriyle herkes Kemeraltı'nda toplanır ve yine oradan şehir geneline dağılırdı. Avukatından ayakkabacısına, doktorundan kuyumcusuna, terzisinden tatlıcısına kadar geniş bir yelpazeden insanların mekanıdır Kemeraltı. Tüm İzmirli'lerin buluşma mekanıdır orası. Aslında ben ilk olarak sadece o iki oteli yazmakla başlamıştım ama sonuçta Kemeraltı'ndan ve tüm İzmir'den haber veren bir eser çıktı ortaya" diyor.

"Aşağıda bir lunapark kımıldıyordu. Ah kurbağalara bakmam gecikecek Luna park kımıldıyordu, hem öyle değil Bu uyum korkunçtur Yakup Bir yokluğun kımıldamaya doğru içinde Ve sen ki böyle tanımlanırsan Yakup Yakuup! Bir şey ki seni çağırıyor, o şimdi ne olmalı Gene bir Yakup olmalı bu, Yakup Kurbağalara bakman gecikecek, bunu ben nasılsa söylüyorum Nasılsa ben bunu bir kere söylüyorum Güneşe kırmızı top taşıyan bir adamın tahta bacağını çok yakıyordu ki Adam içinden bağırdıkça dünya Ters yönden yaratılıyordu, diyebilirim

Bir öğle üzeriydi adamın içindeki kalp Kan kalp Kırmızı top Yakıcı dönüşümler çıkaran Belli ki susmak yaratılmamış şekliydi dünyanın Öyle değil mi Yakup Hemen hemen öyleydi, Yakup bunu söyledi İyi ki söyledi. Ara katta bir pencerenin önüne ancak gelebilirdim Şimdi bir kurtarabilsem ayaklarımı O benim ayaklarımı.. taşlardan Bir kurtarabilsem Saat on ikiyi gösteriyordu ki, ben nerdeydim Bir zamansızlığın Yakuba doğru içinde Saat on yediyi ve yirmi biri Gösteriyordu ki, ben nerdeydim Her saniyedeki ve işte her saniyedeki Ben, yani Yakubun o dağılgan şekli Nerdeydim".

BURADA

Şimdilerde İstanbul'da yaşayan bir İzmirli olarak, ait olduğu şehrin, İzmir olduğunu vurgulayan İlker Ünsever, "Bizimkisi inanılmaz bir şehir" diyerek şunları aktarıyor: "İstanbul saydam bir su ve içine damlayan her renk ile karışıyor ama İzmir öyle değil! İzmir'in öyle bir rengi var ki içine ne karışırsa karışsın rengi değişmiyor aksine o karışana bütünüyle bulaşıyor ve onu da kendi rengine dönüştürüyor. İzmir ve telaş yan yana gelemeyecek iki kavramdır çünkü tadı hızında değil de hazzındadır. Haz hayatın her alanında var ve hız, hazzı yok eder. İçinde bulunduğum zamandan baktığımda, İzmir'den ayrı olarak yaşayan bir İzmirli olarak baktığımda, içindeyken hissetmediğim, dışından baktığımda bir kaynar su gibi geliyor; yakıyor İzmir'den uzakta İzmir'i düşünmek de hissetmek de". İzmir'in kendine has ritüelleri bulunduğunu aktaran İlker Ünsever, "Faytonun gerçekten

ulaşım aracı olduğu bir şehir düşleyin ki orasının adında İzmir yazar. Gezinti değil, ulaşım aracı olduğu yıllarını yaşadım. Vapurda içilen çay, kahve unutulur mu? Hele İEF. Bu şehirdeki tüm gençler İEF ile hazırlanırdı hayata. Orada gördüklerini bir kültür olarak alırlardı" diyor. İzmir dışında yaşayan İzmirli'lerin daha çok İzmirli olduğunun altını çizen İlker Ünsever, "Her kaybedilenin değerini ondan uzakta kaldığında daha iyi anlıyorsun. O kozayı oluşturan bir ruh. İzmir dışarıdan gelene koynunu açma konusunda çok bonkör. Bugün bile kadınların en rahat dolaştığı şehirdir. Bu kültürün yaşatılması çok önemli" diyor.

"Bilmem ki. Bir avukat benim ellerimi tuttu. Gözlüklü bir kadını bu, iyi mi Kim bilir bir çağın neresinden burada. Anlaşılması yoktu ki. Kendine özgü bir duruşu Yoktu ki. Pek güçlü kolları vardı yalnız Ne diyordum, ben işte Yakup Çekiverdi beni taş hamurun içinden Pek öyle gürültüyle değil Bir başka yapışkanlığın içine Çekiverdi beni Göğüsleri pek hoştu, ipekli bir giysinin altındaydı onlar Sonra elleri ve kaşaları pek hoştu Kolların ve bütün oynak yerlerin ölümlere doğru içinde Bacaklarıyla bir şeyler bir şeyler bir şeyler yapıyordu artık Onu ben çok iyi görüyordum. Ama çarşaflar, öyle bir takım kıpırdanmalar araya giriyordu Engelliyordu bizi Ter içindeydik. Ellerimden çekiyordu. Ter içindeydik Beni kurtarmak istiyordu, bir isim gibi Ben'i Ter içindeydik Terlerimiz üstümüzde duruyordu, yıkanmış yeni kaplar gibiydik Üstümüzde ölgün ve kararsız su tanecikleri bulunan Biz Yakup

Biz gözlükten, taş hamurdan ve beyaz çarşaflardan Ve biraz hiç çağrılmamaktan yapılmış Kurbağalara geldik".

HAYAT BİR YOLCULUK

Eserini oluşturmadan önce İzmir tarihi üzerine uzun çalışmalar yaptığını vurgulayan İlker Ünsever, bir de o otellerde kalan insanların izini sürüyor.

Kitapta adı geçen "Münci" karakterini oluşturan Münci Karakaya'yı buluyor örneğin. Oturuyorlar karşılıklı uzun saatlere varan sohbetlere dalyorlar. Anıları tazeliyorlar. Meseret ile Şükran'ın ilk olarak bir şiir olarak ortaya çıktığını ardından da manzum bir öyküye dönüştüğünü söyleyen İlker Ünsever, "Sabahları dersten önce, tren seyahatlerimde küçük küçük

aldığım notlarla oluşturduğum eseri. Yazmaya başlamamla birlikte hikaye kahramanları benim irademden önüne geçtiler ve sözü ele aldılar, böylece aktı metinler. Bu benim çok hoşuma gitti” diyor. Kitapta da geçiyor bir yerde zaten: “Dinledi bir şiiri dinler gibi / Ya da bir duayı” diyen satırlar. Onun yarattığı karakterleri de bir noktadan sonra sözlerini dinletiyorlar, yazarına... O; “Hukuken tescilli iki tarihi binadan birisinin alışveriş yeri olması, diğerinin bunca zaman kaderine terk edilmiş gibi bakımsızlıktan çürümesi hiç hoş değil” dedikçe, aklımıza eserindeki şu satırlar geliyor: “Neden gidişleri kısadır da yolumuzun / Dönüşleri hep daha yorucu ve uzun?” Soruyoruz. Neden diye... “Hayat bir yolculuk” diye başlıyor ve şunları söylüyor: “Vardığımız yerde bitiyor o yüzden hep kısa kalıyor. Ama fiili hayatta gerisin geri dönerken uzun geliyor çünkü bildiğin yere dönüyorsun. Dönüş daha önceki deneyimlerini hatırlamana yardımcı oluyor. Bu yüzden yeni bir deneyim gibi gelmiyor belki de insana”.

“Kurbağalara bakmaktan geliyorum Dedi Yakup, bunu kendine üç kere söyledi Masalarda oturmuşlardı. Ben oradan geliyorum Yazı makineleri, kağıt sesleri Ben oradan geliyorum. Önce bir kenarda durdum, hiç kimse beni çağırmadı Sonra bir yer bulup oturdum. Hadi bir sigara içeyim dedim Olmaz, dedi mübaşir kılıklı kurbağanın biri Belli ki yeni traş olmuştu, bana yakasından bir kopça eksik gibi geldi Öyleyse peki, dedim, ayağa kalktım, şöyle bir duvara dayandım Bu kez de duvarlarda sanki duvarca bir sözdizimi

Olmaz ki, Yakup!
Peki Yakup ne yapsın, bu aklımdan bile geçmedi Herkesin durduğu bir yere gittim. Ben Yakup Ya onlar kimdi Aralarına aldılar beni. Artık ben hiçbir şey göremiyordum Biri bir şeyler söylüyordu yalnız, yüksekçe bir yere oturmuş Onu ben duyuyordum Duyuyordum, sesi başımın üstünden dünyaya yayılıyordu Ve “Yakup” sesini ancak anlıyordum. Yakubun ötesinde Birtakım sözler ediliyordu, onları ben anlamıyordum Anlamıyordum ama, iyi sözler söylemiyorlardı benim için Sonra bir şey daha vardı anlamadığım: yani ben neydim ki, ne yapmış olmalıym Ben, yani Yakup Dedim ki kendi kendime,

insan ne söylerse söylesin Ve ne yaparsa yapsın, öyle değil mi Bütün bunlar bir bir kalacaktır yaşamının içinde Diye düşündüm ya ben Ben, yani Yakup Tüm gücümle bunu bağırdım Ben ki bağırdım işte, bütün kurbağalar bir olup beni dışarı çıkardılar Bir odaya aldılar beni, ellerime gözbebeklerime Daha başka yerlerime de baktılar Sonra bilmiyorum ki, kaptı gösterdiler bana Ben, Yakup, beni hiç kimse çağırmadı Sokağa çıktım, bir sürü yerlerden geçtim. Şimdi Hatırlıyorum da, bir deniz kıyısında azıcık durabildim Yosunlar, kumlar, şeytan minareleri Ve kumlarda katılmış kıvrımlar Bağırdım, bağırdım, bağırdım Tanrının ayak izleri! Tanrının ayak izleri!”

SARMAŞIK

Tadilata girmezden önce büyük bir sarmaşıklar vardı Şükran Otel’in salonu diye niteleyebileceğimiz büyükce odasında. Tüm oda kapılarının açıldığı bir alan. O oda ki tüm sakinlerinin ortak buluşma alanı. Kendilerine yuva yaptıkları mekanın en uzun 30 yıldır kalanı, 10 yıldır, 15 yıldır her günlerini orada soluyanları, bir yıllık daha yeni sakini o orta alanda buluştu her gün. Gazetesini okuyan, örgüsünü işleyen, kağıt oynayan, fal açan, karşılıklı çaylarını yudumladıklarında iki laflayan, bir kenarda

oturmuş olanı biteni izleyen hepsi ama hepsi o alandıydı... Günün hangi saatinde kim gelirse gelsin illa ki bir soluk sıcaklığının bulunduğu, orta alanın tamamını bir sarmaşık kaplardı. İlker Ülsever’in eserinde de geçiyor bu sarmaşık. “Nedir imgesi bu sarmaşığın” diye sorduğumuzda aldığımız yanıt şu oluyor: “Bir gerçeklik ve kalıcılık! Kalıcılık ve zaman! Yeni evlerde o sarmaşık öyle olmaz, orayı saramaz. Sarabilmesi için yerleşik olması gerekir. Şükran Otel o sarmaşık ile hep varmış gibi. O sarmaşık her köşeye uzanmış, orayı sahiplenmiş ve bir oteli, bir yuvaya benzeten unsur olmuş”.

“Kurbağalara bakmaktan geliyorum. Ben Yakup Bunu Yakup söyledi Yıkanmış çamaşırlar duruyordu odamın penceresinde Gök işte bu beyazlıktan azıcık alıp veriyordu, diyebilirim Bir kırlangıç onu kirletmeye Ki onlar o kadar çok siyahtırlar ki, ben Onları hiç sevmem Ve demek ki benim odamda hiç kimseler yoktur Odamın düşünülmesi halinde bile Kimseler yoktur Biri sanki çarşıya çıkmıştır sürekli bir biçimde Ve biraz da çarşılar Ve durmadan satılan o kırık dökükler bitmez ki Bitmesin Çünkü bir gün bir boy aynası satın almak istiyorum ben Kirli ve eski Bir at arabasının aynaya doğru büyüyen içinde Onu ben taşıtmak istiyorum, caddelerin İntiharlara doğru büyüyen içinde Ben, yani Yakup Kurbağalara bakmaktan geliyorum işte Açgözlü, mor kurbağalara Akşama doğru birdelim ekmek yiyeceğimbelki Bir bardak da süt içeceğim. Sonra Bir güzel uyumak istiyorum, bütün gün çok yoruldum Ben Gözlükten, taş hamurdan ve çarşaflardan Ve biraz hiç çağrılmamaktan yapılmış Yakup Uyumak istiyorum. Ve sabah bunları bir bir kendime anlatacağım Yakubun gene bir yokluğa doğru büyüyen içinde”.

Edip Cansever / Çağrılmayan Yakup (1966)

Fotoğraflar: Emin Aydoğan, Fatih Balkan, Atilla Özdemir, Hakan Çöplü

1955'ten bu yana her 9 Eylül'de Kemeraltı 2. Beyler'de bir telaştır yaşanır. Ege'nin farklı yerlerinden Milli Mücadele kahramanlarının torunları, İzmir'in kurtuluş coşkusunu yaşamaya gelir. Adres, matbaası ve antika dükkanıyla türünün tek örneği olan Hür Efe gazetesidir. Efe ve zeybeklerin Kuvayımilliye hatıralarını bugünlere ulaştıran gazeteci Şeref Üsküp'ün 9 Eylül 1948'de Ödemiş'te kurup Kemeraltı'na taşıdığı, oğlu Cem Üsküp'ün gururla yaşattığı 73 yaşındaki gazete, nadide bir antika koleksiyonuna da sahip. Tarihi film ve dizilere dekor temin eden Cem Üsküp, bugünlerde babasının efe - zeybek kitaplarını yeniden basmaya hazırlanıyor.

Kemeraltı'nda yaşayan bir efsane Hür Efe Gazetesi

Zaman, 1940'lar. İki dünya savaşı arasında doğan nesil için zor yıllar. Hür olmanın değerini öğrenerek yetişiyorlar. Yirmi dört yaşındaki Ödemişli Şeref Üsküp'ün içinde bir ateş var. '40'ların başında İstanbul Kabataş Lisesinde okurken gazetecilik virüsüyle tanışmış; İkdam ve

Kurul gazetelerinde muhabirlik yapmış. Maddi nedenlerle ancak iki yıl okuyabildiği liseden Ödemiş'e döndüğünde üç - dört yıl Demokrat İzmir gazetesinin Küçük Menderes Havzası muhabirliğini üstlenmiş. Sonra patron Adnan Düvenci onu gazeteden kovmuş. Artık kendi gazetesini çıkarmak istiyor. Efelerin, Ege dağlarında Kuvayı Milliye ile birlikte verdiği bağımsızlık, özgürlük mücadelesini dinleyerek büyüyen Şeref Üsküp, 1947'de Esat Tozkoparan ile birlikte Efe gazetesini çıkarıyor. Bu ortaklık kısa sürüyor; Esat Bey hem devam etmeyi hem de gazetenin imtiyazını devretmeyi istemeyince avukat, mebus İlhan Sipahioğlu'nun önerisiyle yepyeni bir gazete doğuyor: Hür Efe. Efe olup da hür olmayanı yok elbet. Adındaki ironi, bozulan ortaklıktan geliyor. Cumhuriyetin ilan edildiği yıl doğan Şeref Üsküp, İzmir'in

kurtuluş yıl dönümünde, 9 Eylül 1948'de Hür Efe'nin ilk sayısını çıkarıyor. 1907'de Üsküp'ten Ödemiş'e göçen esnaf ailenin oğlu Şeref Bey, 50 - 60 bin nüfuslu ilçede haftalık gazetesine bin tirajı yakalıyor. Hem de her gazetenin her kahvehaneye giremediği yıllar... Şeref Bey'in sivri bir kalemi var, fikir çatışmalarına giriyor. Ödemiş'e geldiklerinde Celal Bayar ve İsmet İnönü ile özel röportajlar yapan da o. Şeref Üsküp, 1955'te gazeteyi Kemeraltı'na, şimdi buldukları 2. Beyler'e taşıyor, kendi matbaasını kuruyor. "İyi ki Adnan Bey beni kovmuş da kendi başıma iş yapmaya başladım" diye andığı eski gazetesi Demokrat İzmir'e yapılan baskında zarar gören üç matbaa makinesinden birini satın alıyor. Hür Efe, Ödemiş ve Ege ağırlıklı haberlere devam ederken İzmir'e taşındığı yıl, 9 Eylül geleneğini de başlatıyor.

GELENEK SÜRÜYOR

Ödemiş yıllarında babasının, Milli Mücadele'ye istirak etmiş namı zeybek, efe, gazilerle dostluklar kurduğunu söyleyen Cem Üsküp, Kemeraltı'ndaki kutlamaların nasıl başladığını anlatıyor: "Babam İzmir'e döndükten sonra Küçük Menderes Havzası'ndaki efeler, gaziler her İzmir ziyaretinde gazeteyle, matbaaya uğramış, burada dost meclisi toplanmış. 9 Eylül'lerde törenlere katılan efe, zeybekler Konak Meydanı'ndaki bayram merasiminden sonra

babamın yanına gelir, eski günler yad edilir, sofralar kurulur, 9 Eylül kutlanırdı. Gelenek haline geldi. Onlar vefat ettikten sonra oğullarıyla devam etti. Şimdi de efe ve gazi torunlarıyla her 9 Eylül'de sokağımızda toplanıyoruz, hatıralar yad ediliyor." Cem Üsküp'ün "İzmir'deki tek sivil 9 Eylül kutlaması" dediği etkinlik, 1955'ten beri kesintisiz sürüyor. Sokağı kapatıyorlar, davul zurna çalıyor, dükkanda yenilip içiliyor. Cem Üsküp, baba geleneğini yaşatmak için sofraları hazırlıklarını

birkaç gün önceden başlatıp tek başına üstleniyor. Üsküp, "Hür Efe olarak misyonumuz, babamın başlattığı efe - zeybek kültürünün İzmir'deki merkezi olmak. Bir dönem babamın da başkanlık yaptığı Ödemiş İlk Kurşun Efeleri Derneğinin merkezini de burası yaptık, başkan Ödemiş'te" diyor. Bu yılki kutlamalarda başkanlar da vardı; İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, Konak Belediye Başkanı Abdül Batur konuk oldu.

EFENİN SÖZÜ, SÖZDÜR

Şeref Üsküp'ün efelerle derin bir dostluğu var. Kemeraltı'nda birlikte yaptıkları 9 Eylül kutlamaları, bunun sadece bir sonucu. Milli Mücadele'de Kuvayı Milliye'ye katılmış efelerin hatıralarını dinleyip aktaran ilk gazeteci yazar o. Cem

Üsküp, efe - zeybek kitaplarının öncü yazarı dediği babasının hikayesini anlatıyor: "Babam 1950'de muhabir olarak Yörük Ali Efe'nin, Aydın Yenipazar'da şimdi müze olan evine misafirliğe gidiyor. Bir hafta orada kalacak, bir hafta da Demirci Mehmet Efe'de misafir olacak; bu yazıları gazetede yayımlanacak. Yörük

Ali Efe babamın ayrılmasına izin vermiyor. Efenin sözü sözdür. Misafir de olsan, 'Haydi, yolun açık olsun' diyene kadar ayrılamazsın. Misafirliği uzayınca Demirci'nin yanına gidemiyor. O yüzden daha çok Yörük Ali Efe'nin hatıralarını aktarıyor. Çakıcı'nın kızanlarından Çaylılı Koca Mehmet Efe, Milli Mücadele efelerinden Kara Erkek Mehmet Efe, Demirci'nin kızanlarından Hüseyin Efe, Yörük Ali'nin kızanlarından Ödemişli Kılıoğlu Hüseyin Efe gibi namlı efelerin hatıralarını nakletmiş. Babam efe - zeybek kitaplarında öncü yazardır. Daha sonrakiler ondan referans almıştır. İlk tanıklık yapan ve tanıklığını ilk aktaran yazardır." '80'lerden sonra İstanbul basını, Hür Efe'nin bu araştırmalarını, Şeref Üsküp'ü

kaynak göstererek alıntılarını. Üsküp, Hür Efe'de yayımlanan bu hatıraları kitap haline de getirmiş. Efe, zeybek ağırlıklı olmak üzere 10 kitap basmış. İlk kitabı 1975 tarihli "Çakıcı Efe"yi; "Milli Mücadelede Efeler", "Hey Gidin Efesi", "Arkadaşlarımdan Öyküler", "Şifalı Otlar", "Ege'de İlginç Olaylar", öykü derlemeleri "Şerefnagme 1" ve "Şerefnagme 2" takip etmiş. Bugün ancak sahalarda bulunabilen kitapların yeni basımları gündemde. Cem Üsküp, babasının kitaplaşmamış öykülerini ve kendi öykülerini de ekleyip "Ege'de İlginç Olaylar 2"yi basacağını belirtiyor. Diğer efe kitaplarının da tekrar basımını yapacağını sözlerine ekliyor.

MÜNEVVERLERİN ADRESİ

Hür Efe gazetesi basın, sanat, siyaset, üniversite çevrelerinin de toplanma mekanı oluyor. "Babam münevver takımıyla dostluğu sebebiyle toplantılara ev sahipliği yapıyor" diyen Cem Üsküp, konukları hatırlıyor: "Her akşam beşten sonra arkada sofa kurardı. Dostları gelirdi, ayaküstü bir iki saat sohbet ederlerdi. Kemeraltı geleneği olmuştu. Gazeteciler, siyasetçiler, akademisyenler, bürokratlar... Gazetecilerden Özdemir Hazar, Nihat Paykoç, Şinasi Revi... Siyasetçilerden Rıfat Baykal, Kaya Bengisu, İlhan Sipahioğlu... Sanatçılardan Turgut Pura, Safiye Ayla, Şeref Bigalı, Macit Aray, Rüştü Şardağ, Avni Anıl... Cevat Şakir'le çok yakın dostlukları var. Entelektüel bir dost topluluğunu burada misafir ederdi. Bizim bu Hür Efe sofrası çok namlıdır Kemeraltı'nda. Refet Saygılı Hoca, Hüseyin Öğütçen Valimiz de gelirdi." Köylü Partisi ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi İl Başkanlığı yapan Şeref Üsküp, 1969

kongresinde genel başkan olan ve partinin adını Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştiren Alparslan Türkeş ile yakın dost. Türkeş de Hür Efe'nin daimi konuklarından. Cem Üsküp, babasının gazetesine siyaseti hep birbirinden ayırdığını vurguluyor: "Bir partinin yayın organı olmadı hiçbir zaman. Milli davalara hassas, milli bilinci ayakta tutmak üzere köşe yazarlarına önem verirdi." Hür Efe gazetesi '90'ların sonunda Afyon Kocatepe Üniversitesinde doktora tezine konu olmuş. Ege Üniversitesinde, "Şeref Üsküp hayatı ve eserleri" diye bir akademik çalışma yapılmış. Babasının yönlendirmesiyle okuduğu Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümünü 1996'da bitiren Cem Üsküp, o yıldan bu yana gazetesini hazırlıyor. Babasını kaybettiği 2006'dan bu yana da tek başına yürütüyor. Cem Üsküp; imtiyaz sahibi, sorumlu müdürü, editörü, muhabiri, başyazarı, yazarı, montajcısı, dizgicisi, matbaacısı olarak Hür Efe'nin her şeyi. "İzmir'de bana benzeyen gazete yayıncılığı var mı, bilmiyorum" diyen Üsküp, 73 yıldır kesintisiz çıkan gazetesini 15 günde bir yayımlıyor.

DİZİ VE FİMLERE DEKOR

Matbaa, gazete ve bir de antika dükkanı... 2. Beyler'den geçenleri zaman tüneline çeken antikacı, aynı zamanda Hür Efe'nin merkezi. İzmir Antikacılar Derneği Başkanı Cem Üsküp'e bu merak da babasından geçmiş. Efe - zeybek kıyafetleri ve silahlarının bulunduğu evde büyümenin etkisiyle çok zengin bir Milli Mücadele tarihi koleksiyonu olduğunu belirtiyor. Efe - zeybek kıyafetleri, aksesuarları, silahları, fotoğraflarını; Kuvayı Milliye

ve TBMM ordusu teçhizatını, üniformalarını; Milli Mücadele dönemi objelerini; hem Türk hem Yunan ordusuna ait savaş hatıralarını topladığını söyleyen Üsküp, İzmir ve çevre illerde çok sayıda sergi açmış. Bunlar, ticaret dışı parçalar. Hatta Yörük Ali Efe'nin, babasının konuk olduğu evi müzeye dönüştürülürken antikacı olarak tefrişatını da Cem Üsküp yapmış. Babasının aksine koleksiyonerliğine antika ticaretini ekleyen Üsküp, dükkanın zenginliğini saymakla bitiremiyor: "Osmanlı ve Erken Cumhuriyet dönemlerinden her türlü antika obje alım satımını yapıyorum. Osmanlı'nın son altı padişahı öncesine ait alım satım yapmamız yasak, tarihi eser sınıfına girer. Kanunen yasak olmayan her türlü ürün bulunuyor. Abdülmecit dönemi sikkeleri, Osmanlı mecitleri, nişanları madalyaları, sancak, bayrak, Milli Mücadele afişleri, panoları, Kütahya ve Çanakkale seramikler, İstanbul Beykoz işi el yapımı cam ürünler, gümüş işçiliği ürünleri, çeyiz eşyaları, bindallılar, peşkirler, cepkenler, takılar, '70 - '80'lerin pop kültürünü taşıyan retro ürünler..." Yazma kitaplar ve eski tarihli matbu kitaplar, dükkanın başka bir zenginliği. İmam Birgüvi'nin 300 yaşındaki yazma kitapları, dönemin akayitleri, medreselerde okutulan, fıkıh, felsefe gibi ders kitapları, İslami kitaplar, yazma kitap olarak bulunuyor. Bütün bu zenginlik, sinema sektörünün de ilgisini çekmiş; Üsküp, pek çok filme dekor hazırlamış. Zülfü Livaneli'nin "Veda", Ali Özgentürk'ün "Görünmeyen Adam" filmlerine, "Vatanım Sensin" dizisine kıyafetler, silahlar, kılıçlar, dönem mobilyaları, aksesuarları vermiş.

Murat ŞAHİN
Yazar

Okuyacaklarının hepsi hikâye...

Çocukluğum, hayatımın en çok keyif aldığım dönemidir. Özellikle seksenler ve doksanlar, tadından yenmez... O nedenle yazılarım ve öykülerim hep çocukluğumun izlerini taşır. Aslında hepimiz için önemlidir. Yaşınız yetmiş, seksen hatta kırk, elli olsun küçük bir fotoğraf, bir obje sizi çocukluğunuza götürebilir. O nedenle Edip Cansever'in şu dizesini çok severim: "Gökyüzü gibi bir şey bu çocukluk hiçbir yere gitmiyor." "Sevmek Eskidenmiş Güzelim" bir yazarın geçmişe olan özlemidir. Ayrıca öyküler içinde kendi okuma serüvenine ışık tutuyor. Borges bir hikâyesinde, Ana Britannica'nın bir maddesini

anlatıyor. Buna göre milattan yıllar önce Anadolu'da Erzurum yakınlarında kurulmuş, bir medeniyetten bahseder. Kendilerine ait bir matematik anlayışına sahiplermiş. Mesela ikiyi dört gibi yazarlarmış. Borges hikâyesinde uzun uzun bu uygarlığı anlatıyor. Sonra bir gün bir okuru kapısına dayanıyor. "Ben Ana Britannica'yı baştan sona inceledim. Öyle bir madde yok!" diyor. Borges umarsız bir tavırla cevap veriyor. "Hayret, benim evdeki Ana Britannica'da bu madde var!" Unutma sevgili okur. Burada okuyacaklarının hepsi hikâye... Gerçek olan, senin hayatın...

KİTAPTAN ALINTILAR

...Peki, o "Zerdali" şarkısındaki davetkâr "Fincana kahve koydum gel, ahhhh / bugün şeytana uydum gel / ay doğdu dağın üstünden aman aman / dallarda beyaz çiçekler" sözlerine ne demeli...

Yazın sığağından, bunaltısından kurtulduğunuz serin bir bahar sabahı, sevgilinizle Kordon'da bir bankta, farklı duygularla -aşkı konu alan kitapları şimdilik bir kenara bırakıp- geçen gemilerin siren sesinde, denizin içini ürperten serinliğinde buluşmanız dileğiyle... Ben mi? Furuğ Ferruhzad'ın dediği gibi: "Yaralarım Aşktandır."

Leblebi tozunu ne zaman küçük bir mahalle bakkalında görsem önce Ahmet, sonra Kör Bakkal Mahmut ağabey aklıma gelir. Babam yıllar sonra bana, neden bakkala kör dediğimizi sordu. Yaptığımızın yanlış olduğunu bildiğim için üzerinden yirmi yıl geçmiş olsa da utana sıkıla her şeyi anlattım. Babam uzun süre yüksek sesle güldü. Sonra bana dönüp: "Ahmet'in babasıyla her hafta gidip aldıklarınızın parasını ödüyorduk." dedi. Ben şok... Aşk olsun Kör Mahmut, bizi kendi filminde figüran olarak oynatmışsın, oysa biz ortalıkta başrol oyuncusu gibi dolaşıyorduk.

"Küfelik olmak diye deyim var." Çaycı lafa girdi. "Biliyorum ben, hatırlıyorum" dedi. Esnaf büyüğüm senin yaşın yetmez onu bilmeye der gibi baktı. Sonra devam etti. "Eskiden küfeciler vardı. Bunlar anne babalarımızın meyve sebze alışverişini küçük bir bahşış karşılığı taşıyan insanlardı. Ayrıca gece meyhanelerde içip yürüyemeyecek kadar sarhoş olanları bu küfeciler evlerine götürürdü." Çaycı boşları toplayıp içerideki masanın çekmesinden iki tane marka alıp giderken son noktayı koydu: "O meslek öldü be abi!"

Bir Çocuk Güler Dünya Yeniden Kurulur

Engelsiz Hayata İlk Adımı Birlikte Atalım

**Konak
Engelsiz
Yaşam
Köyü**

HAYATI PAYLAŞMAYA
ENGEL YOK

KONAK BELEDİYESİ

*Tarihin içinde
eşsiz lezzetler
sizi bekliyor!*

*Kemeraltı
Mutfağı®*

Tarihi Abacıoğlu Han - Kemeraltı
Rezervasyon: (0232) 425 11 16 kemeraltimutfagi@gmail.com